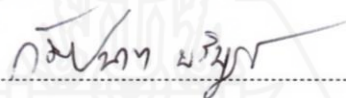

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับ
ประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี
ชื่อและนามสกุล นางสาวศิริลักษณ์ อาจศิริ
แขนงวิชา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สารีพันธ์ุ์ ศุภวรรณ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล

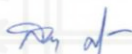
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

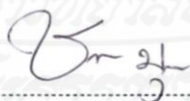
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์)

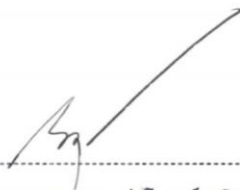
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สารีพันธ์ุ์ ศุภวรรณ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.กชณา รุ่งโรจน์วิชย์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของ
โรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย นางสาวศิริลักษณ์ อาจศิริ **รหัสนักศึกษา** 2542900564 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์
ดร.สารีพันธ์ุ ศุภวรรณ (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล **ปีการศึกษา** 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี (2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี (3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี และ (4) ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนของโรงเรียนกวดวิชา ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 64 คน และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนกวดวิชาดังกล่าว จำนวน 278 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง (2) ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมาก (3) ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด และ (4) แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้อยู่ที่บ้านโดยการให้กำลังใจและให้คำชมเชยกับลูก ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียนโดยการดูแลลูกในเรื่องการไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้านการอาสาสมัครโดยการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน ด้านการเรียนรู้อยู่ที่บ้านโดยการดูแลให้นักเรียนทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ ด้านการตัดสินใจโดยการเข้าร่วมประชุมกับครูในโรงเรียนทุกครั้งเพื่อมีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้อง และด้านการร่วมมือกับชุมชนโดยการให้ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ของชุมชนกับโรงเรียน

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอน โรงเรียนกวดวิชา ประถมศึกษา

Thesis title: Guidelines for Parents' Participation in Instructional Management at Elementary Education Level of Tutoring Schools in Nonthaburi Province

Researcher: Miss Siriluk Arjsiri; **ID:** 2542900564;

Degree: Master of Education (Nonformal and Informal Education);

Thesis advisors: (1) Dr. Sareepan Supawan, Associate Professor; (2) Dr. Chanoknart Boonwatthanakul, Assistant Professor; **Academic year:** 2017

Abstract

The objectives of this study were (1) to study the parents' opinions about the current condition of participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province; (2) to study the parents' opinions about the desirable condition of participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province; (3) to study opinions of the administrators and teachers about the desirable condition of parents participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province; and (4) to study guidelines for parents participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province.

The research sample consisted of 64 administrators and teachers of tutoring schools in Nonthaburi province and 278 parents of students who attended the tutoring schools, all of which were obtained by simple random sampling. Research data were analyzed using the percentage, mean, standard deviation and content analysis.

Research findings revealed that (1) the parents had opinions that the current condition of participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province was at the moderate level; (2) the parents had opinions that the desirable condition of participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province was at the high level; (3) the administrators and teachers had opinions that the desirable condition of parents participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province was at the highest level; and (4) guidelines for parents participation consisted of six aspects, which could be elaborated as follows: in the aspect of learning supports at home, the parents should give moral support to their children and praise them; in the aspect of communication between the home and the school, the parents should take care of their children to make sure that they attend the school regularly; in the aspect of voluntary-mindedness, the parents should support the organizing of activities to develop students; in the aspect of learning at home, the parents should supervise their children to do homework regularly; in the decision making aspect, the parents should attend school meetings regularly to take part in decision making on matters concerning them; and in the aspect of cooperation with the community, the parents should provide the school with information concerning learning resources in the community.

Keywords: Parents Participation, Instructional Management, Tutoring School, Elementary Education

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.สารีพันธ์ุ ศุภวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่าง ใกล้ชิดเสมอมาตั้งแต่เริ่มทำ ระหว่างทางที่เกิดปัญหา ได้คอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ วิทยานิพนธ์สำเร็จเรียบร้อย ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒนะกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในความกรุณาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ทั้งตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เพื่อให้เกิดความถูกต้องมีความสมบูรณ์และขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่เสนอแนะให้งานวิทยานิพนธ์ ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ กลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนจุติพร ในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัย ฉบับนี้ ขอขอบคุณผู้บริหารคุณครูคุณและผู้ปกครอง ในการให้ความร่วมมือโดยการให้ข้อมูล การตอบแบบสอบถาม เพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้

ผู้วิจัยขอขอบคุณกำลังใจที่สำคัญจากครอบครัว เพื่อนพ้องพี่น้องในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ต่อกัน และคอยให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

ศิริลักษณ์ อัจศิริ

มกราคม 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
คำถามการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ	7
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	12
แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชา	60
รูปแบบของโรงเรียนกวดวิชา	67
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	70
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	73
วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาใน จังหวัดนนทบุรี	73
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียน การสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด การเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชา ในจังหวัดนนทบุรี	79
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการ มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนกวดวิชาจังหวัดนนทบุรี	81
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการ มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในโรงเรียน กวดวิชา จังหวัดนนทบุรี	90
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา ของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี จากการ สนทนากลุ่ม	95
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	103
สรุปผลการวิจัย	103
การอภิปรายผล	113
ข้อเสนอแนะ	118
บรรณานุกรม	120
ภาคผนวก	132
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	133
ข รายนามผู้เชี่ยวชาญระดมความคิดเห็นในการวิจัย	135
ค แบบสอบถามผู้ปกครอง แบบสอบถามผู้บริหาร	137
ประวัติผู้วิจัย	146

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ความถี่และร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา	80
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา	81
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านสภาพปัจจุบันและสภาพที่ พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	82
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านสภาพที่พึงประสงค์และสภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	82
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอบรมเลี้ยงดู	83
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้าน กับโรงเรียน	84
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอาสาสมัคร	84
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	85
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการตัดสินใจ	85
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการร่วมมือกับชุมชน	86
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง	87
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้าน กับโรงเรียน	87
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอาสาสมัคร	88
ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	89
ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการตัดสินใจ	89
ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการร่วมมือกับชุมชน	90
ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	91
ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านการอบรมเลี้ยงดูใน ฐานะผู้ปกครอง	91
ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านการติดต่อ สื่อสาร	92
ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านอาสาสมัคร	93
ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านการเรียนรู้ ที่บ้าน	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านการตัดสินใจ	94
ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านความร่วมมือ กับชุมชน	94
ตารางที่ 4.24 การรับรองแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี	101

แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับ
ประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

นางสาวศิริลักษณ์ อัจศิริ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2560

Guidelines for Parents' Participation in Instructional Management at
Elementary Education Level of Tutoring Schools in
Nonthaburi Province

Miss Siriluk Arjsiri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Nonformal and Informal Education

School of Educational Studies

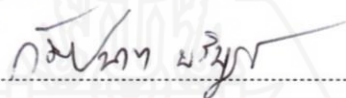
Sukhothai Thammathirat Open University

2017

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับ
ประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี
ชื่อและนามสกุล นางสาวศิริลักษณ์ อาจศิริ
แขนงวิชา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สารีพันธ์ุ ศุภวรรณ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล

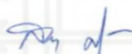
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

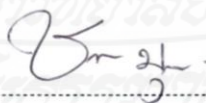
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์)

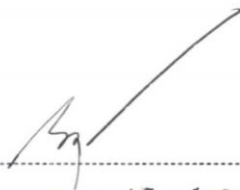
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สารีพันธ์ุ ศุภวรรณ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วณิชย์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของ
โรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย นางสาวศิริลักษณ์ อาจศิริ **รหัสนักศึกษา** 2542900564 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์
ดร.สารีพันธ์ุ ศุภวรรณ (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล **ปีการศึกษา** 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี (2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี (3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี และ (4) ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนของโรงเรียนกวดวิชา ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 64 คน และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนกวดวิชาดังกล่าว จำนวน 278 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง (2) ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมาก (3) ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด และ (4) แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้อันเนื่องมาจากการให้กำลังใจและให้คำชมเชยกับลูก ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียนโดยการดูแลลูกในเรื่องการไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้านการอาสาสมัครโดยการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน ด้านการเรียนรู้อันเนื่องมาจากการดูแลให้นักเรียนทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ ด้านการตัดสินใจโดยการเข้าร่วมประชุมกับครูในโรงเรียนทุกครั้งเพื่อมีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้อง และด้านการร่วมมือกับชุมชนโดยการให้ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ของชุมชนกับโรงเรียน

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอน โรงเรียนกวดวิชา ประถมศึกษา

Thesis title: Guidelines for Parents' Participation in Instructional Management at Elementary Education Level of Tutoring Schools in Nonthaburi Province

Researcher: Miss Siriluk Arjsiri; **ID:** 2542900564;

Degree: Master of Education (Nonformal and Informal Education);

Thesis advisors: (1) Dr. Sareepan Supawan, Associate Professor; (2) Dr. Chanoknart Boonwatthanakul, Assistant Professor; **Academic year:** 2017

Abstract

The objectives of this study were (1) to study the parents' opinions about the current condition of participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province; (2) to study the parents' opinions about the desirable condition of participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province; (3) to study opinions of the administrators and teachers about the desirable condition of parents participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province; and (4) to study guidelines for parents participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province.

The research sample consisted of 64 administrators and teachers of tutoring schools in Nonthaburi province and 278 parents of students who attended the tutoring schools, all of which were obtained by simple random sampling. Research data were analyzed using the percentage, mean, standard deviation and content analysis.

Research findings revealed that (1) the parents had opinions that the current condition of participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province was at the moderate level; (2) the parents had opinions that the desirable condition of participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province was at the high level; (3) the administrators and teachers had opinions that the desirable condition of parents participation in instructional management at elementary education level of tutoring schools in Nonthaburi province was at the highest level; and (4) guidelines for parents participation consisted of six aspects, which could be elaborated as follows: in the aspect of learning supports at home, the parents should give moral support to their children and praise them; in the aspect of communication between the home and the school, the parents should take care of their children to make sure that they attend the school regularly; in the aspect of voluntary-mindedness, the parents should support the organizing of activities to develop students; in the aspect of learning at home, the parents should supervise their children to do homework regularly; in the decision making aspect, the parents should attend school meetings regularly to take part in decision making on matters concerning them; and in the aspect of cooperation with the community, the parents should provide the school with information concerning learning resources in the community.

Keywords: Parents Participation, Instructional Management, Tutoring School, Elementary Education

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.สารีพันธ์ุ ศุภวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่าง ใกล้ชิดเสมอมาตั้งแต่เริ่มทำ ระหว่างทางที่เกิดปัญหา ได้คอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ วิทยานิพนธ์สำเร็จเรียบร้อย ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒนะกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในความกรุณาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ทั้งตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เพื่อให้เกิดความถูกต้องมีความสมบูรณ์และขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่เสนอแนะให้งานวิทยานิพนธ์ ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ กลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนจุติพร ในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัย ฉบับนี้ ขอขอบคุณผู้บริหารคุณครูคุณและผู้ปกครอง ในการให้ความร่วมมือโดยการให้ข้อมูล การตอบแบบสอบถาม เพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้

ผู้วิจัยขอขอบคุณกำลังใจที่สำคัญจากครอบครัว เพื่อนพ้องพี่น้องในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ต่อกัน และคอยให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

ศิริลักษณ์ อัจศิริ

มกราคม 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
คำถามการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ	7
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	12
แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชา	60
รูปแบบของโรงเรียนกวดวิชา	67
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	70
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	73
วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาใน จังหวัดนนทบุรี	73
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียน การสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด การเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชา ในจังหวัดนนทบุรี	79
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการ มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนกวดวิชาจังหวัดนนทบุรี	81
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการ มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในโรงเรียน กวดวิชา จังหวัดนนทบุรี	90
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา ของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี จากการ สนทนากลุ่ม	95
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	103
สรุปผลการวิจัย	103
การอภิปรายผล	113
ข้อเสนอแนะ	118
บรรณานุกรม	120
ภาคผนวก	132
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	133
ข รายนามผู้เชี่ยวชาญระดมความคิดเห็นในการวิจัย	135
ค แบบสอบถามผู้ปกครอง แบบสอบถามผู้บริหาร	137
ประวัติผู้วิจัย	146

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ความถี่และร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา	80
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา	81
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านสภาพปัจจุบันและสภาพที่ พึงประสงค์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	82
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านสภาพที่พึงประสงค์และสภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	82
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอบรมเลี้ยงดู	83
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้าน กับโรงเรียน	84
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอาสาสมัคร	84
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	85
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการตัดสินใจ	85
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการร่วมมือกับชุมชน	86
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานของผู้ปกครอง	87
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้าน กับโรงเรียน	87
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอาสาสมัคร	88
ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	89
ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการตัดสินใจ	89
ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการร่วมมือกับชุมชน	90
ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	91
ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านการอบรมเลี้ยงดูใน ฐานะผู้ปกครอง	91
ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านการติดต่อ สื่อสาร	92
ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านอาสาสมัคร	93
ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านการเรียนรู้ ที่บ้าน	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านการตัดสินใจ	94
ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านความร่วมมือ กับชุมชน	94
ตารางที่ 4.24 การรับรองแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี	101

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

นโยบายของการปฏิรูปการศึกษาในด้านการจัดกระบวนการเรียนมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นของวิชาเป็นตัวตั้งให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริงและปฏิบัติกิจกรรมให้มากที่สุด การศึกษาจากธรรมชาติแวดล้อมชุมชน การประกอบอาชีพ การเรียนจากสื่อสร้างความเป็นชุมชน ฝึกทักษะการเผชิญสถานการณ์ การศึกษาไม่จำกัดที่ผูกขาดอยู่ในห้องเรียน สิ่งรายล้อมรอบตัว นักเรียนเป็นครูได้เช่นกัน (ประเวศ วะสี, 2541) และตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีบัญญัติบางประการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ดังที่ปรากฏในหมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 ข้อ 5 ได้กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า “ให้สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้” และในมาตรา 24 ข้อ 6 ได้กล่าวว่า “การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ” นอกจากนี้ในมาตรา 29 ได้ระบุไว้ว่า “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันทางสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนาระหว่างชุมชน” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป. อ้างถึงใน ลัดดา ศิลาน้อยและคณะ 2545) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในมาตรา 57 กล่าวไว้ว่า ให้หน่วยงานของการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา

พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวนำมาสู่การปฏิรูปการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เป็นแนวทางใหม่ ๆ ให้ครู พ่อแม่ ชุมชน มีอิสระในการอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา จัดหลักสูตรและการบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น

การลดทอน กรอบ กฎ ระเบียบ คำสั่งของส่วนกลาง เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติ ดังนั้น หากโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในด้านการจัดการศึกษา ได้มีส่วนร่วมคิด วางแผนร่วมปฏิบัติ กำกับ ตรวจสอบ ประเมินผลกับโรงเรียน ส่งเสริมความรู้ให้กับบุตรหลานในความปกครองทั้งที่บ้านที่โรงเรียนเป็นประจำและสม่ำเสมอ จะทำให้บุตรหลานประสบความสำเร็จทางการศึกษาสูงขึ้น และจะส่งผลให้บุตรหลานประสบผลสำเร็จในชีวิตด้วยเช่นกัน (เจตน์สุตา ทศานนท์, 2547)

โรงเรียนกวดวิชา เป็นสถานศึกษาประเภทหนึ่งที่มีผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้ามารับการศึกษา ดังนั้นจึงถือเป็นภารกิจหลักของผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเช่นเดียวกับในโรงเรียนปกติ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา คือ การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยการสนับสนุนด้านความคิดเห็นตัดสินใจ สละแรงงาน และเวลาให้โรงเรียนในการวางแผน การกำหนดนโยบาย การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน การแก้ปัญหา พัฒนาสนับสนุนด้านการเงินและการประเมินผลการทำงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการ 2) การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการโดยพ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการเสริมสร้างการเรียนรู้ ทั้งที่บ้าน โรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาจะทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญาที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษา (All for Education) ได้โดยง่าย

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาแนวทางในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองในโรงเรียนกวดวิชาจังหวัดนนทบุรี โดยมุ่งหวังให้แนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

2.4 เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

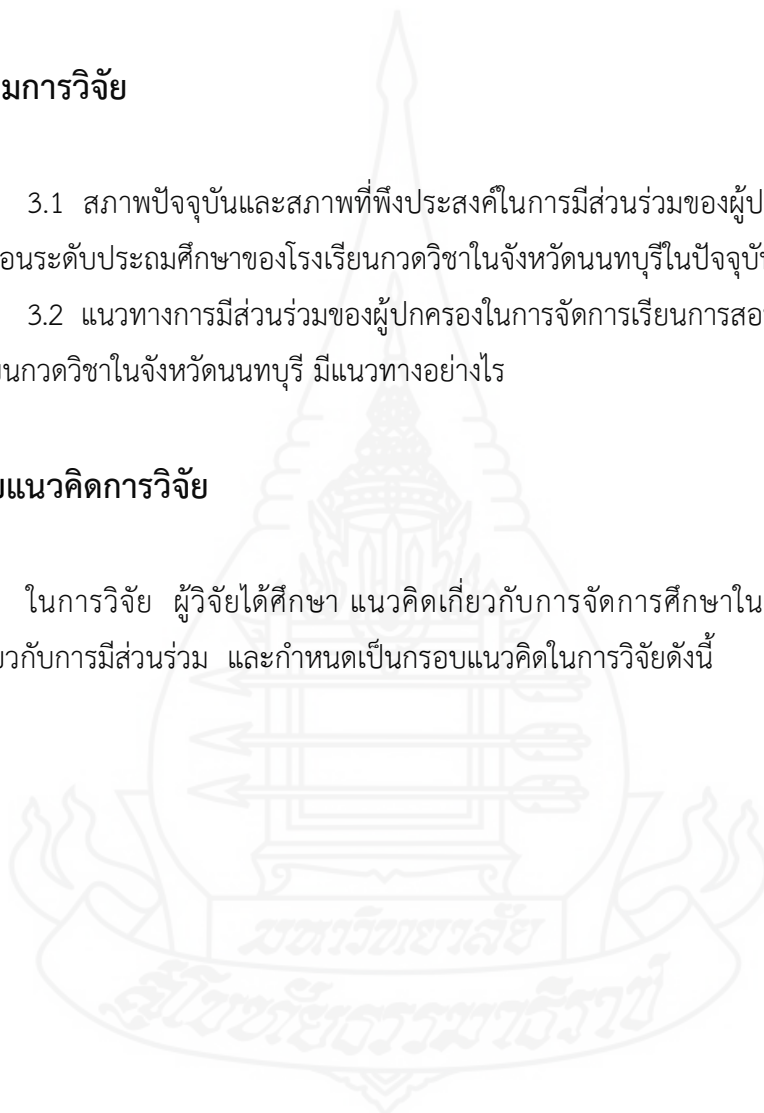
3. คำถามการวิจัย

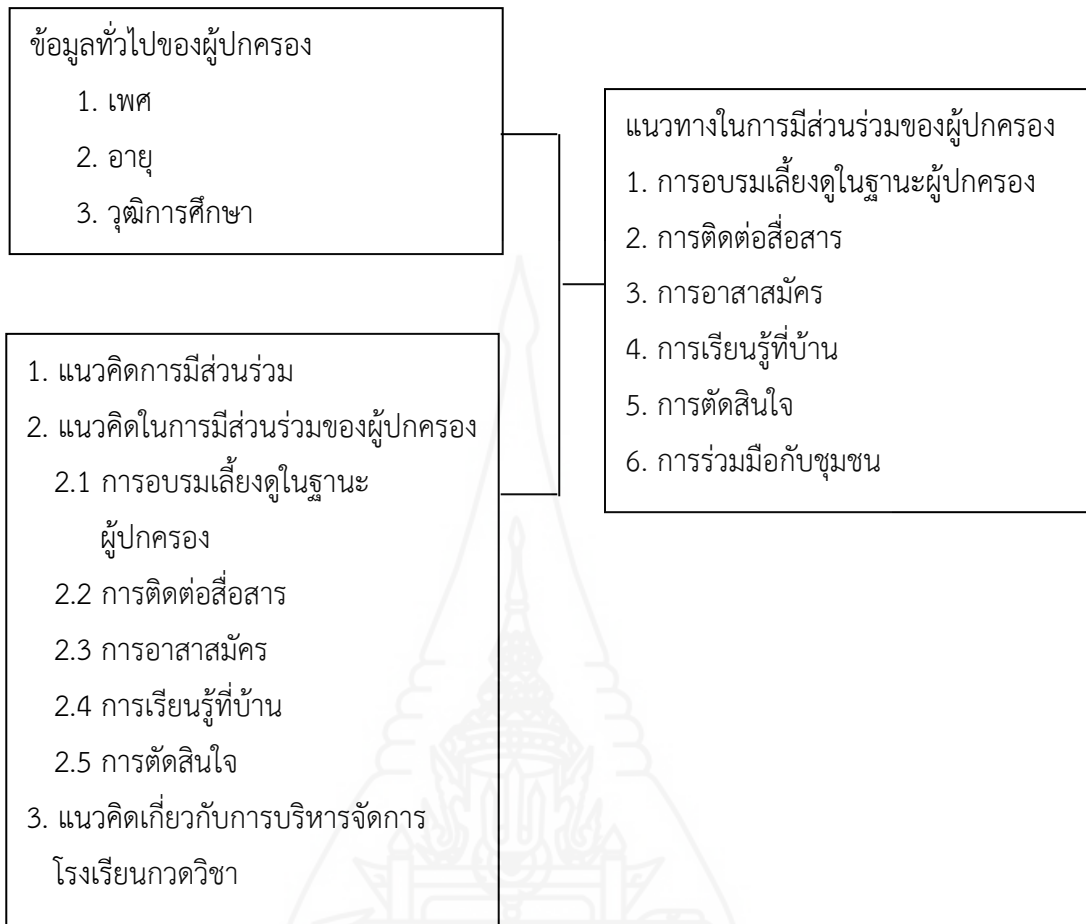
3.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรีในปัจจุบันเป็นอย่างไร

3.2 แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี มีแนวทางอย่างไร

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองโรงเรียนกวดวิชา ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 64 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครองของโรงเรียนกวดวิชา ในจังหวัดนนทบุรี โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม ได้โรงเรียนกวดวิชาจำนวน 10 แห่ง และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 278 คน

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี โดยองค์ประกอบ 6 ด้านได้แก่

ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และการร่วมมือกับชุมชน

5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เลือกพื้นที่การศึกษาโดยใช้โรงเรียนกวดวิชาในระดับประถมศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง แนวทางการส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมของโรงเรียนกวดวิชาทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีองค์ประกอบ 6 ด้านได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และการร่วมมือกับชุมชน

6.2 การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การดูแลบุตรหลานหรือผู้อยู่ในการปกครอง โดยมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวด้านความรัก ความเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดู การจัดหาสิ่งที่เป็นพื้นฐานทางกายภาพสำหรับสมาชิก

6.3 การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนและบ้าน ซึ่งเป็นการติดต่อสื่อสาร 2 ทางคือจากโรงเรียนสู่บ้าน และจากบ้านสู่โรงเรียน

6.4 การอาสาสมัคร หมายถึง ความร่วมมือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกันระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

6.5 การเรียนรู้ที่บ้าน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

6.6 การตัดสินใจ หมายถึง การที่ผู้ปกครองและโรงเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองนักเรียน

6.7 การร่วมมือกับชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่ผู้ปกครองร่วมมือกับชุมชนในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

6.8 โรงเรียนกวดวิชา หมายถึง โรงเรียนกวดวิชาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดนนทบุรี

6.9 ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่เป็นบิดา มารดา หรือผู้ที่อุปการะนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา ในโรงเรียนกวดวิชา จังหวัดนนทบุรี

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผลการวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

7.2 เป็นตัวอย่างในการศึกษาเรื่องแนวทางในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในพื้นที่อื่นๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องความร่วมมือของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี มีผู้รู้ผู้สนใจศึกษาค้นคว้า และแสดงความคิดเห็นไว้พอสมควรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการกำหนดตัวแปร และแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยอาศัยแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนกวดวิชา
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ

1.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบ

การศึกษานอกระบบหรือการศึกษานอกโรงเรียน หรือบางประเทศใช้คำว่า การศึกษาผู้ใหญ่ แต่เดิมเป็นการจัดกิจกรรมการศึกษาทุกประเทศมีขึ้นเพื่อให้ประชาชนที่เป็นผู้ใหญ่ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบได้เรียนรู้ ต่อมาหลายประเทศได้ชื่อ การศึกษานอกระบบเพื่อให้ได้จัดบริการให้ครอบคลุมถึงคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกช่วงอายุ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

ความหมายของคำว่า การศึกษานอกระบบ มีผู้เชี่ยวชาญให้ความหมายไว้ดังนี้

คูมพ์ ฟิลิป (1968) ได้ให้ความหมายของคำว่า การศึกษานอกระบบ ไว้ดังนี้คือการศึกษานอกระบบ หมายถึงกิจกรรมการศึกษาต่างๆที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ และจัดขึ้นนอกการศึกษาในระบบ โดยออกแบบให้ตอบสนองความต้องการเรียนรู้เฉพาะกลุ่มต่างๆของประชากรหรือ ไม่ว่าจะเป็นการเสริมหรือการติดตามการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือบางกรณีอาจเป็นทางเลือกหรือชดเชย

ทำนองเดียวกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการตามอัธยาศัย (ม.ป.พ, น.23) ให้ความหมายการศึกษานอกระบบสรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มหรือพัฒนาศักยภาพให้แก่ประชาชน ทั้งในด้านความรู้ ความชำนาญ หรืองานอดิเรกต่างๆ ผู้สำเร็จการศึกษาอาจได้รับหรือไม่ได้รับเกียรติก็ได้ ซึ่งเกียรติบัตร

นี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบเงินเดือนหรือศึกษาต่อ ยกเว้นความรู้สายสามัญ โดยเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายรูปแบบ ไม่มีข้อจำกัดด้านอายุ และสถานที่เรียน

นอกจากนั้นยังมีนักการศึกษาอีกหลายคนให้ความหมายของการศึกษานอกระบบดังเช่น

วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา (2551) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นได้ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยไม่มีรูปแบบที่แน่นอน จัดขึ้นตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน ยึดหลักปรัชญาที่ว่า การศึกษาคือชีวิต ชีวิตคือการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนให้พัฒนาตนเองได้มากที่สุด รู้จักใช้ความคิดตัดสินใจ รู้จักตั้งศักยภาพของตนออกมาใช้ให้มากที่สุดเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยตนเอง มีอิสรภาพจากสิ่งแวดล้อมมากที่สุด

อารักษ์ อินทรพยุง (2554) ให้ความหมายการศึกษานอกระบบไว้ว่า เป็นการศึกษาที่มีรูปแบบ กระบวนการจัดกิจกรรม กิจกรรม หรือประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ เนื้อหาสาระมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของชุมชน สังคม ในส่วนของหลักสูตรที่ใช้จะต้องมีความยืดหยุ่น ตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีเรียน เวลาเรียน เนื้อหา สถานที่เรียน และการวัดผล ประเมินผล นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สนอง โลหิตวิเศษ (2556, น.38) กล่าวถึงการศึกษานอกระบบดังนี้ การศึกษานอกระบบ ได้แก่ กิจกรรมทางการศึกษา การฝึกอบรม หรือการเผยแพร่ต่างๆ ที่ดำเนินการนอกระบบโรงเรียน กิจกรรมหรือหรือ โครงการต่างๆ เหล่านี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงความรู้ ความคิด ทักษะ หรือการเรียนรู้ของบุคคล การศึกษานอกโรงเรียนมีการกำหนด หลักสูตรและระเบียบแบบแผนต่างๆ มีลักษณะยืดหยุ่นมากกว่า มุ่งสนองวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง มากกว่าการเรียนในโรงเรียน เช่น การฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น การอบรมระหว่างประจำการ กิจกรรมส่งเสริมด้านต่างๆ การเผยแพร่ด้วยสื่อต่างๆ รวมทั้งสื่อมวลชน ฯลฯ การศึกษานอกโรงเรียนเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายมีอิสระในการเข้าร่วมกิจกรรมตามความต้องการ

สุมาลี สังข์ศรี (2556, น.7) ให้ความหมาย การศึกษานอกระบบไว้ว่า การศึกษานอกระบบหมายถึง ประสบการณ์และกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ประชากรก่อนวัยเรียน ประชากรที่อยู่ในวัยเรียน แต่พลาดโอกาสเข้าศึกษาในระดับต่างๆ และประชากรที่มีอายุพ้นวัยเรียนในระบบโรงเรียนไปแล้ว ที่ต้องการความรู้เพิ่มเติม เช่น ประชากรวัยแรงงาน จนถึงผู้สูงอายุ โดยไม่จำกัดวัย เพศ พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ ความสนใจ ฯลฯ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทั้งในด้านความรู้พื้นฐานแก่การดำรงชีวิต การอ่าน การเขียน ความรู้ทางด้านทักษะอาชีพและข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในเรื่อง

ต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม การศึกษาประเภทนี้มีความยืดหยุ่นในเรื่องระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ไม่ว่าจะเป็นด้านอายุของผู้เรียน ระยะเวลาเรียนของหลักสูตร วิธีเรียน วิธีสอน การวัดผลประเมินผล สถานที่เรียน ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้เมื่อมีความพร้อม หยุดได้เมื่อมีภาระความจำเป็นและกลับมาเรียนใหม่ได้เมื่อต้องการ เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสังคม หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาประเภทนี้ไม่จำกัดเฉพาะสถาบันการศึกษา อาจจะเป็นหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

1.2 ความสำคัญและความจำเป็นในการศึกษานอกระบบ

มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้เสนอความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษานอกระบบไว้ดังนี้

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (มปท., น.20 ความนำ) สรุปได้ว่า จากการศึกษาในปัจจุบันความรู้ต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ด้านการสื่อสาร การพัฒนาการของระบบเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน มีกิจกรรมการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ในระบบเกิดขึ้นมากมาย เพื่อสนองตอบให้กับผู้คนที่ต้องการเรียนรู้ให้ทันกับสิ่งใหม่ๆ เหล่านี้ การศึกษานอกระบบจึงมีความสำคัญต่อวิถีของมนุษย์ปัจจุบัน นอกจากนี้การศึกษานอกระบบยังเป็นแนวทางหนึ่งในการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติมีโอกาสศึกษา แสวงหาความรู้ ทักษะ ทักษะคิดเพื่อพัฒนาตนเอง

สนอง โลหิตวิเศษ (2554, น.55) กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษานอกระบบสรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการศึกษาที่จำเป็นพื้นฐานของประชาชนผู้ขาดโอกาสทางการศึกษารวมทั้งผู้ที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน ได้รับความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และจากการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างไม่หยุดยั้งทำให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ต้องมีการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพ

ทองอยู่ แก้วไทรฮะ (2554, น.1-30) ได้สรุปความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษานอกระบบสรุปดังนี้ สังคมยุคปัจจุบัน เป็นยุคที่คนต้องเรียนรู้มากขึ้นและเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นยุคที่ทุกหน่วยงานทุกองค์กรต้องการสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับงานนั้น พบว่าโรงเรียนมิใช่แหล่งเรียนรู้เดียวที่เราสามารถเรียนรู้ได้ การศึกษาของคนมิใช่สิ้นสุดลงเมื่อก้าวพ้นจากโรงเรียน การศึกษามีไม่จำกัดอยู่ในเฉพาะกลุ่ม เพศ วัย หากต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่ต้องการและสนใจสามารถเข้าเรียนได้ตามความต้องการและสนใจ ด้วยเหตุนี้การศึกษานอกระบบจึงเกิดขึ้น

สุมาลี สังข์ศรี (2551, น.2) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการศึกษานอกระบบสรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต จากการเปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม วิทยาการทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของประชากร มีผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วเหล่านี้มีความซับซ้อนมากเกินกว่าจะใช้ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากโรงเรียนมาดำเนินชีวิตได้ บุคคลจึงต้องพัฒนาความรู้และประสบการณ์ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ข้อจำกัดทางการศึกษารูปแบบเดิมทำให้ประชาชนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนยากจน ผู้อยู่ในชนบท การศึกษาในระดับต้นๆ ที่ได้รับยังไม่สามารถช่วยให้เขามีอาชีพที่เหมาะสม มีคุณภาพชีวิตที่ดีหรือมีรายได้เพียงพอ

1.3 หลักการศึกษานอกระบบ

สำนักงานการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2555) เสนอหลักการศึกษานอกระบบว่า

1.3.1 เน้นความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา การกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมและทั่วถึง

1.3.2 ส่งเสริมการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความยืดหยุ่นในกฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆ

1.3.3 จัดการศึกษาให้สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ให้เรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิต

1.3.4 จัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้สอนมิได้จำกัดเฉพาะครู อาจจะเป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานหรือจากท้องถิ่น

สรุปว่า แนวคิดและหลักการศึกษานอกระบบ คือ เกิดจากความเชื่อจากปรัชญา การศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาของบุคคลมิได้จบลงเมื่อบุคคลจบการศึกษาจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น การศึกษานอกระบบและแหล่งเรียนรู้นอกระบบโรงเรียนมีมากมายและหลากหลายรูปแบบให้เลือกเรียนได้ตามที่บุคคลสนใจและต้องการ การศึกษานอกระบบมีการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในเรื่องระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างๆ รวมทั้งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเป็นครูเสมอไป อาจเป็นผู้หรือผู้เชี่ยวชาญของภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชนก็ได้

1.4 ลักษณะสำคัญของการศึกษานอกระบบ

ทองอยู่ แก้วไทรฮะ (2554, น.1-20) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการศึกษานอกระบบสรุปได้ว่า

1.4.1 ผู้เรียน ไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์อายุเหมือนกับการศึกษาในระบบโรงเรียน การเรียนขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่มีการบังคับ ผู้เรียนทุกเพศ ทุกวัย และทุกวุฒิสามารถสมัครเรียนได้ตามความต้องการและความสนใจที่ตนเองมีต่อวิชานั้นๆ

1.4.2 ผู้สอน อาจจะเป็นครูผู้สอนที่มีความรู้ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญในวิชาที่เรียนโดยตรง หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์จากการประกอบอาชีพของตนเองมาเป็นวิทยากรและอาสาสมัคร

1.4.3 หลักสูตรและเนื้อหาวิชา มีความยืดหยุ่นได้มาก เนื้อหาสามารถปรับตามท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียน อย่างไรก็ตามหลักสูตรจะสร้างความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ที่มุ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

1.4.4 รูปแบบการจัดการ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน รูปแบบการจัดการจะต่างกันไป เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดและผู้รับบริการ

1.4.5 การเรียนการสอน จะมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ความจำเป็น บางครั้งจะจัดการเรียนการสอนเป็นชั้น และบางครั้งไม่เป็นชั้นเรียน แต่จัดในรูปกลุ่ม พบปะสนทนา การสาธิต การฝึกอบรม การใช้โสตทัศนูปกรณ์ และสื่อมวลชน การศึกษาทางไกล ฯลฯ

1.4.6 สถานที่ โยกย้ายไปสถานที่ที่อำนวยความสะดวก และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยอาจจะขึ้นที่ศาลา วัด ชั้นเรียนของโรงเรียน ภาคปกติ ศูนย์อนามัย ห้องสมุดประชาชน อำเภอหรือจังหวัด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียน สถานประกอบ สนามกีฬา ศาลากีฬา ศาลาประชาคม ไร่รมไม้ ฯลฯ

1.4.7 ระยะเวลา ขึ้นอยู่กับชนิดและลักษณะวิชา รวมทั้งความสนใจของผู้เรียนด้วย เช่น การเรียนตัดเสื้อผ้าในที่แห่งหนึ่งอาจจะใช้ระยะเวลามากกว่าการเรียนการสอนวิชาเดียวกันในอีกที่แห่งหนึ่งก็ได้

1.4.8 หน่วยและสถาบันที่รับผิดชอบ มีทั้งภาครัฐ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น ภาคเอกชน เช่น สมาคมต่างๆ ธนาคาร องค์กรต่างๆ เป็นต้น รัฐวิสาหกิจ เช่น การไฟฟ้า การสื่อสาร การประปา ฯลฯ รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย คุณภาพศึกษาในระบบ เป็นต้น นอกจากนั้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเปิดโอกาสให้สมาคม มูลนิธิ สถานประกอบการและชุมชนสามารถจัดการศึกษานอกระบบลักษณะ ศูนย์การเรียนได้อีกด้วย

1.4.9 การรับรองความสามารถและคุณวุฒิ การประเมินมักจะประเมินในระยะสั้นๆ ประกาศนียบัตรหรือคุณวุฒิที่ได้มีความหมายเพียงว่า ได้ผ่านการเรียนหรือการฝึกอบรมในเรื่องใดมาเท่านั้น มิได้ถือเป็นเรื่องสำคัญมากนัก เพราะมิได้กำหนดให้เห็นว่า มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาตรฐานการเรียนในระบบภาคปกติ (ยกเว้นการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ซึ่งมีสิทธิ์เท่ากับผู้เรียนในหลักสูตรของโรงเรียนภาคปกติทุกประการ)

1.4.10 การยืดหยุ่นของการจัด กิจกรรมและโครงการต่างๆ มีความยืดหยุ่นมาก เพื่อให้การจัดสนองตอบความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนหลักสูตร เนื้อหา ระยะเวลา สถานที่ วิธีสอน และวิทยาการผู้สอนนั้น จะปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่

สรุปว่า ลักษณะสำคัญของการศึกษานอกระบบ คือ การจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นทั้งในตัวผู้เรียน หลักสูตร เนื้อหา รูปแบบ สถานที่เรียน ระยะเวลาเรียน วิธีการเรียน การสอน ผู้สอน การรับรองวุฒิรวมทั้งผู้จัดการศึกษา พร้อมสนองให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ ตามที่ต้องการอย่างเต็มที่

1.5 ประเภทของการศึกษานอกระบบ

กิจกรรมการศึกษานอกระบบที่จัดอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบัน สามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่มกิจกรรมใหญ่ๆได้ 3 ประเภทดังนี้ (ทองอยู่ แก้วไทรชะ. 2554, น.1-32)

1.5.1 กิจกรรมประเภทให้ความรู้หรือการศึกษาพื้นฐาน กิจกรรมกลุ่มนี้เป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ ความสามารถในการอ่าน-เขียน มีความรู้ในการคิดคำนวณ รู้เรื่องราวที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน สภาพแวดล้อม สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม อันจะเป็นความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิตหรือจะพัฒนาความรู้ในระดับสูงขึ้น

1.5.2 กิจกรรมประเภทให้ความรู้และทักษะทางด้านอาชีพ กิจกรรมกลุ่มนี้จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ ให้การฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เกี่ยวกับอาชีพในท้องถิ่น อาชีพที่เพิ่มพูนรายได้ ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้กลุ่มเป้าหมายได้มีความรู้ มีทักษะในวิชาชีพ เฉพาะอย่าง เพื่อนำมาประกอบอาชีพของตน หรือสร้างอาชีพใหม่เพื่อเพิ่มพูนรายได้

1.5.3 กิจกรรมประเภทให้บริการข่าวสารข้อมูล กิจกรรมประเภทนี้มีจุดประสงค์ เพื่อให้ กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้และข่าวสารต่าง ๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น ข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตร ผลผลิต ข่าวสารบ้านเมือง สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

สรุปว่าการศึกษานอกระบบในประเทศไทย มี 3 ประเภทใหญ่ๆ โดยแต่ละประเภทมีจุดประสงค์ที่สำคัญ คือการให้ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ เช่นความรู้ขั้นพื้นฐาน ความรู้ด้านทักษะอาชีพเพื่อการดำรงชีพ และความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง มีทักษะในการแสวงหาความรู้ เกิดความรอบรู้ เพื่อดำเนินชีวิตได้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

2.1 แนวทางที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

หลักการสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ก็คือ การให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ข, น.คำนำ) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 ข, น.6-33) ได้บัญญัติสาระที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการจัดและพัฒนาการศึกษาไว้หลายมาตรา ดังต่อไปนี้

2.2 บทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้บัญญัติ สาระที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการจัดศึกษาไว้หลายมาตรา ดังนี้

2.2.1 หลักการจัดการศึกษา มาตรา 8 (2) บัญญัติว่า ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.2.2 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา มาตรา 9 (6) บัญญัติว่า ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

2.2.3 หน้าที่ของบิดา มารดา ผู้ปกครอง มาตรา 11 บัญญัติว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนให้ได้รับ การศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

2.2.4 หน่วยจัดการศึกษา มาตรา 12 บัญญัติว่า นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.2.5 สิทธิที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองได้รับ มาตรา 13 บัญญัติว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ ดังต่อไปนี้ 1) การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษา แก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล 2) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายกำหนด 3) การลดหย่อน หรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด และมาตรา18 (3) บัญญัติว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัด การศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน

ศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถาน สงเคราะห์และสถาบันสังคม
อื่น

2.2.6 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษา
ในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม
กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่
ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย
และระบบ การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความ
เข้าใจและ ประสบการณ์เรื่องการจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ
และ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน
- 3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและ
การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
- 4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทย
อย่างถูกต้อง
- 5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

2.2.7 กระบวนการเรียนรู้ มาตรา 24 (6) บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้
ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลใน
ชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพ

2.2.8 หลักสูตร มาตรา 27 วรรคสอง บัญญัติว่า ให้คณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดี
ของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี
หน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน
และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชน
สังคม และ ประเทศชาติ

2.2.9 ความเข้มแข็งของชุมชน มาตรา 29 บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับ
บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กร
วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน
โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้
ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและ วิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับ

สภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

2.2.10 การส่งเสริมหน่วยจัดการศึกษา มาตรา 38 บัญญัติว่า ในแต่ละเขตพื้นที่ การศึกษา ให้มีคณะกรรมการและสำนักงาน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัด การศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา สถาน ประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาใน รูปแบบที่หลากหลาย

2.2.11 การบริหารการศึกษา มาตรา 38 วรรคสอง บัญญัติว่า คณะกรรมการ การศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทน สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพครู ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการ การศึกษา ผู้แทนสมาคม ผู้ปกครองและครูผู้นำทางศาสนาและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

2.2.12 การบริหารสถานศึกษา มาตรา 40 บัญญัติว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาและสถานศึกษา อาชีวศึกษา เพื่อทำหน้าที่ กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทน องค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของ สถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540)

2.3 การมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หลายความหมาย ดังนี้
 ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527ก, น.6-7 ชาติชาย นรเศรษฐาภรณ์ (2545, น.9) อรทัย ก๊กผล (2546, น.2) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, น.14) นิคม หวายุบุตร (2550, น.6) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการที่ บุคคล กลุ่มคน ชุมชน องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมกันคิด แลกเปลี่ยนข้อมูล และความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่าง ๆ ร่วมเสนอ ร่วมวางแผน ร่วมกำหนด นโยบาย ร่วมปฏิบัติการ โครงการ นโยบายต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ ร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและ ประเมินผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้-เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็น ประโยชน์ต่อทุกฝ่าย โดยใช้ทุนทางทรัพยากรที่ประชาชนแต่ละคนมี เพื่อให้มีผลต่อโครงการหรือนโยบายนั้นประสบความสำเร็จเพื่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ต่อไป

2.4 ความหมายของการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา แยกออกเป็นคำสำคัญได้ 2 คำ คือ การมีส่วนร่วมกับการบริหารจัดการศึกษาซึ่งความหมายของการมีส่วนร่วมได้สรุปไว้ข้างต้นแล้ว ส่วนการบริหารการจัดการศึกษาเป็นคำที่มาจากคำว่า การบริหารจัดการ กับ คำว่า การศึกษา ซึ่งเมื่อนำคำทั้งสองมารวมกัน จะมีความหมายว่า “การดำเนินการเพื่อพัฒนาศักยภาพของ บุคคลให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม และสามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” เมตต์ เมตต์การุญจิต (2553) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นซึ่งอาจจะเป็นบุคคลภายในหรือบุคคลภายนอกหน่วยงาน เข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการบริหารจัดการการศึกษา ชูชาติ พวงสมจิตร (2554) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การเปิดโอกาส ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการและร่วมประเมินเพื่อ พัฒนาศักยภาพของบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จากแนวคิดนักวิชาการที่ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การศึกษา สรุปได้ว่า การเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นซึ่งอาจจะเป็นบุคคลภายในหรือบุคคลภายนอกหน่วยงาน เข้ามา มีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมในการดำเนินการและร่วมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ให้มีผู้เรียนมี ความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา” นั้น นักการศึกษา เช่นโกรลนิก และ สโลว์เวซิค (Grolnick & Slowiaczek. 1994, P.238) ให้ความหมายว่า เป็นการอุทิศทรัพยากร โดยผู้ปกครองให้กับเด็ก แต่ ชัมซัน และ ยอนเน (ประดิษฐา จันทรไทย. 2532, น.10 ; อ้างถึงใน Sumption & Yvonne. n.d.) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา คือ การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียน โดยการสนับสนุนด้านความคิดเห็นตัดสินใจ สละแรงงาน และเวลาให้โรงเรียนในการวางแผน การกำหนดนโยบาย การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน การแก้ปัญหา พัฒนาสนับสนุนด้านการเงินและการประเมินผลการทำงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการ 2) การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ แต่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544, น.30) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับครูและโรงเรียนในการสร้างสรรค์และพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพกล่าวโดยสรุปความหมายของ “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด

การศึกษาโรงเรียน”ว่าหมายถึง การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ กิจกรรม หรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาหรือการเรียนรู้ให้กับลูกหลานหรือเด็กในอุปการะของตนกับโรงเรียน

2.6 ความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนของผู้ปกครอง มีความสำคัญดังนี้ (Cohen and Uphoff. 2016)

2.6.1 พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดชีวิตแต่ละชีวิต ทารกที่เกิดใหม่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ ต้องพึ่งพาพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นระยะเวลายาวนาน การอบรมเลี้ยงดูลูกเป็นโอกาสให้พ่อแม่กับลูกคลุกคลีกันแบบที่มีการให้และการรับ การคลุกคลีกันนี้ย่อมเกิดผลเป็นพิเศษในการสร้างความสัมพันธ์ พ่อแม่ คือต้นเหตุของความสุข ความทุกข์ทั้งปวงของเด็ก สายใยความรักความผูกพันระหว่างเด็กกับพ่อแม่เป็นความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง มั่นคง และยาวนาน เป็นพลังยิ่งใหญ่ที่ช่วยผลักดันให้การดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ประสบความสำเร็จได้ ด้าน การศึกษาก็เช่นกัน ฉะนั้นหากได้นำเอาพลังความคิด ความเอาใจใส่ และความร่วมรับผิดชอบของ ผู้ปกครองมาสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้แล้ว ก็จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในตัวเด็กนักเรียนที่ยั่งยืน

2.6.2 พ่อแม่เป็นครูคนแรก บรรทัดฐานสังคมที่เป็นมาตรฐานการปฏิบัติตนตามบทบาทและสถานภาพที่บุคคลมี ในขณะที่ขณะหนึ่งนั้น ไม่ใช่เป็นสิ่งที่บุคคลรู้หรือเข้าใจได้เองตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่บุคคลต้อง ได้รับคำแนะนำสั่งสอนจึงจะรู้ได้ คำแนะนำสั่งสอนหรือการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) นี้เป็น การเรียนรู้ทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการให้การศึกษาแก่ บุตรหลานของตน ครูคนแรกของเด็กก็คือ แม่และ/หรือพ่อ หากขาดการอบรมของพ่อแม่ก็ยากที่จะ หากการอบรมอื่นใดมาทดแทนได้

2.6.3 พ่อแม่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด พ่อแม่มีพลัง รวมทั้งความตั้งใจและความปรารถนาดีต่ออนาคตของลูกหลานของตนเอง เมื่อพิจารณานิเวศวิทยาของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ พบว่า ครอบครัวอยู่ใกล้ชิดและล้อมรอบตัวเด็ก นักเรียนมากที่สุด พ่อแม่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของเด็กนักเรียน

2.6.4 พ่อแม่เป็นครูที่ดีที่สุดในโลก ลักษณะเด่นในความเป็นครูของพ่อแม่ที่แตกต่างไปจากครูปกติหรือมากกว่าครูทั่วไป ก็คือ 1) พ่อแม่ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความห่วงใยต่อลูก อย่างมาก จนยากที่จะหาความรักของครูอาชีพมาทดแทนได้ 2) พ่อแม่เป็นครูตลอดชีวิตที่ให้การอบรมสั่งสอนลูกได้ตลอดเวลา トラบเท่าที่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ 3) พ่อแม่เป็นครู 24 ชั่วโมง คือ ไม่ได้เป็นครูเฉพาะในเวลาราชการเหมือนครูอาชีพ ลักษณะความเป็นครูของพ่อแม่ทั้ง 3 ประการนี้ เป็นคุณสมบัติของครูที่ดีที่สุดในโลก

2.6.5 เป็นยุทธศาสตร์สังคมแห่งการเรียนรู้ พ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการเสริมสร้างการเรียนรู้ ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาจะทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญาที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา เช่นเดียวกับแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง ที่ว่า ครอบครัวยุคใหม่ คือ ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) หากสามารถทำให้ทุกครอบครัวเป็นศูนย์การเรียนรู้ได้สำเร็จ จะได้ศูนย์การเรียนรู้ในอุดมคติที่มีความรัก ความอบอุ่น ความหวังใจ และความหวังดี เป็น จุดเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้ที่สำคัญที่สุด แล้วการที่จะทำให้สังคมไทยเป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้” ก็จะไม่ไกลเกินฝันอีกต่อไป

2.6.6 เป็นยุทธศาสตร์การศึกษาตลอดชีวิต การเรียนรู้ในยุคใหม่นั้น มิได้เกิดขึ้นที่โรงเรียนหรือห้องเรียนเท่านั้น แต่เกิดขึ้นได้ อย่างกว้างขวางในสถานที่ต่างๆ แม้แต่ในบ้านก็จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ เพราะความรู้ต่างๆสามารถ เรียนรู้ได้เองในเวลารวดเร็ว เข้าใจง่าย โดยผ่านทางสื่อทันสมัยต่างๆ เช่นคอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน ฯลฯ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น น่าสนใจมากขึ้น และเกิดประสิทธิภาพได้มากขึ้นด้วย หากผู้ปกครองจัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ก็จะทำให้เวลาที่เด็กอยู่นอกโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เป็นการสร้างลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในที่สุด ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย และยังเป็นการศึกษาที่ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตอีกด้วย

2.6.7 เป็นยุทธศาสตร์การระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคม เพื่อการจัดการศึกษา ผู้ปกครอง คือ แหล่งทรัพยากรของโรงเรียน หากมีการจัดการและประสานงานที่ เหมาะสมก็จะนำพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ออกมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุตรหลานและโรงเรียนอันเป็นที่รักของพ่อแม่ ผู้ปกครองทุกคน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษา (All for Education) ได้โดยง่าย เพราะการที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานมาให้เรียนที่โรงเรียนก็เท่ากับส่งแก้วตา ดวงใจ ของตนเองมาให้โรงเรียน

สรุปก็คือ ครอบครัวเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดจุดเริ่มต้นของแต่ละชีวิต พ่อแม่จึงเป็นครูคน แรกและครูที่ดีที่สุดในโลกของลูก เป็นครูตลอดเวลาและตลอดชีวิตของลูก เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและ ล้อมรอบตัวเด็กที่สุด เป็นผู้ชี้โลกกว้าง เป็นผู้สร้างภูมิคุ้มกันทั้งร่างกายและจิตใจ พ่อแม่ ผู้ปกครองมี หน้าที่เตรียมความพร้อมให้ลูกเข้าสู่สังคมภายนอกได้อย่างมั่นใจ จัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ ทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ หรือสังคมแห่งปัญญาที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ปลุกฝังนิสัยการเรียนรู้ ตลอดชีวิตให้กับลูก และเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเพื่อจัดการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาของไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะสำเร็จได้ ก็ เพราะการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนี้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง

2.7 รูปแบบของการมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

Morrison (1988, PP.418-419 อ้างถึงใน ถาวร พวงมณี. 2547, น.36-37)

ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมี 3 ส่วน คือ

2.7.1 เน้นการงาน เป็นการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือช่วยกิจกรรมทางโรงเรียน เช่น เป็นครูสอนพิเศษ เป็นผู้ช่วยครู

2.7.2 เน้นกระบวนการหรือวิธีดำเนินการ วิธีนี้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความสำคัญในกระบวนการทางการศึกษา เช่น การวางแผนหลักสูตร การคัดเลือกแบบเรียน เป็นสมาชิกของคณะกรรมการโรงเรียน

2.7.3 เน้นการพัฒนาเป็นการช่วยให้ผู้ปกครองมีทักษะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและเด็ก

ฉอาน วุฑฒิกรรรมรักษา (2526, น.16) ได้จำแนกการเข้ามามีส่วนร่วมไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขึ้นกำหนดความต้องการ
2. ขึ้นวางแผนดำเนินการ
3. ขึ้นตัดสินใจ
4. ขึ้นดำเนินการ
5. ขึ้นติดตามผล

2.8 ระดับการมีส่วนร่วม

มัย สุขเอี่ยม (2535, น.23) กล่าวว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

Compbell และ Ramseyer (2534, P.17 อ้างถึงใน น้ำทิพย์ เสือสารรัตน์. 2546, น.13) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในโรงเรียนสามารถจัดระดับได้ดังนี้

2.8.1 ระดับไม่มีส่วนร่วมเลย คือ การที่โรงเรียนและชุมชนไม่มีการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเลยต่างฝ่ายอยู่โรงเรียน ไม่ให้โอกาสแก่ประชาชนที่จะมีส่วนร่วม ประชาชนก็ไม่สนใจ ไม่รับรู้ ไม่ร่วมกิจกรรมโรงเรียน

2.8.2 ระดับที่มีส่วนร่วมน้อย คือ การที่โรงเรียนติดต่อกับประชาชนในชุมชนเป็นบางครั้งลักษณะของการมีส่วนร่วมเป็นการรับฟังสิ่งซึ่งโรงเรียนได้แจ้งให้ทราบ

2.8.3 ระดับที่มีส่วนร่วมปานกลาง คือ การที่ประชาชนได้รับทราบเรื่องต่าง ๆ จากโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นและมีคำถามจากประชาชนมาสู่โรงเรียนมาบ้างเป็นครั้งคราว แต่ส่วนใหญ่เป็นการรับฟังจากโรงเรียนฝ่ายเดียว

2.8.4 ระดับการมีส่วนร่วมมาก คือ การที่โรงเรียนและชุมชนเริ่มมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันมากขึ้น เป็นการติดตามทั้งสองฝ่าย มีการคิดหาเหตุผล แก้ไขปัญหาพร้อมกัน โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

2.8.5 ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การที่โรงเรียนและชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน การคิดหาเหตุผล การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาพร้อมกันทั้งสองฝ่ายระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.9 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ชูชาติ พวงสมจิตต์ (2540, น.80) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน จำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่มปัจจัย ได้แก่

1. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ลักษณะของโรงเรียน คุณลักษณะของบุคลากรในโรงเรียน และวิธีดำเนินงานของโรงเรียน
2. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ลักษณะและองค์ประกอบของชุมชน และคุณลักษณะของบุคคลในชุมชน
3. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยี ประวัติความเป็นมา สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และชีวภาพ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, น.183) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ความศรัทธาที่มีผลต่อความเชื่อถือบุคคล และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร
2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วยทั้ง ๆ ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรง ผู้น้อยก็ช่วยแรง
3. อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำการต่าง ๆ บีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2527, น.31) กล่าวว่าลักษณะความแตกต่างของการมีส่วนร่วมจะมีมากขึ้นหรือน้อยลงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. ลักษณะทางนิเวศวิทยาของชุมชน และการเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงไปของชุมชนในส่วนที่เกี่ยวกับนิเวศวิทยา
2. นโยบายของรัฐ
3. ความสามารถในการใช้ทรัพยากรของชุมชนรวมทั้งเทคโนโลยี
4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ก กับ ข

Bernard (1958, PP.147-157 อ้างถึงใน จีรวัดน์ อารักษ์รัฐ. 2544, น.34-35) ได้กล่าวถึงปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลต่าง ๆ โดยสรุปคือ

1. อายุ
2. เพศ
3. สถานภาพทางสังคม
4. อาชีพ
5. การศึกษา
6. ถิ่นที่อยู่อาศัย
7. ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น
8. ปัจจัยอื่น ๆ เช่น การอาศัยอยู่ในเมืองหรือชานเมือง จำนวนสมาชิกในครอบครัว และลักษณะครอบครัว ค่านิยม และทัศนคติ

William Reeder (1974 อ้างถึงใน ประยงค์ แสนสุข. 2549, น.13-14) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. การปฏิบัติตนให้คล้ายตามความเชื่อพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนกันจะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง
2. มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มดูเหมือนกันจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง
3. เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนกันจะส่งเสริม ปกป้อง และรักษาเป้าหมายของตนเอง
4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
5. ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติตามแบบที่ตนคาดหวังว่า จะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วย
6. การมองแต่ตัวเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตัวเองควรกระทำเช่นนั้น
7. การบีบบังคับ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตัวเองควรกระทำเช่นนั้น
8. นิสัยแลประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีนิสัยชอบกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ

9. โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงสร้างของสังคมเอื้ออำนวยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำเช่นนั้นเท่าที่พวกเขาได้รับรู้มา

10. ความสามารถ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างที่คนเห็นว่าสามารถทำให้สิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น

11. การสนับสนุน บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างที่คนเห็นว่า สามารถทำให้สิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น

ประยงค์ แสนสุข (2549, น.15) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมี 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ปัจจัยที่สอง คือ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม ส่วนปัจจัยที่สาม คือ ปัจจัยทางการสื่อสาร ได้แก่ การติดต่อสื่อสารทั้งการสื่อสารมวลชนและสื่อบุคคล เป็นต้น

ไทยทัศน์ ธรรมนิยมตัน (2550, น.33) ได้สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ การมีตำแหน่งหรือการเป็นสมาชิกกลุ่มในสังคม รวมทั้งความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การสร้างกลไกของรัฐที่เอื้อและสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.10 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการจัดการศึกษา

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียน จากแนวคิดของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่แตกต่างกันออกไปตามความเข้าใจของนักการศึกษาและหน่วยงานต่างๆ วัตถุประสงค์ สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ ระบุถึง พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรมีพฤติกรรม บทบาท หน้าที่ ดังนี้

2.10.1 มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา และให้ความเห็นชอบในการกำหนดแผนการเรียนรู้ของเด็กร่วมกับครูและเด็ก

2.10.2 ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ

2.10.3 เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศภายในบ้านเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้

2.10.4 สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น

2.10.5 อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก

2.10.6 ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึง ประสงค์โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง (พร้อมพีไล บั้วสุวรรณ 2554)

2.10.7 เป็นแบบอย่างที่มีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรม นำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้

2.10.8 มีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ของเด็กและในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แฮนเดอร์สันและแมพ (Henderson & Mapp) ได้ให้คำแนะนำว่าจากการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สถานศึกษาจะนำสิ่งที่ได้จากการศึกษานี้สู่การปฏิบัติที่ส่งเสริม ด้านวิชาการต่อไปนี้

1. รับรู้ร่วมกันว่าผู้ปกครองทุกคนไม่ว่าจะมีพื้นฐานรายได้การศึกษา หรือ วัฒนธรรม เป็นอย่างไร สามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็กและต้องการที่จะให้เด็กพัฒนาทักษะ การเรียนรู้ และสามารถเรียนรู้ได้ดี

2. ออกแบบโปรแกรมและโครงการที่จะสนับสนุนครอบครัวให้สามารถนำทาง หรือแนะแนวทางการเรียนรู้ให้แก่เด็กตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษา

3. พัฒนาความสามารถของสถานศึกษาและบุคลากรของสถานศึกษาให้ทำงานร่วมกับครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เชื่อมโยงความพยายามของทุกฝ่ายที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ของนักเรียนไม่ว่าความพยายามนั้นจะมีรากฐานมาจากโรงเรียนหรือชุมชนก็ตาม

5. สร้างความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่าง สังคม ครอบครัว และสถานศึกษา

6. มุ่งความพยายามไปที่การสร้างและพัฒนาความไว้วางใจ เชื่อใจ นับถือซึ่งกันและกัน และ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว และบุคคลในชุมชน

7. โอบอุ้มปรัชญาการเป็นหุ้นส่วนโดยแบ่งปันอำนาจต่าง ๆ กับครอบครัว ทั้งนี้ ผู้ปกครอง บุคลากรของสถานศึกษา และสมาชิกของชุมชนต้องมีความเข้าใจถึงความรับผิดชอบในการพัฒนาการศึกษาของเด็กๆ ร่วมรับในรูปแบบของความเป็นหุ้นส่วน

8. สร้างความเชื่อมโยง ช่วยเหลือกันอย่างจริงจังระหว่างสถานศึกษาและองค์กรในชุมชน

9. ดึงครอบครัวจากทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมวางยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อป้องกัน การเกิดช่องว่างระหว่างสถานะทางครอบครัวที่แตกต่างกัน 47

การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการดำเนินการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ของนักเรียนมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของนักเรียน ดังนั้น สถานศึกษาต้องมีความมุ่งมั่นและหาแนวทางที่เหมาะสมกับการพัฒนาการศึกษานบนพื้นฐานของการยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

2.11 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ประกาศวิสัยทัศน์ทางการศึกษาข้อ 8 ซึ่งก็มีเนื้อหาในทำนองเดียวกันกับโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์ ดังนี้ (U.S. Department of Education, 2000, P.2)

2.11.1 การอบรมเลี้ยงดูในฐานะเป็นพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นหน้าที่ตามธรรมชาติของพ่อแม่ผู้ปกครองอยู่แล้ว เน้นผู้ปกครองให้การอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดหาอาหาร และการตรวจความพร้อมทางด้านร่างกายของเด็กเพื่อเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เอื้ออำนวยต่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็ก

2.11.2 การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในแบบนี้สูงกว่าการอบรมเลี้ยงดูตามธรรมชาติ คือ การที่ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน จึงเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันครอบครัวกับโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองมั่นใจว่า โรงเรียนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้รับช่วงดูแลบุตรหลานของตนอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามหลักวิชาการ ในขณะเดียวกัน โรงเรียนจะทราบสถานะทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม ของเด็กอย่างถูกต้อง ความร่วมมือในแบบนี้จะเน้นการส่งเสริมระบบการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน

2.11.3 งานอาสาสมัครเพื่อการศึกษา เพราะการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนไม่สามารถดำเนินงานเพียงเฉพาะแต่โรงเรียนได้ หากแต่ต้องการการสนับสนุนจากชุมชนต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับการบริการโดยตรง เนื่องจากต้องการความรู้เฉพาะทางและความเชี่ยวชาญต่าง ๆ

2.11.4 การจัดระบบการเรียนการสอนที่บ้าน เพราะสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครองหรือสมาชิกคนอื่น ๆ ในบ้าน มีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาและคอยช่วยเหลือเด็กเท่าที่จำเป็น ส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดี มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ที่โรงเรียนมากขึ้น นอกจากนี้พ่อแม่ผู้ปกครองจะเป็นกำลังหลักในการให้การอบรมเลี้ยงดูตามธรรมชาติแล้วหน้าที่หลักของผู้ปกครองอีกประการหนึ่ง คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้น บทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองจึงเป็นเสมือนครูและที่ปรึกษาเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ของบุตรหลานของตน

2.11.5 การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน ถือเป็น การตัดสินใจ ครั้งยิ่งใหญ่ของผู้ปกครอง โดยเปลี่ยนสถานะจากการมีส่วนร่วมทางการศึกษาที่บ้านของตนเองมาสู่ การดำเนินงานอย่างจริงจังในโรงเรียน โดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการคิด วิเคราะห์ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีระดับตั้งแต่การเข้าร่วมประชุมครู ผู้ปกครอง จนถึง การลงรับเลือกตั้งเป็นกรรมการสถานศึกษา โดยหวังว่าความรู้ความสามารถและ ความเชี่ยวชาญของตนจะส่งผลให้การ จัดทำและดำเนินนโยบายของโรงเรียนเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ

2.11.6 การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา คือ ความ พยายามในการเป็นผู้ประสานงานให้โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนมีความเชื่อมโยงกัน โดย พยายามอุดช่องโหว่ในการบริหารของโรงเรียนด้วยการระดมบุคลากร เงินทุน วิทยาการใหม่ ๆ และ ระบบการบริหารงาน เพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารงานได้อย่างแท้จริง

เอปสไตน์ เป็นนักวิชาการและผู้อำนวยการร่วมของโครงการความเป็นหุ้นส่วนของ โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน ประเทศสหรัฐอเมริกา ทุ่มศึกษาศาสตร์มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ จัดการศึกษาของโรงเรียนมานานกว่า 20 ปี ได้เสนอ “โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ จัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์” (Epstein’s Framework of 6 types of Parent Involvement) (Epstein. 1995, PP.701-708) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมหาวิทยาลัยจอห์นฮอป กินส์ และห้องปฏิบัติการทางการศึกษาเซนต์ออร์ทเวสต์ (John Hopkins University & Northwest Regional Educational Laboratory. 1997, PP.1-8) ประกอบด้วย

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting) หมายถึง ความรับผิดชอบ พื้นฐานของครอบครัว (basic responsibilities of families) ได้แก่ การจัดเตรียมที่อยู่อาศัย (housing) สุขภาพ (health) โภชนาการ (nutrition) เครื่องนุ่งห่ม (clothing) ความปลอดภัย (safety) ทักษะของผู้ปกครอง (parenting skills) สภาพบ้านที่สนับสนุนเด็กในฐานะนักเรียน ข้อมูล ข่าวสารและกิจกรรมเพื่อช่วยโรงเรียนให้เข้าใจเด็กและครอบครัว

2. การติดต่อสื่อสาร (Communicating) เป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของ โรงเรียน (basic responsibilities of schools) ได้แก่ การติดต่อสื่อสารจากโรงเรียนสู่บ้าน (school-to-home) และการติดต่อสื่อสารจากบ้านสู่โรงเรียน (home-to-school)

3. การอาสาสมัคร (Volunteering) หมายถึง การมีส่วนร่วมที่โรงเรียนและเพื่อ โรงเรียน (involvement at and for the school) ได้แก่ การอาสาสมัครในโรงเรียนหรือชั้นเรียน การอาสาสมัครเพื่อโรงเรียนหรือชั้นเรียน การเป็นผู้ร่วมในทุกการแสดง กีฬา เหตุการณ์ การมอบ รางวัล การเฉลิมฉลอง และอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

4. การเรียนรู้ที่บ้าน (learning at home) หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมหรือส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

5. การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การมีส่วนร่วมหรือการเป็นผู้นำในองค์กรต่าง ๆ โดยการเป็นสมาชิก ผู้มีส่วนร่วม ผู้นำ หรือตัวแทน เป็นต้น

6. การร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with Community) หมายถึง การเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว หรือการเชื่อมโยงโรงเรียน นักเรียน และครอบครัวให้ไปช่วยชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2544, น.13) ก็ได้เสนอแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน ซึ่งหมายรวมถึง การอบรมเลี้ยงดู และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้หรือการสร้างสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสม และแบ่งระดับชั้น ดังนี้คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

2. การมีส่วนร่วมและประสานงานกับโรงเรียน
  3. การสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน
  4. อาสาสมัครเพื่อการศึกษา
  5. การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน
  6. การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากร
- โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting)

การอบรมเลี้ยงดูส่งผลต่อคุณภาพคนอย่างมาก รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมคุณภาพของเด็กทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรม (งามตา วณิชานนท์, นพวรรณ โชติบัณฑิต และวัลภา สบายยิ่ง. 2545, น.47 ; อุษณีย์ อนุรุทวิวงศ์ (โพธิสุข). 2545, น.17) ดังนี้

1.1 ความหมายและความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การเลี้ยงดู การดูแล และการอบรม โดยที่ การเลี้ยงดู หมายถึง การสนใจเอาใจใส่ในเรื่อง การรับประทานอาหาร การนอน การพักผ่อน การเล่น การขับถ่าย และการรักษาความสะอาดร่างกาย และการดูแล หมายถึง การใกล้ชิดและระมัดระวัง เพราะเด็กยังไม่เจริญเติบโตพอที่จะปล่อยให้อยู่ตามลำพังได้จึงต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ดูแลให้เด็กมีความสุข ปลอดภัย รับประทานอาหารครบ 5 หมู่ คอยแก้ไขมารยาท ดูแลเรื่องความสะอาดทั้งร่างกายและเครื่องนุ่งห่ม ส่วนการอบรม หมายถึง การปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยที่ดีงามให้แก่เด็กเพื่อให้พร้อมที่จะดำเนินชีวิตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต การอบรมนั้นอาจต้องใช้เวลายาวนาน ฝึกปฏิบัติซ้ำ ๆ

จนติดเป็นนิสัย เรื่องที่ต้องอบรม ได้แก่ นิสัยที่ดี มารยาทที่ดี สุขนิสัยที่ดี และเชาว์ปัญญาที่ดี (บุญเยี่ยม จิตรดอน. 2532, น.328-352) และอำไพ สุจริตกุล และคณะ (2533, น.11) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นวิธีการต่าง ๆ การปฏิบัติตัวของผู้ปกครอง กิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรมเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ส่วนประสพสุข บุญเดช (2543, น.603) ให้ความหมายการอุปการะเลี้ยงดูได้ว่า คือ การให้ความช่วยเหลือในสิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีพ คือ จัดหาปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยา รักษาโรค และที่อยู่อาศัย ในขณะที่ จรรยา สุวรรณทัต (2545, น.8) ให้ความหมายว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง กระบวนการปลูกฝังเด็กให้ได้พัฒนาสิ่งต่าง ๆ ในตนเอง ทั้งทางพฤติกรรมและจิตใจ ในทำนองเดียวกัน งามตา วนิหนานนท์, นพวรรณ โชติบัณฑิต และวัลภา สบายยิ่ง (2545, น.75) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การที่ผู้ปกครองติดต่อสื่อความหมายกับเด็กด้วยการให้รางวัล ลงโทษ หรือควบคุมเด็กทางวาจา เช่น พูดชมเชย ตักเตือน หรือติเตียน ซึ่งเด็กได้รับข้อมูลข่าวสารตลอดจนแบบอย่างจากการสังเกตการณ์กระทำของพ่อแม่ผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting) เป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว (basic responsibilities of families) ทั้งการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่เด็ก เช่นเดียวกับความหมายของ เอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997, P.74) ที่ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting) เป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว ได้แก่ การจัดเตรียมที่อยู่อาศัย (housing) สุขภาพ (health) โภชนาการ (nutrition) เครื่องนุ่งห่ม (clothing) ความปลอดภัย (safety) ทักษะของผู้ปกครอง (parenting skills) ต่อเด็กทุกระดับอายุ สภาพบ้านที่สนับสนุนเด็กในฐานะนักเรียนทุกระดับชั้น ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมเพื่อช่วยโรงเรียนให้เข้าใจเด็กและครอบครัว

1.2 แบบของการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูมีหลายแบบขึ้นอยู่กับวิถีปฏิบัติ ความเชื่อ ค่านิยม ของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีต่อเด็ก นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้จำแนกลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันออกไป ดังนี้

โดโรธี และคณะ (Dorothy and others. 1993, P.117) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ 1) แบบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นการอบรมเลี้ยงดูซึ่งเด็กมีความรู้สึกว่าตนเองได้รับความยุติธรรม ผู้ปกครองที่อบรมเลี้ยงดูแบบนี้มีความอดทน ไม่ตามใจหรือเข้มงวดจนเกินไป ผู้ปกครองยอมรับนับถือความสามารถและความคิดของเด็กและยังให้ความร่วมมือในโอกาสอันควรอีกด้วย 2) แบบปล่อยปละละเลย (Rejection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบที่ผู้ปกครองปล่อยให้ทำอะไรต่าง ๆ ตามใจตนเอง โดยผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ แนะนำ ช่วยเหลือ ทำให้

เด็กมีความรู้สึกที่ตนเองถูกเกลียดชัง 3) แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Over-Protection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบที่ผู้ปกครองคอยคุ้มครองป้องกันภัยและให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา ทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ตนเองไม่ได้รับความสะดวกในกระทำหือสิ่งที่ตนเองต้องการ

บอมรินด์ (Baumrind, 1989, P.24) ได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็น 3 แบบ คือ 1) การเลี้ยงดูแบบเผด็จการ การเลี้ยงดูแบบนี้เห็นว่าการเชื่อฟังสำคัญที่สุด ผู้ปกครองคาดหวังให้เด็กทำตามคำสั่งโดยไม่ต้องอธิบายอะไร ผู้ปกครองแบบนี้ถือว่าความต้องการของตนสำคัญกว่าความต้องการของเด็ก 2) การเลี้ยงดูแบบตามใจ การเลี้ยงดูแบบนี้เห็นว่าการแสดงออกอย่างอิสระของเด็กสำคัญที่สุด จึงมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าและการฝึกวินัย ไม่ค่อยเรียกร้องให้เด็กรับผิดชอบหรือมีระเบียบวินัย ผู้ปกครองมักถือว่าความต้องการของเด็กสำคัญกว่าความต้องการของคนอื่น ๆ 3) การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การเลี้ยงดูแบบนี้อยู่ตรงกลางระหว่าง 2 แบบแรก โดยพ่อแม่ผู้ปกครองคาดหวังให้เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของบ้าน แต่ก็สนับสนุนให้เด็กแสดงความคิดเห็นด้วย พ่อแม่ผู้ปกครองจะสั่งสอนระเบียบวินัยให้เด็กและลงโทษเมื่อไม่ฟังเหตุผลเท่านั้น ในครอบครัวแบบนี้ ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองและเด็กต่างก็มีทั้งสิทธิและความรับผิดชอบ

คุชฎี โยเหลา (2535, น.76) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็น 3 แบบ คือ 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก พ่อแม่ผู้ปกครองมักแสดงให้เด็กทราบว่ารักและหวังดีต่อเด็ก ทำตนใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก ให้ความเอาใจใส่และเข้าใจเด็ก เป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก ไม่เผด็จการ 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ พ่อแม่ผู้ปกครองจะใช้พระคุณมากกว่าพระเดชกับเด็ก ให้รางวัลอย่างเหมาะสม ไม่ลงโทษเด็กตามอารมณ์ของตน ปฏิบัติเช่นนี้อย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ 3) การอบรมเลี้ยงดูแบบให้เด็กพึ่งตนเองเร็ว พ่อแม่ผู้ปกครองมักแนะนำฝึกฝนให้เด็กพึ่งตนเอง ตั้งแต่ยังเล็กด้วยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเองภายใต้การกำกับดูแลของพ่อแม่ผู้ปกครอง ให้รางวัลเมื่อเด็กทำงานสำเร็จ ให้กำลังใจเมื่อประสบความสำเร็จและสนับสนุนให้ลองทำอีกครั้งจนสำเร็จ

1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก มีดังนี้ 1) ลักษณะจิตใจและพฤติกรรมของผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ มีเจตคติที่ดีต่อเด็ก มีสุขภาพจิตดี มีความเชื่อมั่นในการเลี้ยงดูเด็ก มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก มีการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย (ดวงเดือน พันธุนาวิน และคณะ. 2536, น.27; ดุจเดือน พันธุนาวิน และคณะ. 2537, น.18) 2) สัมพันธภาพในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับเด็กมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก (ดวงเดือน พันธุนาวิน และคณะ. 2536, น.144-146 ; งามตา วรินทร์านนท์ และคณะ. 2544, น.128) 3) ลักษณะโครงสร้างของครอบครัว โครงสร้างของครอบครัว หมายถึง สภาพของครอบครัว และลักษณะของบุคคลต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและ

การศึกษาของพ่อแม่ผู้ปกครอง สภาวะเสี่ยงในครอบครัว (หมายถึง ปริมาณการขาดบุคคลสำคัญที่เป็นผู้หาเลี้ยงหรือดูแลสมาชิกในครอบครัว) และประเภทของครอบครัว (หมายถึง ครอบครัวเดี่ยว-ครอบครัวขยาย) (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2536, น.76, 112, 271-275) 4) สภาพแวดล้อมทางกายภาพของครอบครัว เช่น จำนวนคนต่อห้อง จำนวนคนต่อพื้นที่ดินของครอบครัว การใช้ประโยชน์ในห้องนอน จำนวนบุตร ระยะห่างจากบ้านหลังอื่น ๆ จำนวนปัญหาในบ้าน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2528, น.161-165)

1.4 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองนั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995, P.704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1.4.1 แนะนำสภาพที่บ้านที่สนับสนุนการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นเรียน

1.4.2 เตรียมวิดีโอทัศน์ การตอบข่าวสารด้วยคอมพิวเตอร์ทางโทรศัพท์

การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กแต่ละช่วงอายุ ช่วงชั้น

1.4.3 จัดหลักสูตรอบรมที่หลากหลายเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

1.4.4 จัดโครงการสนับสนุนครอบครัวด้านสุขภาพ โภชนาการ ฯลฯ

1.4.5 เยี่ยมบ้าน หรือจัดประชุมเพื่อนบ้านเพื่อช่วยให้เข้าใจโรงเรียน

และช่วยโรงเรียนให้เข้าใจบ้าน

เอปสไตน์ (Epstein. 1995, P.706) ยังได้คาดหวังผลที่จะได้รับ (expected results) จากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ดังนี้

1. ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครอง คือ

1.1 ผู้ปกครองจะเข้าใจพัฒนาการของเด็กและวัยรุ่นและมั่นใจในการอบรมเลี้ยงดู

1.2 ผู้ปกครองจะสามารถเปลี่ยนสภาพที่บ้านให้ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้

1.3 ผู้ปกครองจะตระหนักว่าหน้าที่การอบรมเลี้ยงดูเด็กและหน้าที่อื่น ๆ ในฐานะผู้ปกครองเป็นหน้าที่ของตน

1.4 ผู้ปกครองจะรู้สึกว่าจะได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากโรงเรียนและผู้ปกครองอื่น

2. ผลที่ได้รับต่อครู คือ

2.1 ครูจะเข้าใจภูมิหลัง วัฒนธรรม ความสนใจ เป้าหมาย ความต้องการของครอบครัว และมุมมองของเด็ก

2.2 ครูจะเคารพจุดแข็งและความพยายามของครอบครัว

2.3 ครูจะเข้าใจความหลากหลายของเด็ก

2.4 ครูจะตระหนักถึงทักษะในการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็ก

สำหรับบริบทของประเทศไทยนั้น กลุ่มงานปฏิบัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง, น.71) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1 พัฒนาสมองของลูกตั้งแตอยู่ในครรภ์โดยรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ มีประโยชน์ และหมั่นออกกำลังกายอย่างเหมาะสม

1.2 สร้างสัมพันธภาพหรือบรรยากาศที่ดีในครัวเรือน ทำครอบครัวให้อบอุ่น มีความรักที่เอื้ออาทรอย่างทั่วถึง

1.3 ให้อาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกายและให้ฝึกออกกำลังกายอย่างเหมาะสม

1.4 ตรวจสอบและพัฒนาสุขภาพของลูกอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้

1.5 สังเกตแวວความสามารถและความสนใจของลูก

1.6 อ่านหนังสือให้ลูกฟังและเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์พร้อมไปกับลูก

1.7 เล่นกับลูกเพื่อฝึกการพูด การฟัง การสังเกต และการคิดวิเคราะห์

2. ด้านโรงเรียน

2.1 ทำหน้าที่ประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูลูกเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง

2.2 ให้ความรู้พ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูลูกตามหลักวิชาการ

2.3 รณรงค์การสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเด็กแรกเกิด

2.4 จัดเวทีสนทนาปัญหาสุขภาพ พลาณามัย และการเรียนรู้ของเด็ก

2.5 เปิดห้องสมุดให้พ่อแม่ผู้ปกครองหาความรู้

2.6 เป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเรียนรู้ของเด็ก

ตัวชี้วัดและการวัดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองนั้น มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ และห้องปฏิบัติการทางการศึกษาเขตนอร์ทเวสต์ (John Hopkins University & Northwest Regional Educational Laboratory. 1997, PP.1-8) ได้เสนอแบบวัด (measure) ที่ใช้การให้คะแนนแบบรูบริก (scoring rubric) 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 โดย

คะแนน 1 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ไม่เคยปฏิบัติ

คะแนน 2 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น เคยปฏิบัติมานาน ๆ ครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติบ้างเมื่อมีโอกาส

คะแนน 4 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง

คะแนน 5 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่อย่าง

สม่ำเสมอ

ส่วนกิจกรรมหรือข้อกระทงที่เสนอให้วัด ได้แก่

1. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หรือจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กให้แก่ผู้ปกครอง

2. จัดข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม และความช่วยเหลือทุกครอบครัวที่ต้องการไม่เฉพาะผู้ที่มาโรงเรียนเท่านั้น

3. ผลิตข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความสำเร็จของเด็กในการเรียนให้ครอบครัว

4. สอบถามข้อมูลของครอบครัวเกี่ยวกับเป้าหมาย จุดแข็ง ความสามารถของเด็ก

5. สนับสนุนการเยี่ยมบ้านเด็ก หรือจัดประชุมสร้างความเข้าใจระหว่างบ้านกับโรงเรียน

6. จัดข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่บ้านเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

7. เคารพในความหลากหลายของนักเรียนแต่ละคน

8. กิจกรรมอื่น ๆ

2. การติดต่อสื่อสาร (Communicating)

ความหมายของการติดต่อสื่อสาร

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของ “การติดต่อสื่อสาร” ไว้ในทำนองเดียวกัน คือ การติดต่อสื่อสาร หมายถึง กระบวนการส่งข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งหรือกระบวนการที่บุคคลหนึ่งก่อให้เกิดความหมายขึ้นในใจของอีกบุคคลหนึ่งโดยอาศัยข่าวสารและตั้งใจที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับ (McCroskey. 1972, P.21 ; Schramm. 1974, P.13 ; Roger & Rekha. 1976, PP.9 ; Robert. 1977, P.9) นอกจากนี้ แบริด (Baird. 1977, P.6) กล่าวว่า การสื่อสาร เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการส่งและรับสัญลักษณ์ที่ก่อให้เกิดความหมายขึ้นในใจของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยที่บุคคลเหล่านั้นมีประสบการณ์ในชีวิตอย่างเดียวกัน และ เดวิต (Devito. 1978, P.7) ให้ความหมายว่า การติดต่อสื่อสาร หมายถึง การกระทำโดยบุคคลเดียวหรือหลายบุคคล ในการส่งและรับข่าวสาร ซึ่งอาจถูกบิดเบือนด้วยสิ่งรบกวนภายใต้ผลกระทบและโอกาสที่ทำให้เกิดข้อมูลย้อนกลับ

ส่วนนักวิชาการไทย สังคม ภูมิพันธ์ (2530, น.13) รัชณี ศุภจันทร์รัตน์ (2531, น.2) และวัชร อੰนาค (2540, น.31-34) ให้ความหมายการติดต่อสื่อสารว่า หมายถึง การที่บุคคลร่วมกันโต้ตอบกัน การถ่ายทอดและแลกเปลี่ยน ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ ความคิดเห็น และอารมณ์ระหว่างกัน ผลัดเปลี่ยนบทบาทในการเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารกันไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งบรรลุจุดหมายในการสื่อสาร มีผลทำให้ผู้รับข่าวสารนั้นมีการตอบสนองที่อยู่ภายในและที่แสดงออกมา

โดยสรุป การติดต่อสื่อสาร ก็คือ กระบวนการถ่ายทอดข่าวสารจากบุคคลหรือกลุ่มหนึ่งไปยังอีกบุคคลหรือกลุ่มหนึ่ง ไม่ว่าจะข่าวสารนั้น

2.1 ความสำคัญของการติดต่อสื่อสาร

เมเยอร์ และเกิลล์ (Mayer & Gail. 1982, PP.7) ให้ความสำคัญของการติดต่อสื่อสารเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน คือ 1) การติดต่อสื่อสารทำให้เกิดความหมาย 2) การติดต่อสื่อสารทำให้คาดคะเนความคิดกันได้ 3) การติดต่อสื่อสารทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ส่วนเนเซม (Nasem. 1984, P.8) ให้ความสำคัญของการติดต่อสื่อสารต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์หลายประการ ดังนี้ 1)สนองความต้องการทางกายภาพ (Physical Needs) การติดต่อสื่อสารทำให้เราได้ปัจจัยที่จำเป็นต่อสุขภาพร่างกาย (physical health) ของมนุษย์ 2)สนองความต้องการของตนเอง (Ego Needs) การติดต่อสื่อสารเป็นวิถีทางที่ช่วยให้เราได้เรียนรู้และรู้จักตนเองได้โดยตรง กล่าวคือ การรู้จักตนเอง (self awareness) และ การเข้าใจตนเอง (self-concept) ส่วนใหญ่ล้วนเกิดจากการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication) แพบ ทั้งสิ้น การติดต่อสื่อสารลักษณะดังกล่าวนี้จะดำเนินต่อไปทุกวันจนตลอดชีวิต 3)สนองความต้องการทาง

สังคม (Social Needs) การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันทางสังคม ซึ่งเป็นความต้องการของสมาชิกทุกคนในสังคม 4) สนองความต้องการพื้นฐาน (Practical Needs) การติดต่อสื่อสารเป็นการสนองความต้องการในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างดี กล่าวคือ การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ การศึกษา การบอกเล่า การให้และแลกเปลี่ยนข่าวสาร การแสดงการปฏิเสธ การแจ้งความประสงค์ทุกชนิด การติดต่อทางธุรกิจ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งที่เป็นความต้องการตามปกติในฐานะมนุษย์และคามต้องการที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่าง เพื่อสัมพันธ์ภาพที่ดีขึ้น การโน้มน้าวใจหรือการสร้างอิทธิพลเหนือความคิดของผู้อื่นให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความเชื่อ ต่อมา ชัควี (Chukwee. 1986, P.1126-A) และ ชูลเลอร์ (Schuler. 1990, P.2594-A) ได้วิจัยพบว่า การติดต่อสื่อสารจะช่วยให้เกิดความร่วมมือและกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชน

สำหรับองค์การทางการศึกษานั้น การติดต่อสื่อสารเป็นสายเลือดแห่งชีวิตขององค์การประเภทโรงเรียนทุกโรงเรียน (Communication : the lifeblood of every school organization) (Lunenbury & Ornstein. 1996, P.176)

2.2 ลักษณะของการติดต่อสื่อสาร

จากความหมายของการติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วสรุปเป็นลักษณะของการติดต่อสื่อสารได้ ดังนี้ (เสนาะ ตีเยาว์. 2537, น.36-37 ; ขวรัตน์ เชิดชัย และนรา สมประสงค์. 2536, น.14-15)

2.2.1 การติดต่อสื่อสารเกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่ว่าบุคคลจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจการสื่อสารย่อมก็เกิดขึ้นแล้ว

2.2.2 การติดต่อสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในกิจกรรม วิธีการ เนื้อหา สภาพการสื่อสาร ข่าวสาร สัญลักษณ์ที่ใช้ แหล่งข่าว ตลอดจนผู้รับข่าวและผู้ส่งข่าว การสื่อสารไม่ได้เกิดขึ้นตามรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่งที่กำหนดขึ้นหรือตามกฎเกณฑ์ของภาษาหรือไวยากรณ์เท่านั้น การติดต่อสื่อสารไม่ได้เกิดขึ้นคราวเดียวแล้วก็จบ หรือเมื่อสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วจะเป็นเช่นนั้นตลอดไป แต่ข่าวสารต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจึงจำเป็นต้องมีการสื่อสารอยู่เรื่อยๆ ตลอดไปเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ

2.2.3 การติดต่อสื่อสารทุกอย่างย่อมมีเป้าหมาย บุคคลใช้การสื่อสารเพื่อสนองตอบความต้องการของตนเอง ไม่มีใครสื่อสารโดยไม่หวังประโยชน์จากการสื่อสารนั้น ๆ

2.2.4 การติดต่อสื่อสารเป็นสังคมอย่างหนึ่ง การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการติดต่อระหว่างคนในสังคม หากไม่มีการติดต่อสื่อสารกันนาน ๆ บุคคลนั้นจะรู้สึกว่าการขาดความสำคัญลงไป ความต้องการทางสังคมทำให้คนอยากที่จะสื่อสารสมาคมกับบุคคลอื่น

2.2.5 การติดต่อสื่อสารทุกอย่างจะแสดงให้เห็นสองลักษณะของการสื่อสาร ได้แก่ เนื้อหาสาระและความสัมพันธ์ของผู้สื่อสาร โดยหลักการแล้ว เนื้อหาของการติดต่อสื่อสารสังเกตได้จากการสื่อสารที่เป็นคำพูด แต่ความสัมพันธ์พิจารณาได้จากการสื่อสารที่ไม่ใช่คำพูด

2.2.6 การติดต่อสื่อสารเป็นเรื่องสลับซับซ้อน ความยุ่งยากของการสื่อสาร ก็คือ ไม่อาจระบุได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุและอะไรเป็นผลของการสื่อสารอะไรเป็นสิ่งที่กระตุ้นอะไรเป็นสิ่งตอบสนอง ใครเป็นผู้ส่งข่าวสารหรือใครเป็นผู้รับข่าวสารตรงไหนเป็นจุดเริ่มต้นของข่าวสารและตรงไหนเป็นจุดสิ้นสุดของข่าวสาร ความยุ่งยากซับซ้อนเกิดขึ้นเพราะบุคคลนำพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสาร

ลักษณะของการติดต่อสื่อสารที่จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพในองค์การทางการศึกษานั้น อับเบนและฮิวส์ (Ubben & Hughes, 1992, PP.302) ได้เสนอสาระสำคัญด้านการติดต่อสื่อสาร ดังนี้ 1) การติดต่อสื่อสารควรเป็นการสื่อสาร 2 ทาง 2) กิจกรรมการติดต่อสื่อสารควรมีหลายกิจกรรม 3) ระยะเวลาในการติดต่อสื่อสารควรจัดอย่างสม่ำเสมอ มีวาระที่นัดหมายล่วงหน้าใช้เวลาอย่างเพียงพอ 4) บางโรงเรียนอาจกำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อช่วยให้มีการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่อง 5) คุณภาพของข้อมูล ควรกระชับ กะทัดรัด แต่ชัดเจน ในประเด็นที่ต้องการสื่อสารและควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่เป็นทางการหรือเป็นวิชาการเกินไป

2.3 ผลกระทบจากการติดต่อสื่อสาร

โดยปกติแล้วผลกระทบจากการติดต่อสื่อสาร คือ การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้รับข่าวสารในแนวทางที่ผู้ส่งข่าวสารต้องการ การเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้น 3 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงความรู้ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Myers & Gail. 1982, PP.52-53)

2.4 ประเภทของการติดต่อสื่อสาร

การจำแนกประเภทของการติดต่อสื่อสารนั้น สามารถทำได้หลายลักษณะโดยอาศัยเกณฑ์ต่าง ๆ กัน แต่โดยทั่วไป การติดต่อสื่อสารจะจำแนกโดยอาศัยบุคคลผู้ทำการติดต่อสื่อสารหรือดำเนินกิจกรรมการติดต่อสื่อสารเป็นเกณฑ์ ได้แก่ (Roger & Shoemaker. 1971, PP.76 ; เสนาะ ตีเขาวัว. 2537, น.185)

2.4.1 การติดต่อสื่อสารภายในตัวบุคคล หมายถึง กระบวนการติดต่อสื่อสารซึ่งเกิดขึ้นภายในตัวบุคคลคนเดียว มักเกี่ยวข้องกับการคิด ความรู้สึก การใช้ภาษา การแสดงกิริยาอาการของแต่ละบุคคล เช่น การอ่าน การพูดกับตนเอง การร้องเพลงคนเดียว เป็นต้น

2.4.2 การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง การติดต่อสื่อสารที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมากกว่า 2 คนขึ้นไปมาทำการติดต่อสื่อสารกัน เป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารกัน

ทั้งทางตรง (direct) โดยตัวต่อตัว (person-to-person) แต่ไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้ากัน (face-to-face) เสมอไปและทางอ้อม (indirect) ใช้ระบบสัญลักษณ์ที่สามารถเข้าใจร่วมกันได้ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2.4.3 การติดต่อสื่อสารกลุ่ม เป็นการสื่อสารซึ่งบุคคลจำนวนหนึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (interaction) อาจจำแนกเป็นการติดต่อสื่อสารกลุ่มเล็ก (small-group communication) และการติดต่อสื่อสารกลุ่มใหญ่ (large-group communication)

2.4.4 การติดต่อสื่อสารสาธารณะ หมายถึง การถ่ายทอดข่าวสารไปสู่กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นสาธารณะชนทั่วไป ทั้งที่เป็นการพูดในที่สาธารณะชน (public speaking) และกระบวนการติดต่อสื่อสารมวลชน เป็นกิจกรรมการติดต่อสื่อสารจากคนเดียวไปสู่คนจำนวนมาก (one-to-many) จึงต้องการทักษะในการส่งและรับข่าวสารที่แตกต่างไปจากการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล

2.4.5 การติดต่อสื่อสารมวลชน หมายถึง กระบวนการติดต่อสื่อสารซึ่งข่าวสารถูกถ่ายทอดผ่านสื่อ (media) ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อไฟฟ้า ฯลฯ

2.5 เครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร

เครื่องมือ (tools) สำหรับใช้ในการติดต่อสื่อสารทางการศึกษา ได้แก่ (ชวรัตน์ เขิตชัย และนรา สมประสงค์. 2536, น.45-47)

2.5.1 สื่อสิ่งพิมพ์ (Print media) สื่อซึ่งผู้รับสามารถรับข่าวสารได้ด้วยการมองเห็นหรือการอ่าน สื่อประเภทนี้มีคุณสมบัติเฉพาะ คือ ผู้รับข่าวสารใช้ประสาทสัมผัสทางตาเพียงอย่างเดียว ส่วนความคงทนถาวรนั้น ผู้รับสามารถเปิดรับหรืออ่านเนื้อหาข่าวสารที่มีอยู่อย่างหลากหลายเมื่อไรก็ได้ สื่อสิ่งพิมพ์ที่สำคัญ ๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ หนังสือเผยแพร่เล่มเล็ก (pamphlets) วารสาร จุลสาร นิตยสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ จดหมายข่าว ข่าวแจก หนังสือเวียน จดหมาย เอกสารเผยแพร่ (bulletin) หนังสือพิมพ์ฉบับพิเศษ หนังสือคู่มือ รายงานประจำปี แผ่นประกาศโฆษณา (poster)

2.5.2 สื่อไฟฟ้า (Electronic media) ได้แก่ สื่อที่ต้องใช้ไฟฟ้าเป็นปัจจัยสำคัญ ส่วนมากผู้รับข่าวสารได้ทั้งการดูและการฟังไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ช่วยให้ผู้รับข่าวสารเกิดความสนใจและเข้าใจข่าวสารได้ดีกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ และบางครั้งสามารถมีปฏิริยาโต้ตอบได้ด้วย เช่น วิทยุทัศน์ สไลด์ แผ่นใส

2.5.3 สื่อกิจกรรม (Activities) ได้แก่ การจัดกิจกรรม ทั้งที่เป็นกิจกรรมปกติและกิจกรรมพิเศษเฉพาะครั้งคราวเพื่อใช้เป็นสื่อข่าวสาร สื่อกิจกรรมนี้เป็นสื่อที่สามารถให้ผู้รับข่าวสารได้รับข่าวสารอย่างเป็นรูปธรรมหรือสัมผัสข่าวสารได้มากยิ่งขึ้น และเป็นการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทางได้เป็นอย่างดี ช่วยเร้าความสนใจและเสริมสร้างความเข้าใจได้เป็นอย่างดี สื่อกิจกรรมที่สำคัญ

ได้แก่ การรณรงค์ต่าง ๆ การสัมมนา การประชุม การปาฐกถา การจัดประกวด การเยี่ยมชมองค์การ การเยี่ยมชม การพบปะ ฯลฯ

2.5.4 สื่อเสริม (Supplementary media) เป็นสื่อที่พิจารณาเลือกนำมาใช้อย่างเหมาะสมกับโอกาสแล้วจะช่วยเสริมเติมแต่งจุดบกพร่องและโอกาสที่ผู้รับจะใช้สื่ออื่น ๆ ในการรับสารได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สื่อเสริมที่สำคัญมีหลายประเภท เช่น กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมกีฬา การเลี้ยงรับรอง การโฆษณาองค์การ คำขวัญ สัญลักษณ์ ไปรษณียบัตร ปฏิทินหน่วยงาน สติกเกอร์ โทรศัพท์ติดต่อ จดหมาย ของชำร่วย ของที่ระลึก กระจุม พวงกุญแจ การจัดขบวนแห่ (parades) ประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น

2.6 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการติดต่อสื่อสาร

พื้นฐานที่แตกต่างกันระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ในวิชาชีพ ภารกิจ หน้าที่การงาน หรือวัฒนธรรม ทำให้ผู้ปกครองและครูอาจไม่เข้าใจวิธีการหรือความคิดที่แตกต่างกันนี้ จนก่อปัญหาขึ้นได้ หลายครั้งที่พ่อแม่ผู้ปกครองกับโรงเรียนเสมือนอยู่กันคนละด้าน โดยไม่มีโอกาสติดต่อสื่อสารทางตรงกันมาก่อน ดังนั้น จึงควรมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมความเข้าใจอันดี และความไว้วางใจกันอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ค, น.24-25) การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองมีความสำคัญมากที่สุด และเป็นกุญแจที่จะสร้างความเข้าใจ ความไว้วางใจ และความร่วมมืออย่างเต็มที่ ถ้าไม่มีการติดต่อสื่อสารแล้ว ครูกับผู้ปกครองจะเป็นคนแปลกหน้าซึ่งกันและกัน การสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ควรเป็นสัมพันธภาพ 2 ทาง (two way communication) ที่ต่างฝ่ายต่างพูดคุย เสนอความเห็นและแลกเปลี่ยนกันอย่างเต็มที่ การสร้างสัมพันธภาพที่มีคุณภาพจำเป็นต้องไปรับการฝึกฝนทักษะการติดต่อสื่อสาร (Munn. 1993, P.36-38) ซึ่ง ชมเชย พงษ์เจริญ (2542, น.79-80) และปรีดาพรรณ อินทวิมล (2541, น.บทคัดย่อ) วิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของโรงเรียนโดยรวมเป็นบางครั้ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้ทราบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียนแต่ครั้งยังไม่ทั่วถึงและวิธีการประชาสัมพันธ์ไม่หลากหลาย ทำให้ผู้ปกครองไม่ทราบและมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของโรงเรียนเพียงบางคราวเท่านั้น

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการติดต่อสื่อสารนั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995, P.704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. จัดประชุมผู้ปกครองทุกคนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และติดตามความต้องการของผู้ปกครอง

2. มีผู้แปลภาษาหากผู้ปกครองต้องการ

3. เผยแพร่เอกสารแผ่นพับรายเดือน รายสัปดาห์ ถึงบ้านเพื่อขอ
คำแนะนำจากผู้ปกครอง

4. มีสมุดรายงานพัฒนาการของเด็กแต่ละระดับชั้น
5. มีการติดต่อสื่อสารเป็นปกติและประจำระหว่างบ้านกับโรงเรียน
6. มีข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนของโรงเรียน หลักสูตร และกิจกรรม
7. มีข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียน การเปลี่ยนแปลง การปฏิรูปโรงเรียน

เอปสไตน์ (Epstein. 1995, P.706) ยังได้คาดหวังผลที่จะได้รับจาก
กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการติดต่อสื่อสาร ดังนี้

1. ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครอง คือ
  - 1.1 ผู้ปกครองเข้าใจนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน
  - 1.2 ผู้ปกครองติดตามและตระหนักถึงความก้าวหน้าของเด็ก
  - 1.3 ผู้ปกครองตอบสนองต่อปัญหาของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ
  - 1.4 ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับครู และติดต่อสื่อสารกับโรงเรียนและครู
2. ผลที่ได้รับต่อครู คือ
  - 2.1 ครูได้เพิ่มการติดต่อสื่อสารกับครอบครัวให้หลากหลายวิธีมากขึ้น
  - 2.2 ครูตระหนักในความสามารถในการติดต่อสื่อสารที่ชัดเจน
  - 2.3 ครูพึงพอใจที่จะใช้เครือข่ายผู้ปกครองเพื่อการติดต่อสื่อสาร
  - 2.4 ครูได้เพิ่มความสามารถในการเข้าใจและเจาะลึกมุมมองและ
ความก้าวหน้าของเด็ก

สำหรับบริบทของประเทศไทยนั้น กลุ่มงานปฏิบัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง,
น.72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนใน
การติดต่อสื่อสาร ดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง
  - 1.1 พบปะครูของลูกอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของลูก
ขณะอยู่ที่บ้าน
  - 1.2 ดูแลลูกในเรื่องการไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ การเรียนและการ
ทำการบ้านอย่างใกล้ชิด
  - 1.3 ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ
  - 1.4 พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรภายในโรงเรียน

2. ด้านโรงเรียน

2.1 ครูเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพบและแลกเปลี่ยนข้อมูลของเด็กที่อยู่ในโรงเรียน

2.2 ครูประจำห้องเรียนจัดทำทำเนียบชื่อผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน

2.3 เผยแพร่ความรู้และวิธีการเรียนในและนอกห้องเรียน การวัดผลประเมินผล ให้ผู้ปกครองทราบและกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน

2.4 โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง

2.5 จัดระบบพบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียนในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุม จดหมายข่าว การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต ฯลฯ

ในทำนองเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544, น.26) ที่เสนอกิจกรรมในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการติดต่อสื่อสาร ดังนี้

1. ให้ข้อมูลพื้นฐานของบุตรหลานแก่ครู/สถานศึกษา
2. พบปะครูของบุตรหลานตามกำหนดนัดหมายของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและรับทราบ/ติดตาม พัฒนาการเรียนรู้ของบุตรหลาน
3. ศึกษาทำความเข้าใจกับข้อมูล ข่าวสารที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ซึ่งโรงเรียนแจ้งหรือประสานมาและพิจารณาให้ความคิดเห็น พร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูด้วย
4. ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เพื่อร่วมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ไปสู่กลุ่มผู้ปกครองให้กว้างขวางต่อไป
6. พ่อ แม่ ควรอ่านรายงานผลการเรียนรู้ของลูกจากสถานศึกษาอย่างตั้งใจถึงแม้คะแนนจะไม่ใช่สิ่งสำคัญที่สุด แต่ก็เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งที่ว่าลูกมีความสามารถและความถนัดในด้านใด

2.7 การอาสาสมัคร (Volunteering)

ความหมายของอาสาสมัคร

อาสาสมัคร หมายถึง บุคคลที่ทำงานด้านการให้บริการโดยไม่มีค่าตอบแทนและลักษณะงานที่ทำนั้นมีระเบียบแบบแผนและเป็นทางการ แต่อย่างไรก็ตาม คำจำกัดความนี้ไม่ได้ใช้ในกรณีแต่จะใช้ในกรณีที่ต้องการแบ่งแยกชัดเจนจากผู้ให้ความช่วยเหลือชุมชนโดย

การให้บริการ (Dervill & Munday. 1984, PP.3) หรืออาสาสมัคร หมายถึง บุคคลที่เสนอตนเองเพื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยปราศจากการบังคับหรือผลตอบแทนเป็นเงิน (Cowie. 1990, P.1427)

นักวิชาการไทยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ อาสาสมัคร หมายถึง ผู้ที่ศรัทธาจะทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยคำนึงถึง เวลาว่าง ความสามารถ และความถนัดที่ตนเองมีอยู่ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของงานก็เพื่อประโยชน์แก่ส่วนร่วม องค์กร หรือผู้ประสบความสำเร็จ เต็มร้อย โดยไม่มีค่าจ้างตอบแทนในการทำงานและมีได้ปฏิบัติงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นอาชีพ ทั้งนี้ การปฏิบัติงานดังกล่าวอาจจะเป็นการให้บริการทั้งทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. 2534, น.14) อาสาสมัคร หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน เมื่อพูดถึงคำว่า “อาสาสมัคร” นอกจากจะหมายถึง บุคคลซึ่งเป็นรูปธรรมแล้วยังหมายถึงจิตและวิญญาณของอาสาสมัคร (Spirit of Voluntarism) ซึ่งเป็นนามธรรมด้วย (สมพร เทพสิทธา. 2541, น.1) อาสาสมัคร หมายถึง บุคคลที่เสนอตัวเข้าทำงานด้วยความสมัครใจ เช่น เขาเป็นอาสาสมัคร (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546, น.1370)

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า อาสาสมัคร หมายถึง ผู้ที่อุทิศตนทำงานอย่างมีระเบียบแบบแผนและเป็นทางการแก่ส่วนรวมหรือองค์กร เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือองค์กร โดยไม่หวังผลตอบแทนในการทำงาน

เพราะฉะนั้น คุณสมบัติที่สำคัญของอาสาสมัครจึงมี 3 ประการ คือ (สมพร เทพสิทธา. 2543, น.14)

1. ทำงานด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่ด้วยการถูกบังคับหรือเพราะเป็นหน้าที่
2. เป็นงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน สังคม หรือสาธารณประโยชน์
3. ทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน

ผลตอบแทนที่อาสาสมัครได้รับ คือ ความสุขใจ ความภูมิใจ ที่ได้ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน สังคม หรือประเทศชาติ

2.8 ความสำคัญของอาสาสมัคร

การมีอาสาสมัครมาช่วยงานในโรงเรียนเป็นการช่วยลดภาระของครูประจำที่อยู่ในโรงเรียนลงบ้าง และทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น แต่บางครั้งเวลาและโอกาสไม่ได้เอื้ออำนวยให้ผู้ปกครองอาสาสมัครเข้ามาร่วมได้ทุกครั้ง ดังนั้นโรงเรียนจำเป็นต้องจัดตารางเวลาที่เหมาะสม เพื่อช่วยกระจายให้อาสาสมัครต่าง ๆ มาร่วมงานได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการแต่ละช่วงเวลา ผลดีของการมีผู้ปกครองอาสาสมัคร คือ (Daniel & Rayna. 1996, PP.142-143)

- ขึ้น
1. ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียนและครูดีขึ้น
  2. การมีอาสาสมัครทำให้ดูแลเด็กได้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ทักษะในการเรียนรู้ดีขึ้น และเด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นรายบุคคลมากขึ้นส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาอารมณ์ สังคม และพฤติกรรมของเด็ก
  3. เด็กจะมีพัฒนาการด้านการสื่อสารกับผู้ใหญ่ ทั้งด้านการสื่อสาร ภาษา และความไว้วางใจต่อบุคคลภายนอก
  4. ครูและโรงเรียนได้เรียนรู้แนวทางและกิจกรรมที่หลากหลายในการดูแลเด็กจากผู้ปกครองที่มีประสบการณ์
  5. เป็นการสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลเด็ก

2.9 ประเภทของอาสาสมัคร

บุญเจือ ถิ่นนคร (2534, น.6) จำแนกประเภทของอาสาสมัครไว้ 3 ประเภท ได้แก่

1. อาสาสมัครฝ่ายบริหาร ได้แก่ การเป็นอาสาสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหาร กรรมการพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ หรืออาจเป็นผู้นำในการเข้ารับผิดชอบการปฏิบัติงาน ทั้งนี้โดยอาจได้รับเลือกตั้งหรือแต่งตั้งก็ได้
2. อาสาสมัครให้บริการโดยตรง ได้แก่ การเป็นอาสาสมัครเข้าปฏิบัติงานภายใต้โครงการต่าง ๆ หรืออาจเป็นเจ้าของหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ เสมียนธุรการประจำสำนักงาน ครูผู้ฝึกสอนวิชาการต่าง ๆ ล่ามภาษาต่างประเทศ พนักงานโทรศัพท์ เป็นต้น
3. อาสาสมัครเข้าเป็นสมาชิก ได้แก่ การเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การ ออกเสียงแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโปรแกรมต่าง ๆ ซึ่งอาสาสมัครอาจได้รับการเลือกตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ หรือผู้แทน หรืออาจมีสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนเลือกเจ้าหน้าที่หรือแต่งตั้งผู้แทนเพื่อกิจการใด ๆ ด้วยก็ได้

วัฒนา นवलสุวรรณ (2534, น.7) และสมพร เทพสิทธา (2540, น.88) จำแนกประเภทอาสาสมัครตามประเภทงานไว้ 2 ประเภท คือ

1. อาสาสมัครด้านบริการ (Administrative Volunteer) คือ อาสาสมัครที่ช่วยทำงานด้านการบริหารงานต่าง ๆ ขององค์การ เช่น งานธุรการ งานการเงิน งานควบคุมการก่อสร้าง งานการประชุมกรรมการ และงานดูแลรักษาพัสดุ เป็นต้น
2. อาสาสมัครด้านบริการ (Service Volunteer) คือ อาสาสมัครที่ช่วยทำงานในด้านการให้บริการหรือการสงเคราะห์แก่ประชาชนต่าง ๆ เช่น การแนะนำแก้ไขปัญหา การสงเคราะห์ผู้เดือดร้อน การสงเคราะห์เด็ก ๆ ฯลฯ

ยุพา วงศ์ไชย (2536, น.70) จำแนกระดับของอาสาสมัครออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับผู้วางนโยบาย คือ ระดับกรรมการ อาสาสมัครประเภทนี้จะทำหน้าที่กำหนดและควบคุมนโยบายขององค์กร นอกจากจะเป็นอาสาสมัครในฐานะกรรมการขององค์กรในการวางแผนและกำหนดนโยบายแล้ว อาสาสมัครดังกล่าวยังมีบทบาทสำคัญ เช่น เป็นกรรมการหาทุนและนิเทศงานอาสาสมัครระดับรอง ๆ ลงไป เป็นต้น

2. ระดับผู้บริหาร คือ อาสาสมัครที่ดำเนินการในฐานะนักบริหาร เช่น เลขาธิการของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย โดยมีหน้าที่ในการประสานงานระหว่างฝ่ายแผนนโยบายกับฝ่ายปฏิบัติงานขององค์กรให้ดำเนินการมีความสอดคล้องกัน

3. ระดับผู้ให้บริการ คือ อาสาสมัครในลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งมีทั้งผู้ที่ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและปฏิบัติงานเป็นครั้งคราว

4. ระดับผู้ช่วยในการให้บริการ คือ อาสาสมัครที่มีความรู้และประสบการณ์น้อย ต้องทำงานภายใต้การควบคุมของผู้ที่เป็นหัวหน้าหรือพี่เลี้ยง เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม การแยกประเภทของอาสาสมัครนั้นไม่มีการกำหนดแน่นอนตายตัว คือ อาสาสมัครสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ได้ตามความเหมาะสมความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล อีกทั้งอาสาสมัครแต่ละบุคคลก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หลายประเภทในขณะเดียวกันได้

2.10 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอาสาสมัคร

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอาสาสมัครนั้น เอปส์ไตน์ (Epstein. 1995, P.704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. มีโครงการอาสาสมัครช่วยครู ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครองอื่น ๆ
2. มีห้องให้ผู้ปกครองหรือศูนย์อาสาสมัครเพื่อทำงาน พบปะ ประชุม และเป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้ปกครอง

3. มีไปรษณียบัตรสำรวจความสามารถ เวลา ฯลฯ ของอาสาสมัครทุกปี

4. มีแหล่งข้อมูลให้ทุกคนครบถ้วน เช่น รายชื่อผู้ปกครองในชั้นเรียน เบอร์โทรศัพท์

เอปส์ไตน์ (Epstein. 1995, P.706) ยังได้คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอาสาสมัคร ดังนี้

1. ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครอง คือ

1.1 ผู้ปกครองเข้าใจงานของครูและเพิ่มการช่วยเหลือโรงเรียนและอาจนำงานของโรงเรียนกลับไปที่บ้าน

1.2 ผู้ปกครองมั่นใจในความสามารถที่จะทำงานให้โรงเรียนและเด็ก หรือปรับปรุงการศึกษาของตนเอง

1.3 ผู้ปกครองตระหนักว่าโรงเรียนยินดีรับครอบครัว และครอบครัวมีค่าต่อโรงเรียน

1.4 ผู้ปกครองได้เพิ่มทักษะเฉพาะของอาสาสมัคร

2. ผลที่ได้รับต่อครู คือ

2.1 ครูได้เรียนรู้หนทางมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองแบบใหม่ ๆ รวมทั้งกับผู้ปกครองที่ไม่ได้เป็นอาสาสมัครด้วย

2.2 ครูตระหนักในความสามารถและความสนใจในโรงเรียนและเด็กของผู้ปกครอง

2.3 ครูได้เพิ่มความสนใจในนักเรียนเป็นการส่วนตัว เมื่อได้รับความช่วยเหลือจากอาสาสมัคร

สำหรับบริบทของสังคมไทยนั้น กลุ่มงานปฏิบัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง, น.72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกรณีอาสาสมัคร ดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1 ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น เป็นครูพ่อ ครูแม่ ในการสอนหรืออบรมวิชาการต่าง ๆ ตามความถนัดหรือเชี่ยวชาญ ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านปัจจัย เพื่อพัฒนาบุคลากรครูของโรงเรียนในการฝึกอบรม และพัฒนาด้านวิชาการต่าง ๆ การลงมือช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน การช่วยฝึกทักษะการกีฬาแก่นักเรียน การเข้ามาดูแลด้านโภชนาการในโรงเรียน เป็นต้น

1.2 จัดตั้งกลุ่ม/ชุมชน/สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง

1.3 สร้างและขายเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน

2. ด้านโรงเรียน

2.1 สํารวจข้อมูลผู้ปกครองในเรื่องความรู้ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งระดับความสนใจและเวลาที่จะอุทิศให้ในกิจกรรมการศึกษา

2.2 จัดทำห้องทำงานให้อาสาสมัครอย่างเหมาะสม

2.3 สร้างบรรยากาศเป็นมิตรกับผู้ปกครอง

2.4 มอบรางวัล คำชมเชยแก่อาสาสมัคร

2.5 ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง

2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายผู้ปกครองด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้ใช้สถานที่ประชุม การออกหนังสือเชิญ การเป็นวิทยากรบรรยาย การติดต่อประสานหน่วยงานที่จำเป็น เป็นต้น

เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่เสนอกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอาสาสมัคร ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544, น.26-27)

1. ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่สถานศึกษาถึงความรู้ความสามารถ ความชำนาญและเชี่ยวชาญของตนเอง ตลอดจนระยะเวลาที่จะช่วยเหลือสถานศึกษาเพื่อให้ความรู้ และทำกิจกรรมการศึกษาร่วมกับครูและสถานศึกษา

2. ให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน

3. มีส่วนร่วมของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับห้องเรียนแก่ผู้เรียนตามความรู้ ความสามารถและความชำนาญของตน

4. จัดตั้งกลุ่ม/ชมรม/สมาคมผู้ปกครอง เพื่อเป็นพลังและเครือข่ายที่จะช่วยกันผลักดันการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน

5. สร้างและขยายเครือข่าย พ่อ แม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน

ตัวชี้วัดและการวัดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอาสาสมัครนั้น มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ และห้องปฏิบัติการทางการศึกษาเซนต์ออร์ทเวสต์ (John Hopkins University & Northwest Regional Educational Laboratory. 1997, PP.1-8) ได้เสนอแบบวัดที่ใช้การให้คะแนนแบบรูบิค 5 ระดับ ตั้งแต่ 1-5 โดย

คะแนน 1 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ไม่เคยปฏิบัติ

คะแนน 2 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น เคยปฏิบัติมานาน ๆ ครั้ง

- โอกาส
- คะแนน 3 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติบ้างเมื่อมี
- คะแนน 4 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่บ่อยครั้ง
- คะแนน 5 หมายถึง กิจกรรมหรือข้อกระทงนั้น ปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอ
- ส่วนกิจกรรมหรือข้อกระทงที่เสนอให้วัด ได้แก่
1. สำรวจความสนใจ ความสามารถของผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครว่าเหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียนหรือไม่
  2. จัดห้องให้ผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครเพื่อทำงาน พบปะประชุม และแหล่งข้อมูล
  3. ริเริ่มงานอาสาสมัครที่ยืดหยุ่น ทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมได้
  4. ฝึกอบรมอาสาสมัคร
  5. กระตุ้นเตือนอาสาสมัครเกี่ยวกับการบริหารเวลาและการทุ่มเท
  6. จัดตารางเวลาที่หลากหลาย เช่น กลางวัน กลางคืน เพื่อให้ครอบครัวมาร่วมได้
  7. ลดอุปสรรคของการมีส่วนร่วม เช่น การเดินทาง การดูแลเด็ก ฯลฯ
  8. กระตุ้นเตือนครอบครัวให้มีส่วนร่วมกับโรงเรียนในหลากหลายวิธี
  9. กิจกรรมอื่น ๆ

3. การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home)

ความหมายของการเรียนรู้ที่บ้าน

การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือการฝึกหัด ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ด้วย (Bell-Gredler. 1989, PP.1-8 ; อารี พันธุ์มณี. 2534, น.86 ; กาญจนา คุณารักษ์. 2543, น.168 ; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2543, น.29) และสภาพแวดล้อมที่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุดก็คือ บ้าน (Evanthia. 1996, P.435 ; จรรยา สุวรรณทัต. 2545, น.11) การเรียนรู้ที่บ้าน ตามโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบของเอปสไตน์นั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995, P.701-705) ก็ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมหรือส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก เช่นกัน

3.1 ความสำคัญของการเรียนรู้ที่บ้าน

ครอบครัวเป็นโรงเรียนตามธรรมชาติของเด็ก เด็กเรียนรู้จากครอบครัว โดยกระบวนการธรรมชาติ (ซัยยงค์ พรหมวงศ์. 2541, น.77) ในขณะที่เราให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบโรงเรียนอย่างมาก แต่จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องการใช้เวลาของผู้เรียน พบว่าเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่บ้านกับครอบครัว เด็กมีโอกาสเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงร้อยละ 19 ของเวลาทั้งหมด ดังนั้น เด็กสามารถเรียนรู้นอกห้องเรียนถึงร้อยละ 81 ของเวลาทั้งหมดเปรียบเทียบกันแล้วจะเห็นได้ว่าเวลาในโรงเรียนกับเวลาที่เด็กมีจริงในชีวิตประจำวันนั้นต่างกันมาก (รุ่ง แก้วแดง. 2541, น.170-171 ; อาภา ภมรบุตร. 2545, น.77) เด็กเรียนรู้ทุกวินาที สภาพแวดล้อมคือของจริงที่จะทำ让孩子เกิดความรู้ความเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น เด็กไม่ได้อยู่ที่โรงเรียนตลอดเวลา ผู้ปกครองจึงควรมีความเข้าใจบุตรหลานของตนเอง เพราะถ้ามีการส่งเสริมเด็ก ทั้งที่บ้านและโรงเรียน ย่อมจะเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ในระบบหรือในโรงเรียนให้เป็นไปอย่างดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นนั่นเอง แต่ถ้าผู้ปกครองไม่มีความเข้าใจตลอดจนไม่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ การสอน อาจจะทำให้การเรียนรู้ที่โรงเรียนได้ผลน้อยลง (จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์. 2545, น.40-42 ; อุษณีย์ อนุรุทธวิวงศ์ (โพธิสุข). 2545, น.17) แต่พ่อแม่จำนวนมากกลับพึงใจว่า การศึกษาเล่าเรียนคือ การส่งลูกเข้าโรงเรียน ดังนั้นจึงมิได้เตรียมการอะไรมากกว่าเลี้ยงดู ให้อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และความรัก เพราะรอวันเวลา เพื่อส่งเข้าโรงเรียน ผลที่เกิดขึ้น ก็คือ ระยะเวลาที่ลูกถูกละเลยในด้านการเตรียมพร้อมในการเรียนรู้ นั้นสำหรับเด็กบางคนก็ยาวนานเกินพอที่เด็กจะพัฒนาทักษะนิสัยที่ไม่ดี จนฝังแน่นในสันดานของเด็กมากเกินไปที่ทางโรงเรียนจะแก้ไขได้ (ซัยยงค์ พรหมวงศ์. 2541, น.77) ความสามารถในการเรียนรู้และทักษะหลาย ๆ ด้านของเด็กขึ้นอยู่กับโอกาสที่เด็กจะได้รับจากผู้ปกครองที่จะจัดสภาพแวดล้อมที่ดีแก่เด็ก ความสามารถในการเรียนรู้ ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติที่ดีเหล่านี้เป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่เด็กจะเรียนรู้จากพ่อแม่ผู้ปกครอง และมีอิทธิพลต่อเด็กไปตลอดชีวิต (บุญเยี่ยม จิตรดอน. 2532, น.362-363) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 (6) จึงกำหนดว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ที่มีการประสานร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้าน

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้านนั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995, P.704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. โรงเรียนได้จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเพื่อเพิ่มทักษะของครอบครัวในทุกวิชา ทุกระดับชั้น

- ที่บ้าน
2. โรงเรียนได้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและการติดตามการบ้าน
  3. โรงเรียนได้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กในการปรับปรุงทักษะในแต่ละชั้น และงานที่โรงเรียนมอบหมาย
  4. โรงเรียนได้จัดให้มีการบ้านที่เด็กต้องปรึกษาหรือปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวเป็นประจำ เพื่อให้ครอบครัวรู้ว่าเด็กได้เรียนอะไรบ้าง
  5. โรงเรียนได้จัดให้มีปฏิทินกิจกรรมให้ผู้ปกครองและนักเรียนเรียนที่บ้าน
  6. โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ที่บ้าน
  7. โรงเรียนได้จัดให้มีการเรียนรู้และกิจกรรมในช่วงปิดเทอม
  8. โรงเรียนได้จัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายของนักเรียนและโรงเรียนทุกปี
- แอปสโตน (Epstein. 1995, P.706) ยังได้คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้าน ดังนี้
1. ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครอง คือ
    - 1.1 ผู้ปกครองได้เรียนรู้วิธีสนับสนุน กระตุ้น และช่วยนักเรียนที่บ้านทุกปี
    - 1.2 ผู้ปกครองมีการพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องโรงเรียน การเรียน และการบ้าน
    - 1.3 ผู้ปกครองเข้าใจหลักสูตรในแต่ละปีและสิ่งที่เด็กได้เรียนในแต่ละวิชา
    - 1.4 ผู้ปกครองได้แสดงความชื่นชมต่อทักษะการสอนของครู
    - 1.5 ผู้ปกครองตระหนักว่าเด็กเป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลา
  2. ผลที่ได้รับต่อครู
    - 2.1 ประการมอบหมายการบ้านอยู่เสมอ
    - 2.2 ครูได้เคารพในเวลาของครอบครัว
    - 2.3 ครูได้ตระหนักว่าต้องช่วยเหลือและเสริมแรงการเรียนรู้ของเด็ก โดยเฉพาะครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่คนเดียว ครอบครัวที่มีการศึกษาน้อย ครอบครัวที่ต้องทำงานทั้งพ่อและแม่
    - 2.4 ครูได้แสดงความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมหรือการสนับสนุนของครอบครัว

สำหรับบริบทของสังคมไทยนั้น กลุ่มงานปฏิบัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง, น.72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้าน ดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1 จัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้เอื้ออำนวยต่อกระบวนการเรียนรู้และการคิดสร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง

1.2 ถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมตามศักยภาพ

2. ด้านโรงเรียน

2.1 ให้ความรู้เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็ก

2.2 จัดกิจกรรมการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมเพื่อให้เด็กได้แสดงออก

เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544, น.26-27) ที่เสนอกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้าน ดังนี้ 1) การให้ความรัก โดยการเอาใจใส่ดูแล ให้ความสบาย และความปลอดภัย มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน 2) การให้ลูกได้มีเวลาส่วนตัว ที่จะทำสิ่งที่เขาสนใจและแสดงออกอย่างหลากหลาย 3) การให้อิสระทางความคิด การพูดและการกระทำแก่เด็กอย่างเหมาะสม 4) แสดงความสนใจหรือชื่นชมในสิ่งที่ลูกนำเสนอหรือการค้นพบสิ่งต่าง ๆ แก่ลูกตามควรแก่กรณี 5) มีการอดทนในการรับฟังความคิดเห็นและผลงาน โดยการหลีกเลี่ยงการลงโทษที่ลูกไม่เข้าใจความผิดของตน 6) เสริมสร้างให้ลูกมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพึงพอใจ และให้การยกย่อง หรือเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์ 7) อ่านหนังสือให้ลูกฟังหรือเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์โดยให้คำนิ้งถึงวัยและพัฒนาการเป็นหลัก รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ลูก 8) กระตุ้นและฝึกทักษะพื้นฐานให้ลูกในแง่มุมต่าง ๆ อยู่เสมอ 9) ปรับสภาพแวดล้อมที่บ้าน รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์การเรียนเพื่อให้ลูกได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด 10) ตั้งคำถามและฝึกการค้นหาคำตอบด้วยเหตุผลบ่อย ๆ 11) พาลูกไปชมนิทรรศการ กิจกรรม และสถานที่สำคัญ ๆ 12) ฝึกสร้างนิสัยที่ดีให้แก่ลูก เช่น ฝึกให้มีความรับผิดชอบ รู้จักความอดทน รู้จักความสำเร็จและความผิดพลาด มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักคุณค่าแท้และคุณค่าเทียมของสิ่งต่าง ๆ ฯลฯ 13) ตรวจสอบและพัฒนาสุขภาพของลูกอย่างสม่ำเสมอ 14) สนทนาร่วมกับลูก โดยคำนิ้งถึงความสนใจของลูกเป็นหลักรวมทั้งอธิบายความหมายของสิ่งต่าง ๆ ด้วยภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ 15) เป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูก 16) ให้ความร่วมมือกับครู ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของลูกอย่างใกล้ชิด เช่น พบปะครูของลูกอย่างสม่ำเสมอ ให้ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน เป็นต้น 17) ส่งเสริมให้

ลูกเป็นตัวของตัวเอง รู้จักคิด วางแผน และตัดสินใจ ด้วยตนเอง 18) จัดเตรียมห้องหรือส่วนหนึ่งของห้องไว้เป็นสัดส่วน รวมทั้งจัดหา เครื่องเล่น และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไว้ให้ลูก 19) เอาใจใส่คำถามและคำตอบของลูกด้วยความอดทน จริงใจที่สุดเท่าที่จะทำได้ 20) เชื่อและศรัทธาว่าลูกมีความรู้สึกที่ดี

4. การตัดสินใจ (Decision Making)

4.1 ความหมายของการตัดสินใจ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ในทำนองเดียวกัน คือ ชัล (Shull. 1970, P.31) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การใช้ดุลพินิจซึ่งมาจากข้อเท็จจริงและค่านิยมของแต่ละคนที่จะเลือกทางเลือกที่คิดว่าจะตอบสนองความต้องการของตนได้ หรือการตัดสินใจ หมายถึง การสนองต่อสถานการณ์ทางเลือก โดยการเลือกทางเลือกนั้นกระทำไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ (Mann. 1975, P.20) หรือการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการเลือกแนวปฏิบัติจากทางเลือกที่เป็นไปได้ 2 หรือ 3 ทางเลือก เพื่อที่จะให้ได้แนวทางแก้ปัญหาที่ต้องการแก้ไข (New Port. 1982, P.50) หรือการตัดสินใจ หมายถึง การกระทำที่ต้องทำเมื่อไม่มีเวลาหาข้อเท็จจริงอีกต่อไป ปัญหาก็คือ เมื่อใดถึงจะตัดสินใจว่าควรหยุดหาข้อเท็จจริงอีกต่อไป เพราะการรวบรวมข้อเท็จจริงนั้นเกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายและใช้เวลา (Moody. 1983, P.4) หรือการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง (Moorhead & Griffin. 1992, PP.481)

สำหรับนักวิชาการไทย วิชัย โถสุวรรณจินดา (2535, น.185) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกทางเลือกที่มีอยู่หลาย ๆ ทางเลือกโดยอาศัยทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเลือกเดียวที่สามารถตอบสนองเป้าหมายหรือความต้องการของผู้เลือกได้ และศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2539, น.119) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกระหว่างทางเลือกซึ่งคาดว่าจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงพอใจจากปัญหาใดปัญหาหนึ่ง

สรุปได้ว่า การตัดสินใจเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกระบวนการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดตามธรรมชาติของผู้ตัดสินใจและหากมิได้มีการเลือกทางเลือกใดก็ไม่ถือว่าเป็นการตัดสินใจตามความหมายนี้ เช่นเดียวกับ ฮอย และมิเกล (Hoy & Miskel. 2001, PP.300) ที่ว่า หากยังมีได้นำการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ การตัดสินใจนั้นก็เป็นเพียงความตั้งใจที่ดีเท่านั้น จนกว่าจะมีการนำไปสู่การปฏิบัติจึงจะถือว่าเป็นการตัดสินใจ

4.2 ความสำคัญของการตัดสินใจ

กริฟฟิธส์ (Griffiths. 1959, P.89) ให้ความสำคัญของการตัดสินใจจึงได้เสนอทฤษฎีที่ว่า การบริหาร คือ การตัดสินใจ และยกเหตุผลประกอบทฤษฎีนี้ 3 ประการ คือ

1. การกำหนดโครงสร้างขององค์การเป็นไปโดยอาศัยธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจเป็นพื้นฐานในการพิจารณา

2. ตำแหน่งของแต่ละบุคคลในองค์การมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการควบคุมตามกระบวนการตัดสินใจวินิจฉัยสั่งการ

3. ประสิทธิภาพของผู้บริหารขึ้นอยู่กับสัดส่วนของจำนวนการตัดสินใจที่เขาจัดทำด้วยตนเอง

ทฤษฎีของกริฟฟิธส์นี้มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อวงการศึกษาด้านบริหารมาหลายปี (ประยูร ศรีประสาธน์. 2536, น.202) ส่วน อับเบน และฮิวส์ (Ubben & Huges. 1987, PP.38) กล่าวว่า ผู้บริหารต้องพร้อมเสมอที่จะเผชิญกับปัญหาด้วยสติปัญญาและหลักวิชาอันจะทำให้การตัดสินใจแก้ปัญหานั้น และเป็นที่ยอมรับจากผู้ร่วมงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเช่นเดียวกับดาฟท์ (Daft. 1989, P.344) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นเสมือนตัวแทนของสมองและระบบประสาทขององค์การ และสนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (2536, น.166-167) อธิบายว่าการตัดสินใจเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหาร คุณภาพการตัดสินใจจะเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพองค์การ แม้ในปัจจุบันจะได้มีการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการตัดสินใจโดยมีส่วนร่วม (participative decision making) แต่ในเรื่องที่สำคัญ เป็นเรื่องในระดับนโยบายที่มีผลกระทบสูง การตัดสินใจขั้นสุดท้ายก็ยังเป็นของผู้บริหาร และผู้บริหารจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจของผู้ร่วมงานหรือผู้บริหารเอง อีกทั้งการตัดสินใจเป็นหัวใจของการดำเนินภารกิจทุกอย่างและสอดแทรกอยู่ในงานบริหารทุกงานและทุกกระบวนการย่อยของกระบวนการบริหาร และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 38 จึงกำหนดว่า ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาให้มีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนสมาคม ผู้ปกครองและครู ฯลฯ และมาตรา 40 กำหนดว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทน ผู้ปกครอง ฯลฯ

4.3 ประเภทของการตัดสินใจ

นักวิชาการด้านการบริหารได้จัดแบ่งประเภทของการตัดสินใจออกเป็นหลายประเภท แต่ละคนก็มีแนวคิดในการแบ่งแตกต่างกันไปตามพื้นฐานความคิด เหตุผล และประสบการณ์ จึงทำให้การแบ่งประเภทมีความหลากหลาย เช่น

แมสซี (Massie. 1971, P.51-55) แบ่งการตัดสินใจออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การตัดสินใจโดยคนคนเดียว (decision making by individuals) 2) การตัดสินใจโดยกลุ่มคน (decision making by groups) ในองค์การขนาดใหญ่ ปัญหาที่องค์การประสบมักจะเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน หลากหลาย การตัดสินใจมักได้มาจากการพบปะประชุมในรูปของกิจกรรมต่าง ๆ โดยผู้บริหารมุ่งหวังที่จะให้ร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหา กลุ่มตัดสินใจดังกล่าวปรากฏออกมาในรูปการประชุม สัมมนา การตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน เป็นต้น

มอร์เฟท และคณะ (Morphet and others. 1982, PP.123-127) แบ่งการตัดสินใจเป็น 3 ประเภท คือ 1) การตัดสินใจที่เกิดขึ้นเป็นประจำ (routinely occurring decisions) 2) การตัดสินใจเพื่อการปรับเปลี่ยน (adaptive decisions) 3) การตัดสินใจเพื่อสิ่งแปลกใหม่ (innovative decisions)

ส่วน อับเบน และฮิวส์ (Ubben & Huges. 1987, P.41) แบ่งการตัดสินใจเป็น 2 ประเภท คือ 1) การตัดสินใจที่มีโครงสร้างกำหนดไว้ (structure decision setting) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับงานประจำหรือเรื่องที่เกิดขึ้นเสมอ ๆ 2) การตัดสินใจที่มีทางเลือกหลายทางหรือไม่มีโครงสร้างที่กำหนดไว้หรือการตัดสินใจเรื่องใหม่ ๆ (multi-alternative, unstructured and innovative decision settings)

ไวทริช และคุนส์ (Wehrich & Koontz. 1983, P.206) และ ซีมอน (Simon. 1966, P.28) แบ่งการตัดสินใจเป็น 2 ประเภท คือ 1) การตัดสินใจที่มีโปรแกรม (programmed decision) เป็นการตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเสมอหรือมีโครงสร้างในการแก้ปัญหาโดยประยุกต์ใช้กฎการตัดสินใจที่ได้จัดเตรียมไว้ 2) การตัดสินใจที่ไม่มีโปรแกรม (nonprogrammed decision) เป็นการตัดสินใจในสถานการณ์ที่กฎการตัดสินใจที่เตรียมการไว้ไม่สามารถนำไปใช้ได้ ไม่มีโครงสร้างแน่นอน

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2535, น.185-186) กับ สแตร์ และ เรนเดอร์ (Stair & Render. 1990, PP.39) แบ่งการตัดสินใจเป็น 3 ประเภท คือ 1) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน 2) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์เสี่ยง 3) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน

सनานจิตร์ สุนทรทรัพย์ (2536, น.172-173) แบ่งการตัดสินใจตามระดับของการตัดสินใจเป็น 3 ประเภท ดังนี้ 1) การตัดสินใจในระดับนโยบาย 2) การตัดสินใจในระดับบริหาร 3) การตัดสินใจในระดับปฏิบัติการ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2539, น.119) แบ่งเป็นการตัดสินใจออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) การตัดสินใจทางกลยุทธ์ หมายถึง การตัดสินใจที่เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ขององค์การในส่วนที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม เป็นการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับอนาคตขององค์การ ซึ่งโดยปกติจะตัดสินใจโดยผู้บริหารระดับสูง 2) การตัดสินใจทางการบริหาร หมายถึง การตัดสินใจที่เกี่ยวกับการจัดการของฝ่ายต่าง ๆ ในองค์การเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 3) การตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการ หมายถึง การตัดสินใจในปัญหาของการปฏิบัติการต่าง ๆ ในการดำเนินงานปกติ

ในทางปฏิบัตินั้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจทางการศึกษาของสหราชอาณาจักรมี 2 ประเภท คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 จ, น.10-11)

1. การตัดสินใจเกี่ยวกับหน้าที่การดำเนินงานประจำวันของโรงเรียน เช่น การจัดตารางสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับครู

2. การตัดสินใจเกี่ยวกับงานสำคัญของการบริหารระบบการศึกษา เช่น การจัดสรรงบประมาณของโรงเรียน การพิจารณาอัตราครูและบุคลากรอื่น ๆ ของโรงเรียน การพิจารณาคุณภาพหลักสูตรและวิธีการสอน

การตัดสินใจประเภทแรกมักจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษา แต่การตัดสินใจประเภทที่ 2 มีการดำเนินการในบางส่วนของอังกฤษ เวลส์ และไอร์แลนด์เหนือ

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจ

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจนั้น เอปสไตน์ (Epstein. 1995, P.704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. มีสมาคม องค์กร เช่น สมาคมผู้ปกครองและครูฯ ที่กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

2. มีกลุ่มอิสระที่ช่วยพัฒนาหรือปฏิรูปโรงเรียน

3. มีสภาหรือคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่เพื่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

4. ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งตัวแทน ทั้งระดับโรงเรียนและเขตพื้นที่

5. มีเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงทุกครอบครัวกับตัวแทนผู้ปกครอง

เอปสไตน์ (Epstein. 1995, P.706) คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจ ดังนี้

1. ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครอง คือ

1.1 ผู้ปกครองมีนโยบายว่าจะช่วยการศึกษาของเด็ก

1.2 ผู้ปกครองรู้สึกว่ามีส่วนเป็นเจ้าของโรงเรียน

1.3 ผู้ปกครองตระหนักว่าตนมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจของโรงเรียน

1.4 ผู้ปกครองได้แบ่งปันประสบการณ์และความเชื่อมโยงกับครอบครัวอื่น

1.5 ผู้ปกครองได้ตระหนักถึงนโยบายการศึกษาของรัฐ และเขตพื้นที่การศึกษา

2. ผลที่ได้รับต่อครู คือ

2.1 ครูตระหนักถึงมุมมองของผู้ปกครองเสมือนปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาหรือการตัดสินใจของโรงเรียน

2.2 ครูยอมรับสถานะของตัวแทนผู้ปกครองในคณะกรรมการฯ และในบทบาทผู้นำการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสถานศึกษา

2.3 สมัครเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา หรือคณะกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น

2.4 เข้ารับฟังและอบรมความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษา

2.5 ร่วมคิด วิเคราะห์ วางแผน แก้ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ การบริหารจัดการของสถานศึกษา (การทำธรรมนูญโรงเรียนและแผนพัฒนาโรงเรียน)

2.6 มีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา และร่วมประมวลผลของการปฏิบัติงานตามแผนการศึกษาของสถานศึกษารวมทั้งให้ความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงงาน

2.7 ร่วมรับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของสถานศึกษาในฐานะผู้มีส่วนร่วม

สำหรับบริบทของสังคมไทยนั้น กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง, น.72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจ ดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1 สมัครเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนลูก

1.2 เข้ารับฟังและอบรมความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียน

1.3 การเข้าร่วมคิดวิเคราะห์ ช่วยแก้ไขปัญหา สาเหตุ เช่น

กระบวนการเรียนการสอน การบริหารการเงิน การบริหารงานบุคคล การป้องกันภัยจากภายนอกโรงเรียน เป็นต้น

1.4 ร่วมประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อติดตามตรวจสอบและให้ความเห็นเพื่อการปรับปรุงงานร่วมรับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของโรงเรียนในฐานะเป็นผู้มีส่วนร่วม

2. ด้านโรงเรียน

2.1 ประกาศรับสมัครเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 เผยแพร่สิทธิรูปแบบ วิธีการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

2.3 ให้ความรู้และอบรมแนวทางการบริหารงานที่ผู้ปกครองต้องดำเนินการร่วมกับโรงเรียน

2.4 ศึกษา สำรวจ ปัญหา-สาเหตุ และความต้องการของงาน/โครงการและนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันตัดสินใจ

2.5 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมประเมินผล ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.6 รับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของโรงเรียน

เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่เสนอกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544, น.26-27)

1. สมัครเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้น

2. เข้าร่วมฟังและอบรมรับความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียน

3. ร่วมคิด วิเคราะห์ วางแผน แก้ปัญหา เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการของสถานศึกษา (การทำธรรมนูญโรงเรียนและแผนพัฒนาโรงเรียน)

4. มีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน และร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนของโรงเรียน รวมทั้งให้ความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงงาน

5. ร่วมรับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของโรงเรียนในฐานะผู้มีส่วนมีส่วนกิจกรรมหรือช่องทางที่เสนอให้วัด ได้แก่

1. มีสมาคมผู้ปกครองและครูฯ (Parent and Teacher Association) องค์การผู้ปกครองและครูฯ (Parent and Teacher Organization) ที่กระตือรือร้น

2. เพิ่มตัวแทนผู้ปกครองในสภาที่ปรึกษา คณะทำงานพัฒนาโรงเรียน และกรรมการอื่น ๆ

3. มีตัวแทนผู้ปกครองระดับเขตพื้นที่ สภา และคณะกรรมการชุดต่าง ๆ

4. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผน ทบทวน และพัฒนาโครงการต่าง ๆ

5. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรระดับชาติ

6. เพิ่มผู้นำผู้ปกครองจากทุกรากหญ้าในโรงเรียน
7. พัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองที่เป็นทางการเพื่อเชื่อมโยงทุกครอบครัวกับตัวแทนผู้ปกครอง
8. เพิ่มนักเรียนในกลุ่มการตัดสินใจ
9. แก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างเปิดเผย
10. ร้องขอการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างน้อยในเรื่องความคิด การรายงานกลับ
11. กิจกรรมอื่น ๆ

4.4 การร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with the community)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้กำหนดเจตนารมณ์ไว้หลายมาตราที่จะทำให้ประชาชนและทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา (สุวัฒน์ เงินฉ่ำ. 2541, น.30) โรงเรียนจะต้องเป็นสถาบันที่ชุมชนหรือสังคมทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม (พนม พงษ์ไพบูลย์. 2542 ข, น.23-24) การร่วมมือกับชุมชนมีรายละเอียด ดังนี้

ความหมายของการร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with the community)

คำว่า “Collaborating with the community” ในความหมายที่ Epstein และคณะ เสนอใน “โครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 6 แบบ” นั้น หมายถึง การเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว (connections to enable the community to contribute to schools, students, and families) และ การเชื่อมโยงโรงเรียน นักเรียน และครอบครัวให้ไปช่วยเหลือชุมชน (Connections to enable schools, students, and families to contribute to the community) (Epstein and others. 1997, PP.81) แลพจนานุกรมก็แปลความหมายของ Collaborating ว่า to work together with others ซึ่งก็มีความหมายเช่นเดียวกับ Cooperating (Webster. 1985, P.224) และแปลเป็นไทยว่าการร่วมมือ การช่วยเหลือ (สอ เสถบุตร. 2532, น.243) ราชบัณฑิตสถาน (2546, น.926) ก็ได้ให้ความหมายของคำว่า การร่วมมือ หมายถึง การพ้อมใจช่วยกัน และให้ความหมายของการช่วยเหลือว่า การช่วยกิจการของเขาเพื่อให้พร้อมมูลขึ้น (ราชบัณฑิตสถาน. 2546, น.349) ส่วนดูเบรียน และไอร์แลนด์ (Dubrion & Ireland. 1993, PP.86-87) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการร่วมมือ คือ การที่ตั้งแต่ 2 คน/หน่วยงานขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและร่วมกันปฏิบัติภารกิจ อาจจะเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกันหรือคนละเป้าหมายก็ได้ ด้วยการระดมทรัพยากรร่วมกัน ร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติและลงมือปฏิบัติ อีกทั้งมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติและ/หรือร่วมรับ

ผลประโยชน์จากการปฏิบัติ โดยภายใต้การปฏิบัติร่วมกันดังกล่าวตั้งอยู่บนฐานของข้อตกลงและความ เป็นอิสระโดยไม่ขึ้นต่อกัน

เช่นเดียวกัน กระบวนการหนึ่งของการบริหารโดยการจัดให้กลไกต่าง ๆ และทรัพยากรทางการบริหารขององค์การเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือสอดคล้องต้องกัน ไม่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน ทั้งนี้เพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด ที่ปราณี พรรณวิเชียร (2530, น.126) อุทัย หิรัญโต (2531, น.180) ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และวิจิตร ศรีสอ้าน (2536, น.1291-1292) อธิบายว่า การร่วมมือมีความหมายที่ กว้างกว่าการประสานงาน โดยการร่วมมือเป็นเรื่องของการตั้งเป้าหมายและปฏิบัติงานร่วมกัน ส่วน การประสานงานนั้นเป็นเพียงการกำหนดข้อตกลงร่วมกันที่จะไม่ก้าวก่ายซึ่งกันและกัน นั่นก็คือ การประสานงานเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมมือนั่นเอง

แต่ ศจี อนันต์นพคุณ (2542, น.7) ได้ให้ความหมายว่า การ ประสานงาน คือ การเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ เพื่อให้ดำเนินไปในเป้าหมายเดียวกัน และวรรณลักษณ์ เมียนเกิด (2544, น.24) ได้ให้ความหมายของการประสานงานว่าเป็นกระบวนการ หนึ่งในการบริหารองค์การ โดยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปหรือองค์กรตั้งแต่ 2 องค์กรขึ้นไปมาทำงาน ร่วมกัน จัดกลไกการบริหารงานร่วมกัน โดยการผสมผสานความสามารถของผู้ปฏิบัติการ ทุน ทรัพยากร เวลา และทิศทางการบริหาร ทั้งในแนวดิ่งและแนวนอน ทั้งนี้ ช่วยให้องค์การป้องกันหรือ ลดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน ลดคามขัดแย้งในการทำงาน เกิดความสะดวกรวดเร็วในการทำงาน งาน บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

โดยสรุปแล้ว การร่วมมือประสานงาน ก็คือ กระบวนการหนึ่งในการ บริหารองค์การ ทั้งนี้เพื่อสร้างระบบการทำงานที่มีแนวทางอันสอดคล้องกับเป้าหมายร่วมขององค์การ โดยทำให้การปฏิบัติงานเป็นในทิศทางเดียวกัน และยังเป็นการจัดกลไกในด้านต่าง ๆ ขององค์การ ทั้ง ทรัพยากร บุคคล และเวลา เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งก็มี ความหมายเช่นเดียวกันกับความหมายของ เอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997, PP.81) ที่ว่า การเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว หรือการเชื่อมโยง โรงเรียน นักเรียน และครอบครัวให้ไปช่วยเหลือชุมชน

4.5 ความสำคัญของการร่วมมือ

ปัจจุบันการทำงานแบบคนเดียว (one man show) ได้ถูกเลิกไปแล้ว และการทำงานเป็นหมู่คณะ (team) กำลังเข้ามาแทนที่ การร่วมมือประสานงานจึงเป็นอาวุธที่สำคัญ ของนักบริหาร เพื่อให้คนที่ต่างกันมาผนึกกำลังกัน ทำงานร่วมกัน ให้บรรลุตามเป้าหมายหรือ

วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การร่วมมือมิได้มุ่งแต่รับผิดชอบการเท่านั้น แต่การทำงานทั่วไป ก็ใช้การร่วมมือด้วยเสมอ (ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และ วิจิตร ศรีสอ้าน. 2536, น.1286-1287)

การร่วมมือมีความสำคัญในส่วนที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนี้ 1) ทำให้คุณภาพและผลงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างรวดเร็ว 2) ทำให้ประหยัดทรัพยากร ทั้งด้านกำลังคน กำลังเงิน เวลา และปัจจัยอื่น ๆ 3) ทำให้ลดการขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน การร่วมมือจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคน ทุกฝ่าย มีความเข้าใจถึงบทบาทความรับผิดชอบของตน (นฤมล ตันธสุเรศรัฎฐ์. 2533 : 537-538 ; อีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2542, น.18)

สำหรับประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัวหรือการเชื่อมโยงโรงเรียน นักเรียน และครอบครัวให้ไปช่วยเหลือชุมชน ซึ่งเอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997, PP.81) เรียกว่า การร่วมมือกับชุมชน โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ฯลฯ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และมาตรา 58 (2) กำหนดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน ฯลฯ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา เช่นกัน

4.6 รูปแบบของการร่วมมือ

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และ วิจิตร ศรีสอ้าน (2536, น.1291-1292) จำแนกรูปแบบของการร่วมมือ ดังนี้ 1) การร่วมมือแบบมีพิธีรีตอง คือ การร่วมมือที่ได้กำหนดรูปแบบหรือตำแหน่งหน้าที่ลงไปว่า อยู่ตรงไหนของสายงาน มีส่วนรับผิดชอบอะไรบ้าง 2) การร่วมมือแบบไม่มีพิธีรีตอง คือ การร่วมมือที่ไม่ได้กำหนดรูปแบบหรือตำแหน่งหน้าที่ลงไปว่าอยู่ตรงไหนของสายงาน

หลักการร่วมมือประสานงานระหว่างองค์การ

คูนท์ และดอนเนลล์ (Koontz & Donnell. 1979, PP.146-147) เวิร์น (Wern. 1979, P.308-316) ได้ให้หลักการร่วมมือประสานงานไว้ ดังนี้ 1) การร่วมมือประสานงานต้องก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ระหว่างบุคลากรทุกระดับในองค์การ โดยใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เป็นการสื่อสารแบบ 2 ทาง (two-way communication) เพื่อให้บุคคลในองค์การได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น อุดมการณ์ ความมุ่งหมาย และช่องทางความก้าวหน้าขององค์การ 2) การร่วมมือประสานงานจะต้องเริ่มจากการวางแผนและการกำหนดนโยบาย โดยนโยบายควรกำหนดให้ชัดเจนก่อนที่จะปฏิบัติตามแผน 3) ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบและสถานการณ์รอบด้าน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล หน่วยงานต่อหน่วยงาน ซึ่งอาจมีผลกระทบถึงกันและกัน 4) มีการร่วมมือประสานงานที่ครบวงจร

การร่วมมือประสานงานระหว่างองค์การให้มีประสิทธิภาพมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (สุธี สุทธิสมบุรณ์ และ สมาน รังสิโยภฤกษ์. 2542, น.75-79)

1. การติดต่อสื่อสาร ทำให้เกิดการชี้แจงสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันได้อย่างรวดเร็ว และเป็นแนวทางในการติดต่อเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไป นอกจากนี้การติดต่อสื่อสารแบบเผชิญหน้า (face to face communication) ยังเป็นประโยชน์สำหรับผู้บังคับบัญชาในการชี้แจงนโยบาย จุดประสงค์ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาอุปสรรคให้แก่ผู้บังคับบัญชาทำให้การปฏิบัติงานสะดวก คล่องตัว และรวดเร็วยิ่งขึ้น การติดต่อสื่อสารนี้ควรจัดให้มีทั้งแบบเป็นทางการ เช่น การเสนอรายงาน การเสนอผลการปฏิบัติงาน บันทึกรายงาน คำสั่ง หนังสือเวียน เป็นต้น และการติดต่อแบบไม่เป็นทางการ เช่น การเจรจาปรึกษาหารือ เป็นต้น สำหรับวิธีการของการติดต่อสื่อสารนั้นควรให้อยู่ในรูปของการสื่อสารแบบ 2 ทาง (two-way communication) ซึ่งจะทำการร่วมมือประสานงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การร่วมมือประสานงานโดยการกำหนดบทบาทและภาระหน้าที่ การกำหนดบทบาทและภาระหน้าที่ของแต่ละองค์การควรให้ชัดเจนและเข้าใจง่าย อย่ากำหนดหน้าที่ให้กว้างขวางหรือข้อความกำกวม ซึ่งอาจตีความและเข้าใจความหมายไปได้หลายทิศทางอันอาจนำไปสู่การทำงานเหลื่อมล้ำกัน ซ้อนกัน และเกิดความขัดแย้งกันได้ในที่สุด

3. การใช้คณะกรรมการผสม หรือคณะกรรมการกลาง (interdepartmental Committee) การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อร่วมมือประสานงานมีความจำเป็นและมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหาร การจัดตั้งคณะกรรมการนี้อาจจัดให้มีคณะกรรมการประสานงานโดยตรงและให้มีทั้งคณะกรรมการประสานงานเฉพาะเรื่องสำหรับงานที่ต้องการความชำนาญเฉพาะด้าน เนื่องจากแต่ละองค์การมีการแบ่งแยกงานออกเป็นหลายฝ่าย ความยุ่งยากในการติดต่อประสานงานก็ย่อมมีมากขึ้นตามไปด้วย บางครั้งอาจเกิดการสับสนหรือเกิดอุปสรรคที่ไม่มีฝ่ายใดสามารถแก้ไขได้เพียงฝ่ายเดียวจึงจำเป็นต้องอาศัยคณะกรรมการดังกล่าวช่วยกลั่นกรองและขจัดมูลเหตุที่อาจทำให้มีการขัดแย้งลงได้ และทำให้การประสานงานระหว่างองค์การเป็นไปอย่างราบรื่นด้วยดี โดยเฉพาะในกิจการที่มีความมุ่งหมายกว้างขวางและต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย

4. การประชุม เป็นลักษณะของการสื่อสารแบบเผชิญหน้า (face to face communication) มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง การประชุมนั้นเป็นการสื่อสารแบบเผชิญหน้าอย่างเป็นทางการ (formal contact) ซึ่งจะให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายได้มีโอกาสพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานร่วมกัน ทำให้เกิดความร่วมมือในระดับสูง ทั้งด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือวิธีปฏิบัติงาน การประชุมจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความรับผิดชอบโดยส่วนรวมต่อองค์การ และก่อให้เกิดความร่วมมือขั้นพื้นฐานด้วย ซึ่งจะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการประสานงานให้ก้าวหน้าต่อไป

5. การประชาสัมพันธ์ ในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นแต่ละองค์การควรจะได้มีการเผยแพร่ผลงาน ความรู้ ความเข้าใจ ในหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์การ

ของตนให้ทั่วถึง โดยเฉพาะกับองค์การที่ตนต้องติดต่อร่วมมือประสานงานกันตลอดเวลา ซึ่งจะเป็น การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลกับหน่วยงานภายนอก หรือกับองค์การนั้น ๆ ดังนั้น การ ประชาสัมพันธ์จึงไม่เพียงแต่จะให้ประโยชน์โดยตรงต่อการปฏิบัติงานเท่านั้น หากยังให้ประโยชน์ ทางอ้อมแก่การร่วมมือประสานงานระหว่างองค์การอีกด้วย

ส่วนจิราภา ชมชื่นจิตต์ (2542, น.36) อธิบายว่า การร่วมมือ ประสานงานที่มีประสิทธิภาพต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ระบบโครงสร้าง กระบวนการ ทำงาน และภาระงาน เพื่อกำหนดขอบเขต ภารกิจ ปริมาณ คุณภาพงานที่คาดหวัง วิธีการทำงาน กระบวนการติดต่อประสานงาน ทำความตกลงกันให้เรียบร้อย และทำความเข้าใจให้ตรงกัน 2) กำหนดระบบประเมินผลงานที่แจ่มชัดเพื่อสามารถประเมินผลงานขององค์การได้ 3) มอบหมายงานให้ แต่ละบุคคลอย่างชัดเจน แต่ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ใช้ดุลยพินิจได้พอสมควร โดยยึดเป้าหมาย เป็นหลักและมีการประเมินผล มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือกลไกเพื่อดูแลให้มีการประสานงานกันอย่าง เหมาะสม

โดยสรุปแล้ว การร่วมมือประสานงานเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงาน อย่างมีประสิทธิภาพขององค์การ องค์การใดที่มีการร่วมมือประสานงานที่ดีมีประสิทธิภาพต่อเนื้อง สม่าเสมอ และทันต่อสถานการณ์แล้ว องค์การนั้นย่อมสามารถดำเนินกิจกรรมให้เกิดผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิผล การบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนก็เช่นเดียวกัน จึงไม่อาจละเลยการร่วมมือประสานงานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารงานได้

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนใน การร่วมมือกับชุมชน

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนใน การร่วมมือกับชุมชนนั้น เอปสไตน์ (Epstein, 1995, P.704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. มีข้อมูลข่าวสารของชุมชนให้นักเรียนและครอบครัวเกี่ยวกับครอบครัว เกี่ยวกับสุขภาพ วัฒนธรรม การพักผ่อนหย่อนใจ ความช่วยเหลือของสังคมและบริการต่าง ๆ
2. มีข้อมูลข่าวสารของชุมชนเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ ความสามารถ รวมถึงหลักสูตรภาคฤดูร้อน
3. มีบริการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ทั้งกับประชาชน ที่ ปรีกษา สถานประกอบการ
4. บริการชุมชนโดยโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว เช่น ดนตรี ศิลปะ ฯลฯ
5. มีส่วนร่วมกับศิษย์เก่าของโรงเรียนในโครงการที่เกี่ยวข้องกับ นักเรียน

เอปสไตน์ (Epstein. 1995, P.706) คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจ ดังนี้

ผลต่อผู้ปกครอง คือ

1. ผู้ปกครองได้รู้และใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อเพิ่มทักษะและความสามารถของเด็กหรือจัดเตรียมบริการที่เด็กต้องการ
2. ผู้ปกครองได้มีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวอื่นในกิจกรรมของชุมชน
3. ผู้ปกครองได้ตระหนักถึงบทบาทของโรงเรียนต่อชุมชน และความช่วยเหลือของชุมชนต่อโรงเรียน

ผลต่อครู คือ

1. ครูตระหนักถึงทรัพยากรของชุมชนที่จะช่วยให้หลักสูตรและการสอนสมบูรณ์ขึ้น
2. ครูเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีทักษะ สถานประกอบการธุรกิจ อาสาสมัครชุมชน ฯลฯ ซึ่งช่วยนักเรียนและครูได้
3. ครูให้ความรู้และความช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่ต้องการความช่วยเหลือ

สำหรับบริบทของสังคมไทยนั้น กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ง, น.72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการตัดสินใจ ดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

- 1.1 ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษากับโรงเรียน
- 1.2 ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เงินทุน วิทยาการใหม่ ๆ หรือเทคโนโลยี เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนให้สามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็งมีประสิทธิภาพ

2. ด้านโรงเรียน

- 2.1 ติดต่อประสานงานกับแหล่งทรัพยากรที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน
- 2.2 รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีค่าอันสำคัญยิ่งให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ

เช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่เสนอกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการร่วมมือกับชุมชน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544, น.26-27)

1. มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา โดยการบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมกับการระดมค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

2. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ แก่สถานศึกษา ได้แก่ บุคลากร หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่น เงินทุน วิทยากรใหม่ ๆ หรือเทคโนโลยี

3. ช่วยประสานงานหรือระดมทรัพยากรต่าง ๆ ให้แก่สถานศึกษาที่ตนมีส่วนร่วมเพื่อช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

4. ทำหน้าที่ประสานงานและทรัพยากรต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษากับสถานศึกษาที่ตนมีส่วนร่วม

ส่วนกิจกรรมหรือข้อกระทงที่เสนอให้วัด ได้แก่

1. จัดให้มีรายชื่อผู้ปกครอง
2. ร่วมกับผู้ปกครองในการจัดสรรและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของชุมชน
3. ร่วมกับสถานประกอบการและองค์กรชุมชน เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และทักษะของนักเรียน

4. จัดให้มี “จุดบริการเบ็ดเสร็จ” (one-stop) เพื่อบริการการมีส่วนร่วมของโรงเรียน เช่น ที่ปรึกษา สุขภาพ สถานพักผ่อน การฝึกอบรม ฯลฯ

5. เปิดอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้ชุมชนใช้นอกเวลา

6. เสนอหลักสูตรนอกเวลาที่จัดโดยชุมชนแก่นักเรียน สถานประกอบการ และอาสาสมัคร

7. แก้ปัญหาด้วยความรับผิดชอบ

8. ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชุมชน เช่น สถานประกอบการ ห้องสมุด สวนสาธารณะ พิพิธภัณฑ์ เพื่อกระตุ้น (enhance) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

9. กิจกรรมอื่น ๆ

7. แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชา

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทกวดวิชา พ.ศ. 2545 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียน

เอกชนประเภททกววิชา พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ แก่ผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ดังนี้

โรงเรียน หมายความว่า โรงเรียนทกววิชาที่จัดตั้งขึ้นโดยวัตถุประสงค์เพื่อทกววิชาบางวิชาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับมัธยมศึกษา สื่อ หมายความว่า เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน เช่น เครื่องวีดิทัศน์ ระบบโทรทัศน์วงจรปิด เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดๆ ที่สามารถถ่ายทอดสัญญาณภาพและเสียงจากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังอีกสถานที่แห่งหนึ่งได้ เจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียน หมายความว่า บุคลากรทางการศึกษาหรือครูผู้ช่วย ซึ่งมีหน้าที่ดูแลความประพฤติของนักเรียนและรักษาระเบียบแบบแผนของห้องเรียน ดูแลการใช้สื่อและสามารถให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน

ระเบียบด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 1. [Http://61.19.32.116/template.php?siteid=1153.2549](http://61.19.32.116/template.php?siteid=1153.2549))

1. ลักษณะการจัดการเรียนการสอน

1.1 จัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูเป็นผู้สอน

1.2 จัดการเรียนการสอนในลักษณะผสม โดยมีทั้งครูผู้สอนและสื่อ

1.3 จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ

2. สถานที่ตั้งโรงเรียนและอาคาร

2.1 สถานที่และบริเวณที่ตั้งโรงเรียน ต้องมีลักษณะกว้างขวาง และเหมาะสมพอแก่กิจการของโรงเรียน โดยต้องมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 100 ตารางเมตรไม่ขัดต่อสุขลักษณะหรือนามัยของนักเรียน การคมนาคมสะดวก ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีไม่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมที่อาจเกิดภัยอันตรายใดๆ ที่ไม่เหมาะสมแก่กิจการของโรงเรียน

2.2 ต้องมีกรรมสิทธิ์ในอาคาร หรือกรณีเช่าต้องมีสัญญาเช่าอาคาร จากผู้มีสิทธิในการให้เช่าที่กำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยระบุวัตถุประสงค์การเช่าเพื่อใช้จัดตั้งโรงเรียน ยกเว้นกรณีเช่าที่ดิน ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ราชพัสดุ ที่ศาสนสมบัติกลาง ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่องค์กรของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ

2.3 อาคารต้องเป็นเอกเทศ หรืออาคารร่วมต้องแยกเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกับกิจการอื่น และเป็นอาคารที่มีความมั่นคงแข็งแรงเพียงพอที่จะใช้จัดการเรียนการสอน

2.4 ต้องเป็นอาคารที่ได้รับใบอนุญาตก่อสร้าง หรือใบอนุญาตต่อเติมอาคาร จากทางราชการ ให้ใช้เป็นอาคารเรียนเพื่อการศึกษา เว้นแต่ในกรณีที่ไม่สามารถหาเอกสารจากทางราชการได้ ให้วิศวกรที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมาย ว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรม เป็นผู้ตรวจสอบและรับรองความมั่นคงแข็งแรงของอาคาร

3. ห้องเรียน

3.1 ห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้เป็นครูผู้สอน ใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 45 คน

3.2 ห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนลักษณะผสม โดยมีทั้งครูผู้สอนและสื่อ ใช้เกณฑ์ คำนวณความจุ 1 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 1 คน จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 90 คน

3.3 ห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ ใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 1 คน จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 90 คน

3.4 ห้องเรียนที่จัดแบบห้องบรรยายขนาดใหญ่ ที่สามารถมองเห็นครูผู้สอน อาจมีนักเรียนเกินห้องละ 90 คน ใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 1 คน และจะต้องเพิ่มสื่อ และเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียนตามสัดส่วนนักเรียน

4. การจัดอาคารสถานที่และความปลอดภัย

4.1 ห้องเรียน ห้องประกอบ ต้องมีแสงสว่างพอเพียงและมีระบบถ่ายเทอากาศที่ถูกลักษณะ

4.2 มีห้องธุรการและหรือห้องพักรูแยกต่างหากจากห้องเรียน

4.3 จัดให้มีพื้นที่หรือห้องสำหรับพักผ่อนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่ตามสมควร

4.4 จัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดถูกสุขลักษณะ ใ้เพียงพอตามจำนวนนักเรียนที่มีอยู่

4.5 มีห้องส้วมแยกชาย - หญิง โดยถืออัตราส่วนจำนวนนักเรียน 35 คนต่อ 1 ที่ สำหรับการเปิดสอนในแต่ละรอบเกิน 20 คนขึ้นไปให้เพิ่มอีก 1 ที่

4.6 ต้องจัดให้มีทางหนีไฟตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร หรือให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ในเรื่องการป้องกันอัคคีภัย

5. เจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียน และการใช้สื่อ

5.1 ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียนตลอดเวลา ที่มีการจัดการเรียนการสอน ในอัตราส่วน 1 คน ต่อนักเรียน 1 ห้อง

5.2 สื่อโทรทัศน์หรือฉากรับภาพ ต้องมีขนาดใหญ่เพียงพอให้นักเรียน สามารถมองเห็นและเข้าใจเรื่องราวที่สื่อนำเสนอได้อย่างชัดเจน โดยจะต้องให้มีสื่ออย่างน้อย 1 เครื่องต่อนักเรียน 15 คน

6. คุณสมบัติของครูและเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียน

6.1 ครูจะต้องมีความรู้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนด ความรู้ และประสบการณ์ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ และความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาต ให้เป็นครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2556 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

6.2 เจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียนต้องมีความรู้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และมีทักษะในการใช้สื่อ

7. ค่าธรรมเนียมการเรียน

7.1 การเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน จะต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยให้เก็บได้ในอัตรา ดังนี้ การเรียนการสอนโดยใช้ครูผู้สอน ให้เก็บในอัตราที่สูงกว่าการเรียนการสอนโดยใช้สื่อผสมครู ส่วนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเป็นเครื่องมือ จะต้องเก็บในราคาต่ำสุด

7.2 กรณีที่นักเรียน ได้ชำระค่าธรรมเนียมการเรียนแล้ว มีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถเข้าเรียนตามหลักสูตรที่สมัครเรียน ให้ผู้รับอนุญาตคืนเงินค่าธรรมเนียมการเรียน ให้แก่นักเรียนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบการของโรงเรียน ส่วนอัตราราคาคืนเงินให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

8. ให้ผู้รับใบอนุญาตติดประกาศให้เห็นได้ชัดเจนในเรื่องต่อไปนี้ คือ

8.1 ใบอนุญาตให้ดำเนินการกิจการโรงเรียน

8.2 ใบอนุญาตให้เก็บค่าธรรมเนียมการเรียน

8.3 เกณฑ์มาตรฐานการจัดตั้งโรงเรียน

8.4 ข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น รายชื่อครูอาจารย์ และหลักสูตรการเรียน

9. โรงเรียนจะต้องจัดทำรายงาน การดำเนินกิจการเสนอต่อผู้อนุญาตทุกปี และจะต้องมายื่นขอต่อใบอนุญาตทุกๆ 3 ปี ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน (2544, น.8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนกวดวิชานับว่าเป็นวิถีชีวิตส่วนหนึ่งของผู้เรียนในระดับต่างๆ ซึ่งมีเหตุผลแตกต่างกันโดยจำแนกเป็นเหตุผลหลัก 4 ประการคือ

1. เหตุผลทางวิชาการ

1.1 ต้องการแก้ไขข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาด หรือทดแทนความรู้ที่ขาดหายไป เพื่อให้เรียนทันเพื่อนร่วมชั้น หรือเพื่อนร่วมรุ่น

1.2 ต้องการเรียนเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมจากที่เรียนรู้แล้วในหลักสูตรซึ่งตนได้เรียนรู้แล้ว เพื่อให้ตนมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น

1.3 ต้องการเรียนเนื้อหาเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถเรียนลัดไปเรียนชั้นสูงหรือหลักสูตรที่สูงกว่าได้

1.4 ต้องการทบทวน ตรวจสอบ หรือไม่แน่ใจเนื้อหาต่าง ๆ ที่ตนเรียนหรือรู้อยู่ เพื่อให้แม่นยำมากขึ้นในการสอบเลื่อนระดับที่ตนเรียนอยู่ในปัจจุบัน หรือระดับที่สูงกว่าหรือในตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ ที่ตนต้องสอบแข่งขันเพื่อบรรจุ

1.5 ต้องการเรียนปูพื้นฐานความรู้บางอย่างที่มีการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นเพื่อให้สามารถเรียนรู้เนื้อหาขั้นที่ยากยิ่งขึ้นไปได้

2. เหตุผลทางด้านสติปัญญาและจิตวิทยา

2.1 สติปัญญาของผู้เรียนแตกต่างกัน ทำให้เรียนรู้ได้มากน้อยแตกต่างกันในเวลาเท่าๆ กัน

2.2 ความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ เจตคติและแรงจูงใจในการเรียนแตกต่างกัน จึงเรียนได้มากน้อยต่างกันในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

3. เหตุผลเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน

3.1 จุดประสงค์ในการเรียนตั้งไว้สูงมากเกินไป ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเรียนได้ประสบผลสำเร็จ

3.2 จุดประสงค์ในการเรียนการสอน ไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากเท่าที่ควร เช่น ไม่มีหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อน และนักเรียนที่เก่ง แต่มุ่งสนองความต้องการแต่เฉพาะนักเรียนที่มีความรู้ระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักเรียนอ่อนและนักเรียนเก่งมีปัญหาในการเรียน

3.3 หลักสูตรไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างทางสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของเรียนที่แตกต่างกันมากเท่าที่ควร ทำให้ผู้เรียนปัญหาในการเรียนหรือเข้าใจความแตกต่างเหล่านี้

3.4 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนในแต่ละชั้น ในแต่ละระดับมีมากมายเกินไป และแยกย่อยมากเกินไป จนทำให้ผู้สอนและผู้เรียนไม่สามารถจะทำได้สำเร็จทุกอย่างในเวลาจำกัด

3.5 หลักสูตรการสอนไม่สอดคล้องกับการวัดและการประเมินผลของสถานศึกษาที่ผู้เรียนต้องการจะทำการศึกษาต่อไป เช่น ในกรณีของการกววิชาภาษาอังกฤษมหาวิทยาลัยเพราะว่าวิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันซึ่งเน้นทางการเรียนการสอนเพื่อการสื่อความหมาย (Communicative Approach) แต่ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยยังเน้นที่การทดสอบแบบเดิมอยู่ คือแบบโครงสร้างนิยม (Structuralism) จึงทำให้ผู้เรียนมีปัญหาในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยดังนั้นนักเรียนจึงต้องขวนขวายหาที่เรียนกววิชาภาษาอังกฤษตามแนวทางที่ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยเคยออกในปีที่ผ่านมา เป็นต้น

3.6 หลักสูตรกำหนดให้โรงเรียนสอนในสิ่งที่เป็นไปได้ หรือเป็นไปได้น้อยมาก ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการให้เรียนตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและให้มีการเรียนซ่อมในกรณีที่นักเรียนไม่อาจบรรลุสิ่งที่สอนได้ เพราะว่าในทางปฏิบัติโรงเรียนโดยมากไม่อาจทำได้เพราะสาเหตุมากมาย เช่น อย่งในกรณีวิชาภาษาไทย โรงเรียนโดยมากขาดห้องสำหรับสอนซ่อม ขาดอุปกรณ์การสอน ขาดงบประมาณดำเนินการ ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาภาษาไทยขาดความสนใจในเนื้อหาวิชา แม้แต่ครูและผู้บริหารก็ไม่เห็นความสำคัญของวิชาภาษาไทย และแม้ว่าจะมีการจัดสอนให้ก็ไม่อาจทำได้มากเพียงพอ เช่น ทำได้เพียง 1/สัปดาห์ เพราะฉะนั้นนักเรียนต้องเรียนหลายวิชาและต้องรีบเดินทางกลับบ้านในตอนเย็นหลังเลิกเรียน ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทำให้การเรียนการสอนซ่อมที่ทางโรงเรียนหรือหลักสูตรกำหนดไว้ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ดังนั้นถ้านักเรียนประสงค์จะเรียนต่อในระดับที่สูงกว่า เช่น ในระดับมหาวิทยาลัย จึงต้องพึงการกวดวิชาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

4. เหตุผลจากการถูกบังคับทางสังคม

4.1 สังคมปัจจุบันมีการแข่งขันกันระดับสูงมาก รวมทั้งการแข่งขันกันทางด้านการศึกษา เพราะโรงเรียนและสถานศึกษารวมทั้งตำแหน่งหน้าที่การงานมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอสำหรับนักเรียนและบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามาแล้ว จึงทำให้บุคคลเหล่านี้ต้องพยายามขวนขวายหาความรู้ให้ได้มากที่สุดที่จะทำได้เพื่อแข่งขันกับผู้อื่น ผลที่ตามมาอย่างหนึ่งก็คือการเรียนกวดวิชา

4.2 สังคมมีค่านิยมยกย่องคนเก่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนเรียนเก่งซึ่งเป็นที่ภาคภูมิใจของพี่น้องและวงศ์ตระกูล จึงทำให้ทุกคนพยายามเรียนให้ได้มากที่สุดและสูงที่สุด เช่น พยายามเรียนให้ได้ผลสำเร็จระดับมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีชื่อเสียงซึ่งมีอยู่จำนวนจำกัด จึงทำให้เกิดการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้นโดยบุคคลต่างๆ เหล่านี้ ส่วนหนึ่งอาจไม่สนใจด้วยซ้ำไปว่า เรียนสำเร็จแล้วจะมีงานทำหรือไม่ก็ตาม แต่ต้องการเป็นคนเก่งของพ่อแม่เพื่อให้ทุกคนเห็นความสำคัญของตนเอง

4.3 สังคมยังคงมีความเห็นความเป็นนักเรียนนอกอยู่ แม้ว่าการศึกษาวิทยากรต่างๆ บางสาขาจะเรียนจากในประเทศหรือต่างประเทศก็ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ก็ยังมีลูกหลานของครอบครัวที่มีฐานะดี หรือฐานะปานกลางที่เรียนเก่ง หรือพอเรียนได้จำนวนมากต้องการจะไปรับการศึกษาในต่างประเทศ จึงต้องมีการกวดวิชากันมากขึ้นเพื่อให้สอบชิงทุนได้ หรือเพื่อให้สามารถสอบภาษาอังกฤษ ให้ผ่านตามที่มหาวิทยาลัยต่างๆ กำหนดไว้ จึงทำให้มีการกวดวิชาภาษาอังกฤษกันมากที่สุดสำหรับบุคคลเหล่านี้ ที่รองลงมาก็คงจะได้แก่ กวดวิชาคณิตศาสตร์ ทั้งนี้เพราะว่าบุคคลเหล่านี้ต้องสอบ TOEFL (Test of English as a Foreign Language) และ GRE (Graduate Record Examination) เป็นต้น

4.4 จากการถูก ลัทธิเอาอย่าง บังคับให้จำยอมต้องกวดวิชา ซึ่งลัทธิเอาอย่างนี้อาจเกิดจากที่ผู้ปกครองซัดจูง ชี้นำ เกลี้ยกล่อมหรือข่มขู่ให้นักเรียนกลัวว่า การที่ไม่ได้เรียนกวดวิชานั้น เป็นปมด้อยของเด็ก จะทำให้เด็กเรียนแข่งขันหรือสอบแข่งขันสู้ผู้อื่นไม่ได้ เพราะว่าคนอื่นๆ เขาเรียน

กัน ทำให้นักเรียนทบทวนวิชาด้วยเพื่อตามใจผู้ปกครองเห็นความจำเป็นว่า ตนเองต้องเรียนทบทวนวิชา เพราะว่าเป็นเพื่อนๆ ต้องเรียนกันจนเป็นแพชั่นกันทุกคน

7.1 ข้อดีของการทบทวนวิชา

- 7.1.1 เป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้มากขึ้น
- 7.1.2 ทำให้นักเรียนเกิดขวัญกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 7.1.3 เป็นการส่งเสริมให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษา
- 7.1.4 เป็นการลดภาระของผู้ปกครองในการดูแลบุตรหลาน
- 7.1.5 ทำให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนวิชาที่ตนเองต้องการ เลือกผู้สอนได้ตามความสนใจ
- 7.1.6 สามารถแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนของนักเรียนได้เป็นรายๆ
- 7.1.7 เป็นการเปิดโอกาสให้มีการเรียนเพิ่มเติมความรู้ได้ตามความต้องการ
- 7.1.8 ทำให้นักเรียนมีโอกาสพบปะกับเพื่อนต่างสถาบัน ทำให้นักเรียนได้เรียนการปรับตัวเข้าสังคมกับกลุ่มเพื่อนต่างๆ

7.2 ข้อจำกัดของการทบทวนวิชา

- 7.2.1 การทบทวนวิชาทำให้รู้แนวข้อสอบ อาจทำให้ความสนใจในหลักสูตรของผู้เรียนน้อยลง
- 7.2.2 ทำให้นักเรียนหมกมุ่นกับความเพียรพยายามหาความรู้จนใช้เวลามากเกินไป ความจำเป็นจนบางครั้งเกินความสามารถของร่างกายและจิตใจจะรับได้
- 7.2.3 เป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายด้านการเรียนของผู้ปกครอง
- 7.2.4 เป็นการสร้างลักษณะนิสัยการแข่งขันให้กับผู้เรียนมากเกินไป อันจะนำไปสู่ความเห็นแก่ตัว
- 7.2.5 บางครั้งทำให้นักเรียนไม่สนใจการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ จะไปสนใจเฉพาะวิชาที่นำไปใช้ในการสอบคัดเลือก ซึ่งไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

7.3 บทบาทและหน้าที่ของผู้สอนประจำโรงเรียนทบทวนวิชา

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับบทบาท ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า บทบาท ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

อุทัย หิรัญโต (อ้างถึงใน ไชยลักษณ์ กมลศักดิ์วารกุล, 2539, น.14) ได้อธิบายถึงความหมายของบทบาทว่า คือ หน้าที่และพฤติกรรมอันพึงคาดหมาย ของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือในสังคมหนึ่งๆ หน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าว โดยปกติแล้วเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคมหรือวัฒนธรรมนั้นๆ กำหนดขึ้นเพื่อความเป็นระเบียบของสังคม

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ และมาตรา 8 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั้น ให้ดำเนินการเพื่อเป้าหมายที่มุ่งเน้นตัวผู้เรียนนั้นจะต้องได้รับความรู้ ทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และต้องได้เรียนรู้สาระที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิตทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้รับประโยชน์และเทียบโอนผลการเรียนกับการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มาตรา 9 ให้ กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้ความสำคัญแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบทบาทและหน้าที่ของผู้สอนประจำโรงเรียนกวดวิชา ดังต่อไปนี้

ผู้จัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบ และผู้จัดแหล่งการเรียนรู้สำหรับการศึกษาตามอัธยาศัย มีการดำเนินการที่หลากหลายตามศักยภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยบูรณาการความรู้ ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม โดยต้องมีหลักของการส่งเสริมการมีส่วนร่วม การใช้สื่อต่างๆ เพื่อให้มีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ปกครอง โรงเรียน และนักเรียน สร้างความร่วมมืออันดี อีกทั้งยังต้องช่วยให้ผู้ปกครองได้เข้าใจในหลักการและวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการของโรงเรียน เพื่อเป็นแรงสนับสนุนให้เกิดการส่งเสริมในการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนกวดวิชาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ทั้งจากผู้ปกครอง โรงเรียนกวดวิชา และตัวนักเรียนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. รูปแบบของโรงเรียนกวดวิชา

รูปแบบของโรงเรียนกวดวิชาในปัจจุบันก็มีหลายแบบหลายประเภท เพื่อให้เห็นได้ชัดเจนสามารถแบ่งประเภทของโรงเรียนกวดวิชาตามวิธีการ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2550)

10.1 แบ่งตามวิธีสอน ได้แก่

10.1.1 สอนโดยคุณครู เป็นการถ่ายทอดความรู้โดยคุณครู หรือที่เรียกกันว่า “สอนสด”

ข้อดีคือ ไม่ต้องเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือการสอนมาก มีเพียงห้องเรียน กระดานไวท์บอร์ด และตำราเรียน

ข้อเสียคือ การบริหารจัดการที่ยุ่งยาก ถ้าไม่ได้สอนเองคนเดียว เพราะการที่ต้องหาครูมาสอน จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี

10.1.2 สอนด้วยตำราเรียน คือ การที่นักเรียนเรียนแบบต่อเนื่องไปตามตำราที่ได้วางเอาไว้ เช่น เรียนตั้งแต่เล่ม 1-2-3 ไปเรื่อย ๆ สอบผ่านเล่ม 1 ถึงจะขึ้นไปเรียนเล่ม 2 ได้ โดยไม่ต้องดูระดับชั้นจริง ๆ ของผู้เรียน

ข้อดีคือ บริหารจัดการง่าย สามารถรับนักเรียนได้มาก ไม่ต้องหาครูเก่ง ๆ มาสอนก็ได้

ข้อเสียคือ การจัดทำตำราเรียน ถ้าทำเองต้องเป็นคนที่มีความรู้เป็นอย่างดี มีประสบการณ์พอที่จะสามารถแบ่งเนื้อหาและสร้างเป็นระบบการเรียนรู้แบบต่อเนื่องได้

10.1.3 สอนด้วย VDO หรือ DVD มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนต้องมีความสามารถในการถ่ายทอด เพราะการเรียนด้วย VDO หรือ DVD ผู้เรียนต้องสามารถเรียนโดยไม่ถามได้ และไม่มีใครมาคอยควบคุมการเรียน

ข้อดีคือ ทำง่าย ลงทุนน้อย สามารถสอนนักเรียนได้แบบไม่จำกัดในการบันทึกแค่ครั้งเดียว

ข้อเสียคือ ผู้สอนต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย สนุก ไม่น่าเบื่อหน่าย

10.1.4 การสอนแบบ Self Learning หรือ E-Learning เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองจริง ๆ คล้ายกับการเรียนด้วย VDO หรือ DVD ต่างกันตรงที่ Self Learning และ E-Learning มีเรื่องของการใช้เทคโนโลยีมาช่วยสอน เช่น การใช้โปรแกรมทางด้านการศึกษา หรือการทำข้อสอบออนไลน์ มีระบบการบันทึกคะแนน มีระบบการวิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อหาข้อบกพร่องจากการทำข้อสอบ

ข้อดีคือ ผู้เรียนสามารถเลือกเวลาเรียนเองได้ สามารถเลือกเรื่องที่จะเรียนได้ สามารถเรียนซ้ำไปซ้ำมาได้ถ้ายังไม่เข้าใจ

ข้อเสียคือ การเรียนในรูปแบบนี้ นักเรียนไทยยังไม่คุ้นเคย

10.2 แบ่งตามวิชาที่สอน เป็นการแบ่งแบบเห็นได้ชัดเจนที่สุด วิชาที่เปิดสอนแบ่งกว้าง ๆ ก็คือ 5 วิชาหลัก ที่ต้องเรียนในโรงเรียนอยู่แล้ว เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์

สังคมและภาษาไทย และวิชาที่เรียนเพื่อความเพลิดเพลินตามความชอบเป็นงานอดิเรก เช่น ดนตรี ศิลปะ คอมพิวเตอร์ ภาษาอื่น ๆ เป็นต้น การเปิดสอนแบบเฉพาะวิชา หรือหลาย ๆ วิชาพร้อมกัน ก็ต้องแล้วแต่ความถนัดหรือความสามารถในการจัดการการเปิดสอนเฉพาะวิชาจะเป็นแบบเน้นวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชานั้น ซึ่งผู้ปกครองหลายคนก็ให้ความไว้วางใจที่จะส่งบุตรหลานของตนไปเรียน เพราะมีความรู้สึกว่าได้เรียนกับผู้เชี่ยวชาญจริง ๆ หรือแบบสอนหลายวิชาเป็นแพ็คเกจ ก็จะทำให้ผู้ปกครองสะดวกและรู้สึกว่าคุ้มค่าที่ส่งบุตรหลานมาเรียนครั้งเดียวได้เรียนหลายวิชา

10.3 แบ่งตามระดับชั้นที่สอน ระดับชั้นที่สอนโดยทั่วไปแบ่งได้ ดังนี้

- 10.3.1 ระดับชั้นอนุบาล
- 10.3.2 ระดับชั้นประถมต้น (ป.1-ป.3)
- 10.3.3 ระดับชั้นประถมปลาย (ป.4-ป.6)
- 10.3.4 ระดับชั้นมัธยมต้น (ม.1-ม.3)
- 10.3.5 ระดับชั้นมัธยมปลาย (ม.4-ม.6)
- 10.3.6 ระดับมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป

10.4 แบ่งตามเนื้อหาการสอน ได้แก่

10.4.1 แบบเรียนต่อเนื่องตามเนื้อหาของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรแบบนี้จะเป็นการเรียนที่อิงเนื้อหาบทของกระทรวงศึกษาฯ คือ ในโรงเรียนเรียนบทไหน ที่สอนพิเศษก็จะสอนเนื้อหาของบทนั้นควบคู่ไปกับทางโรงเรียนเลย ข้อดีคือ นักเรียนจะได้นำความรู้ไปใช้ในการเรียนและการสอบที่โรงเรียนได้เลย ซึ่งจะเหมาะกับกลุ่มผู้เรียนที่เรียนที่โรงเรียนไม่ค่อยรู้เรื่อง และต้องการเพิ่มเกรดที่โรงเรียน

10.4.2 แบบเรียนเจาะเป็นเรื่อง ๆ หลักสูตรแบบนี้เป็นการเรียนเป็นเรื่อง ๆ คือ นักเรียนสามารถเลือกเรื่องที่จะเรียนเองได้ หรือทางโรงเรียนจัดการสอนไว้แล้วว่า ช่วงเวลานี้มีการสอนเรื่องนี้ อีกช่วงเวลาหนึ่งจะสอนอีกเรื่องหนึ่ง ใครต้องการจะเรียนเรื่องไหนก็เลือกลงเรียนเฉพาะเรื่องที่ต้องการได้ (อาจมีเนื้อหาบางเรื่องที่ต้องเรียนอีกเรื่องหนึ่งก่อน) หลักสูตรแบบนี้ส่วนมากจะใช้สำหรับนักเรียนระดับมัธยมปลายที่ต้องการเรียนเฉพาะเรื่องที่ตนเองไม่เข้าใจ เพื่อนำไปใช้ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย เช่น เรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องแคลคูลัส เป็นต้น โรงเรียนกวดวิชาที่สอนหลักสูตรแบบนี้ส่วนมากจะสอนแบบเรียนด้วย VDO หรือ DVD และโรงเรียนที่สอนแบบ Self Learning

10.4.3 แบบเรียนเป็นเนื้อหาวิชาพิเศษ เป็นหลักสูตรที่เปิดสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะ เช่น PAT 1 หรือความถนัดทางคณิตศาสตร์, PAT 2 ความถนัดทางวิทยาศาสตร์, PAT 3 ความถนัดทางวิศวกรรมฯ, PAT 4 ความถนัดทางสถาปัตยกรรมฯ เพื่อนำไปใช้สอบเข้ามหาวิทยาลัยเฉพาะคณะที่ต้องการ หรือในระดับประถมและมัธยมต้น ก็จะมีหลักสูตรเฉพาะกลุ่ม เช่น หลักสูตร Gifted, MWIT, GATE เป็นหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์และ

วิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ ซึ่งนักเรียนที่สนใจเรียนหลักสูตรนี้จะเป็นนักเรียนที่ต้องการสอบเข้าเรียนหรือเรียนอยู่แล้วในหลักสูตรห้องเรียนพิเศษของทางโรงเรียนต่าง ๆ โดยโรงเรียนส่วนมากจะใช้ชื่อว่า ห้อง Gifted จะมีโรงเรียนบางแห่งที่ตั้งชื่อต่างกันออกไป เช่น MWIT จะเป็นหลักสูตรห้องเรียนพิเศษสำหรับผู้ที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ และ GATE เป็นของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

10.4.4 แบบเรียนต่อเนื่องเป็นระดับการเรียนรู้ หลักสูตรแบบนี้เป็นหลักสูตรที่เปิดสอนแบบแบ่งเนื้อหาการเรียนเป็นระดับ (Level) โดยจะมีการทดสอบวัดระดับความรู้ของผู้เรียนก่อนที่จะเข้าเรียน เพื่อจะรู้ว่าควรเริ่มเรียนที่ระดับใด โรงเรียนกวดวิชาที่ใช้การสอนหลักสูตรแบบนี้ส่วนมากจะเป็นการสอนภาษาอังกฤษเพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน หรือเพื่อไปศึกษาต่อต่างประเทศ และโรงเรียนกวดวิชาที่สอนวิชาคณิตศาสตร์แบบการสอนด้วยตำราเรียน

10.5 แบ่งตามเวลาการลงทะเบียนเรียน

10.5.1 แบบเรียนเป็นคอร์สที่ได้กำหนดเวลาไว้แล้ว เป็นรูปแบบที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือ แบ่งการลงทะเบียนเรียนเป็นคอร์ส ๆ ไป แต่ละคอร์ส แต่ละวิชา แต่ละเรื่อง อาจกำหนดการใช้เวลาในการเรียนไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่เรียน หรือบางแห่งแบ่งเป็นคอร์ส ซึ่งแต่ละคอร์สใช้เวลาเรียนเท่า ๆ กัน เพื่อความสะดวกในการกำหนดราคา เช่น คอร์สวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องตรีโกณมิติ คอร์สละ 20 ชั่วโมง เป็นต้น

10.5.2 แบบเรียนเป็นรายเดือน โรงเรียนกวดวิชาหลายแห่งใช้รูปแบบนี้ และอาจกำหนดเวลาในการเรียนที่แน่นอนคล้าย ๆ กันเป็นคอร์สเรียน หรือบางแห่งอาจไม่กำหนดเวลาในการเรียน ขึ้นอยู่กับผู้เรียนจะมาเรียนมากเท่าไรก็ได้ภายใน 1 เดือน ตามรอบเรียนที่มี เช่น คอร์สเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เรียนวันพุธและวันศุกร์ เวลา 15.00-20.00 น. เป็นต้น

10.5.3 แบบเรียนเป็นระดับ (Level) โรงเรียนกวดวิชาที่สอนแบบเรียนต่อเนื่องตามระดับการเรียนรู้หลายแห่งคิดราคาค่าเรียนตามระดับที่เรียน แต่ละระดับ (Level) ราคาการเรียนอาจเท่ากันทั้งหมด หรืออาจไม่เท่ากันตามความยากง่าย หรือตามเวลาที่ใช้เรียนก็ได้ เช่น คอร์สเรียนสนทนาภาษาอังกฤษ เรียนทั้งหมด 18 Level

11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สรราวดี เฟ็งศรีโคตร (2554) ศึกษาเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย มี 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการและแนวคิด ได้แก่ การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนและการมีข้อตกลงร่วมกันในการทำงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง 2) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเด็ก พัฒนา

ผู้ปกครองและพัฒนาโรงเรียน 3) ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มี 2 แบบ ได้แก่ แบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผล 5) บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมี 6 ด้านได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดูใน ฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้านการร่วมมือกับชุมชน และผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ปฐมวัย พบว่า รูปแบบ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมาก

อภิสรรา สธนเสาวภาคย์ (2559) ศึกษาเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ เสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ผลการวิจัย พบว่า

1. แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการ ตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มี 6 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ องค์ประกอบที่ 1 การอบรมเลี้ยงดู องค์ประกอบที่ 2 การติดต่อสื่อสาร องค์ประกอบที่ 3 ความสัมพันธ์ของครอบครัว องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้ที่บ้าน องค์ประกอบที่ 5 การตัดสินใจ องค์ประกอบที่ 6 การร่วมมือกับชุมชน โดยแต่ละองค์ประกอบส่งผลในการเสริมสร้างทักษะการ บริหารจัดการตนเองของนักเรียน

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการ บริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความสอดคล้องอยู่ใน ระดับมาก

ธรรมรัตน์ พงษ์ทอง (2559) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด การศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในเขตอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัย ปรากฏว่า

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการ เรียนรู้ที่บ้าน ด้านการเลี้ยงดู ด้านการให้ความร่วมมือกับชุมชน ด้านอาสาสมัคร ด้านการสื่อสาร และ ด้านการตัดสินใจ

2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามระดับชั้นเรียน โดยรวม และด้านการเลี้ยงดู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและราย ด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุภัทจิรา วงษ์มาดิษฐ์ (2559) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านไผ่สีทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านไผ่สีทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับ ดังนี้ ด้านการร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลาน ด้านการร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจการการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในบรรยากาศการเรียนการสอนของสถานศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรและติดตามผล ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านไผ่สีทอง เมื่อจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ด้านการร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและด้านการร่วมในบรรยากาศการเรียนการสอนของสถานศึกษา แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและวิธีการศึกษาโดยกำหนดหัวข้อการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

รายละเอียดดังกล่าว ผู้วิจัยนำเสนอตามระยะการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1.1.1 ผู้บริหารและครูโรงเรียนกวดวิชาระดับประถมศึกษา โรงเรียนกวดวิชาจังหวัดนนทบุรี จำนวน 64 แห่ง

1.1.2 ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนกวดวิชาจังหวัดนนทบุรี จำนวนโรงเรียนกวดวิชาทั้งสิ้น 64 โรงเรียน จำนวนผู้ปกครองทั้งสิ้น 6,400 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ผู้บริหารและครูโรงเรียนกวดวิชาระดับประถมศึกษา โรงเรียนกวดวิชาจังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 แห่ง จำนวน 15 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

1.2.2 ผู้ปกครองของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนกวดวิชาจังหวัดนนทบุรี
จำนวน 10 โรงเรียน การวิจัยในครั้งนี้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 278 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

2.1 แบบสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือและทดสอบประสิทธิภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

2.1.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนกวดวิชา จังหวัดนนทบุรี โดยสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยประกอบด้วยข้อคำถามดังนี้

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นลักษณะของแบบเลือกตอบ (Checklist)
- 2) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนกวดวิชา จังหวัดนนทบุรี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

2.1.3 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.1.4 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษานอกระบบ ด้านการจัดการศึกษาเอกชน และด้านวิจัย จำนวน 3 ท่าน (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการใช้ภาษา (Content validity) จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการใช้ภาษาแล้ว มาทำการปรับปรุง และแก้ไข

2.1.5 นำแบบสอบถามไปสอบถามกับผู้ปกครองโรงเรียนกวดวิชาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบสอบถามผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนกวดวิชา จังหวัดนนทบุรี โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือและทดสอบประสิทธิภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.2.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

2.2.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนกวดวิชา จังหวัดนนทบุรี โดยสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยประกอบด้วยข้อคำถามดังนี้

- 1) ข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นลักษณะของแบบเลือกตอบ (Checklist)
- 2) ระดับแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนกวดวิชา จังหวัดนนทบุรี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

2.2.3 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.2.4 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษานอกระบบ ด้านการจัดการศึกษาเอกชน และด้านวิจัย จำนวน 3 ท่าน (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการใช้ภาษา (Content validity) จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการใช้ภาษาแล้ว มาทำการปรับปรุง และแก้ไข

2.2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และค่าอำนาจจำแนก (Validity) และนำไปปรับปรุงแก้ไขในข้อคำถามอีกครั้ง

2.2.6 นำแบบสอบถามไปสอบถามกับผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงสาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อให้ทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปให้กับผู้ปกครอง ผู้บริหารและครูโรงเรียนกวดวิชา จังหวัดนนทบุรีและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ไปจัดกระทำและวิเคราะห์ด้วยสถิติตามลักษณะของข้อมูลแต่ละส่วน ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของประชากร ใช้สถิติความถี่และร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนกวดวิชา จังหวัดนนทบุรี ใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) กำหนดเกณฑ์การแปล ความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

4.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนจากเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 คน ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา จำนวน 5 คน และผู้ปกครอง จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แนวทางการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ และทดสอบประสิทธิภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

2.2 สร้างแนวทางการสนทนากลุ่มเรื่องแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียน กวดวิชา จังหวัดนนทบุรี โดยสร้างเป็นแบบคำถามปลายเปิด

2.3 นำแนวทางการสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแนวทางการสนทนากลุ่มไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษานอกระบบ ด้านการจัดการศึกษาเอกชน และด้านวิจัย จำนวน 3 ท่าน (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการใช้ภาษา (Content validity) จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการใช้ภาษาแล้ว มาทำการปรับปรุง และแก้ไข

2.5 นำแนวทางการสนทนากลุ่มไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำไปปรับปรุงแก้ไขในข้อคำถามอีกครั้ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือถึงสาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อให้ทำหนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 ท่าน ในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2560 ณ โรงเรียนนิชดา อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี (รายชื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม อยู่ในภาคผนวก ก)

3.3 เมื่อดำเนินการสนทนากลุ่มเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ มาทำการสรุป และวิเคราะห์เนื้อหา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำร่างแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี ไปสนทนากลุ่มเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม

และความเป็นไปได้ของแนวทาง จากนั้นได้นำไปวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็นแนวทางการมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

1.1 ข้อมูลทั่วไป

ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี ปรากฏในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ความถี่และร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา

ลักษณะสถานภาพ		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	61	21.95
	หญิง	217	78.05
รวม		278	100.00
อายุ	20-30 ปี	5	1.81
	31-40 ปี	115	41.36
	41-50 ปี	127	45.68
	51 ปีขึ้นไป	31	11.15
รวม		278	100.00
วุฒิการศึกษา	อนุปริญญาหรือต่ำกว่าปริญญาตรี	38	13.68
	ปริญญาตรี	200	71.94
	ปริญญาโท	40	14.38
รวม		278	100.00

ตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 78.05 และเพศชายจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 21.95 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.68 รองลงมา ได้แก่ อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.36 และช่วงอายุน้อยที่สุด ได้แก่ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 11.15

วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ จบปริญญาตรี จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 71.94 รองลงมา ได้แก่ จบปริญญาโท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 14.38 และจบอนุปริญญาหรือต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.68

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา

ลักษณะสถานภาพ		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	24	37.5
	หญิง	40	62.5
รวม		64	100.00
อายุ	20-30 ปี	10	15.62
	31-40 ปี	20	31.25
	41-50 ปี	20	31.25
	51 ปีขึ้นไป	14	21.88
รวม		64	100.00
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี	40	62.5
	ปริญญาโท	24	37.5
	รวม	64	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 และเป็นเพศชาย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และ 41-50 ปี จำนวนกลุ่มละ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมาได้แก่ อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 21.88 และช่วงอายุน้อยที่สุดคือ 20-30 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 15.62

วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาได้แก่ จบปริญญาโท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาจังหวัดนนทบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แบ่งเป็นด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับ

โรงเรียน ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้านการร่วมมือกับชุมชน ปรากฏในตารางที่ 4.3 ถึงตารางที่ 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการอบรมเลี้ยงดู	4.19	0.63	มาก
2	ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน	3.36	0.70	ปานกลาง
3	ด้านการอาสาสมัคร	3.33	0.70	ปานกลาง
4	ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	3.19	0.72	ปานกลาง
5	ด้านการตัดสินใจ	3.18	1.04	ปานกลาง
6	ด้านความร่วมมือกับชุมชน	2.86	0.86	ปานกลาง
	เฉลี่ยรวม	3.35	0.77	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลางทุกด้าน ($\bar{X} = 3.35$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมาได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน ($\bar{X} = 3.36$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความร่วมมือกับชุมชน ($\bar{X} = 2.86$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านสภาพที่พึงประสงค์และสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการอบรมเลี้ยงดู	4.71	0.41	มากที่สุด
2	ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน	4.57	0.67	มากที่สุด
3	ด้านการอาสาสมัคร	4.18	0.78	มาก
4	ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	4.69	0.47	มากที่สุด
5	ด้านการตัดสินใจ	4.18	0.86	มาก
6	ด้านความร่วมมือกับชุมชน	4.00	0.92	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.38	0.68	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.38$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาได้แก่ ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ($\bar{X} = 4.69$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความร่วมมือกับชุมชน ($\bar{X} = 4.00$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอบรมเลี้ยงดู

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	พัฒนาสมองของลูกโดยการให้ลูกรับประทานอาหารและ ออกกำลังกายอย่างเหมาะสม	4.14	0.85	มาก
2	สร้างสัมพันธ์ภาพหรือบรรยากาศที่ดีในบ้าน	4.33	0.74	มาก
3	ตรวจและพัฒนาสุขภาพของลูกอย่างสม่ำเสมอเพื่อเตรียม ความพร้อมในการเรียนรู้	4.14	0.79	มาก
4	สังเกตความสามารถและความสนใจของลูก	4.24	0.74	มาก
5	อ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก	4.01	0.85	มาก
6	เล่นกับลูกเพื่อฝึกการพูด การฟัง การสังเกตและการคิด วิเคราะห์	4.12	0.87	มาก
7	ให้กำลังใจ ให้คำชมเชยกับลูก	4.36	0.71	มาก
เฉลี่ยรวม		4.19	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สภาพปัจจุบันในด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้กำลังใจและให้คำชมเชยกับลูก ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมาได้แก่ สร้างสัมพันธ์ภาพหรือบรรยากาศที่ดีในบ้าน ($\bar{X} = 4.33$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ อ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก ($\bar{X} = 4.01$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	พบปะครูอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	3.05	0.94	ปานกลาง
2	ดูแลลูกในเรื่องการไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.70	0.66	มาก
3	ดูแลเรื่องการเรียนและการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด	3.10	0.91	ปานกลาง
4	ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	3.44	0.92	ปานกลาง
5	พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน	3.55	0.10	มาก
เฉลี่ยรวม		3.36	0.70	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สภาพปัจจุบันด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ดูแลลูกในเรื่องการไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.70$) รองลงมาได้แก่ พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.55$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พบปะครูอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ($\bar{X} = 3.05$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอาสาสมัคร

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน	3.35	0.08	ปานกลาง
2	ให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา นักเรียน	3.54	0.03	มาก
3	จัดตั้งกลุ่ม/ชมรม/สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนเพื่อสนับสนุน การมีส่วนร่วมในโรงเรียน	3.20	0.12	ปานกลาง
4	สร้างและขยายเครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครองส่งเสริมและ สนับสนุนเครือข่ายทั้งในและนอกโรงเรียน	3.24	0.07	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม		3.33	0.07	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สภาพปัจจุบันด้านการอาสาสมัคร มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 3.54$) รองลงมาได้แก่ ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน ($\bar{X} = 3.35$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดตั้งกลุ่ม-ชมรม-สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.20$)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเรียนรู้ที่บ้าน

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ดูแลให้เด็กทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ	3.36	0.84	ปานกลาง
2	สร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน	3.15	0.86	ปานกลาง
3	เป็นแบบอย่างในการไฟ้เรียน ไฟ้รู้	3.14	0.85	ปานกลาง
4	มีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ	3.31	0.82	ปานกลาง
5	สังเกตความสามารถของเด็ก	3.20	0.83	ปานกลาง
6	ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์	3.00	0.95	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม		3.19	0.85	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า สภาพปัจจุบันด้านการเรียนรู้ที่บ้านมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ดูแลให้เด็กทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.36$) รองลงมาได้แก่ มีเวลารับฟัง และช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ ($\bar{X} = 3.31$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์ ($\bar{X} = 3.00$)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการตัดสินใจ

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน	2.98	1.16	ปานกลาง
2	ร่วมประชุมของโรงเรียนทุกครั้ง	3.33	1.16	ปานกลาง
3	สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.24	1.13	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม		3.18	1.15	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า สภาพปัจจุบันด้านการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ร่วมประชุมของโรงเรียน ทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.33$) และรองลงมาได้แก่ สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.24$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.98$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการร่วมมือกับชุมชน

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในโรงเรียน	3.05	0.95	ปานกลาง
2	ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษากับโรงเรียน	2.54	0.96	น้อย
3	ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือโรงเรียน	3.00	0.67	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม		2.86	0.86	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า สภาพปัจจุบันด้านการร่วมมือกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.05$) รองลงมาได้แก่ ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.00$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษากับโรงเรียน ($\bar{X} = 2.54$)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมของในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนกวดวิชา จังหวัดนนทบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แบ่งเป็นด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้านการร่วมมือกับชุมชน ปรากฏในตารางที่ 4.11 ถึงตารางที่ 4.15 ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานของผู้ปกครอง

ข้อที่	สภาพที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	พัฒนาสมองของลูกโดยการให้ลูกรับประทานอาหารและ ออกกำลังกายอย่างเหมาะสม	4.69	0.526	มากที่สุด
2	สร้างสัมพันธ์ภาพหรือบรรยากาศที่ดีในบ้าน	4.73	0.50	มากที่สุด
3	ตรวจและพัฒนาสุขภาพของลูกอย่างสม่ำเสมอเพื่อเตรียม ความพร้อมในการเรียนรู้	4.70	0.53	มากที่สุด
4	สังเกตความสามารถและความสนใจของลูก	4.71	0.53	มากที่สุด
5	อ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก	4.66	0.55	มากที่สุด
6	เล่นกับลูกเพื่อฝึกการพูด การฟัง การสังเกตและการคิดวิเคราะห์	4.68	0.55	มากที่สุด
7	ให้กำลังใจ ให้คำชมเชยกับลูก	4.73	0.51	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.70	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.11 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานของผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้คำชมเชยกับลูก และสร้างสัมพันธ์ภาพหรือบรรยากาศที่ดีในบ้าน ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมา ได้แก่ สังเกตความสามารถและความสนใจของลูก ($\bar{X} = 4.71$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ อ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก ($\bar{X} = 4.66$)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน

ข้อที่	สภาพที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	พบปะครูอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	4.57	0.67	มากที่สุด
2	ประสานงานกับครูในการดูแลลูกเรื่องการเรียนรู้และการ ทำการบ้านอย่างใกล้ชิด	4.68	0.58	มากที่สุด
3	ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่ โรงเรียนเปิดโอกาส	4.39	0.71	มากที่สุด
4	พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน	4.24	0.76	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.47	0.68	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ประสานงานกับครูในการดูแลลูกเรื่องการเรียนและการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมาได้แก่ พบปะครูอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ($\bar{X} = 4.57$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.24$)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการอาสาสมัคร

ข้อที่	สภาพที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน	4.18	0.82	มาก
2	ให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน	4.27	0.79	มาก
3	จัดตั้งกลุ่ม/ชมรม/สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมในโรงเรียน	4.10	0.95	มาก
4	สร้างและขยายเครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทั้งในและนอกโรงเรียน	4.16	0.92	มาก
เฉลี่ยรวม		4.17	0.87	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านการอาสาสมัคร มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาได้แก่ ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน ($\bar{X} = 4.18$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดตั้งกลุ่ม/ชมรม/สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.10$)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเรียนรู้ที่บ้าน

ข้อที่	สภาพที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ดูแลให้เด็กทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ	4.77	0.47	มากที่สุด
2	สร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน	4.66	0.57	มากที่สุด
3	เป็นแบบอย่างในการไฟ้เรียน ไฟ้รู้	4.67	0.57	มากที่สุด
4	มีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่ได้กต้องการ	4.74	0.50	มากที่สุด
5	สังเกตความสามารถของเด็ก	4.67	0.54	มากที่สุด
6	ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์	4.67	0.58	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.69	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.14 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ดูแลให้เด็กทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.77$) รองลงมาได้แก่ มีเวลารับฟัง และช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่ได้กต้องการ ($\bar{X} = 4.74$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.66$)

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการตัดสินใจ

ข้อที่	สภาพที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน	4.06	0.96	มาก
2	ร่วมประชุมของโรงเรียนทุกครั้ง	4.25	0.88	มาก
3	สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน	4.24	0.89	มาก
เฉลี่ยรวม		4.18	0.91	มาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ร่วมประชุมของโรงเรียนทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมาได้แก่ สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่าง ๆ ของ

โรงเรียน ($\bar{X} = 4.24$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สมัครงานหรือกรรมการทำงาน
ต่างๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.06$)

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการร่วมมือกับชุมชน

ข้อที่	สภาพที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของ ชุมชนในโรงเรียน	4.00	0.95	มาก
2	ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรชุมชนที่เป็น ประโยชน์ต่อการศึกษากับโรงเรียน	3.95	0.07	ปานกลาง
3	ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากร เงินทุนหรือ เทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	4.00	0.06	มาก
เฉลี่ยรวม		3.98	0.36	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านการร่วมมือกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยรวมใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ระดม
ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากร เงินทุนหรือเทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
และให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา
กับโรงเรียน ($\bar{X} = 3.95$)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ใน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนกวดวิชาจังหวัดนนทบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วน
ร่วมของผู้ปกครอง แบ่งเป็นด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่าง
บ้านกับโรงเรียน ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้านการร่วมมือ
กับชุมชน ปรากฏในตารางที่ 4.17 ถึงตารางที่ 4.23 ดังนี้

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ข้อที่	สภาพปัจจุบัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการอบรมเลี้ยงดู	4.70	0.56	มากที่สุด
2	ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน	4.31	0.88	มากที่สุด
3	ด้านการอาสาสมัคร	4.04	1.01	มากที่สุด
4	ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	4.62	0.68	มากที่สุด
5	ด้านการตัดสินใจ	3.88	1.04	มากที่สุด
6	ด้านความร่วมมือกับชุมชน	3.66	0.42	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.20	0.76	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.17 พบว่า สภาพปัจจุบันในด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.20$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ($\bar{X} = 4.70$) รองลงมาได้แก่ ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ($\bar{X} = 4.62$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความร่วมมือกับชุมชน ($\bar{X} = 3.66$)

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

ข้อที่	สภาพที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง	4.69	0.55	มากที่สุด
2.	ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูตามหลักวิชาการ	4.79	0.54	มากที่สุด
3.	จัดเวทีสนทนาปัญหาสุขภาพ อนามัยและการเรียนรู้ของเด็ก	4.87	0.33	มากที่สุด
4.	เปิดมุมหนังสือให้พ่อแม่หาความรู้	4.64	0.64	มากที่สุด
5.	เป็นที่ปรึกษาเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก	4.55	0.74	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.70	0.56	มากที่สุด

ตารางที่ 4.18 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ จัดเวทิสันทนาปัญหาสุขภาพอนามัยและการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 4.87$) รองลงมาได้แก่ ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูกตามหลักวิชาการ ($\bar{X} = 4.79$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เป็นที่ปรึกษาเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 4.55$)

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านการติดต่อสื่อสาร

ข้อที่	สภาพที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	พบปะครูอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	4.57	0.71	มากที่สุด
2.	ดูแลลูกในเรื่องการไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ การเรียน และการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด	4.58	0.73	มากที่สุด
3.	ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส	4.10	0.99	มาก
4.	พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน	4.00	1.09	มาก
เฉลี่ยรวม		4.31	0.88	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ดูแลลูกในเรื่องการไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ การเรียนและการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาได้แก่ พบปะครูอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ($\bar{X} = 4.57$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.00$)

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านอาสาสมัคร

ข้อที่	สภาพที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน	4.04	0.92	มาก
2.	ให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาโรงเรียน	4.19	0.87	มาก
3.	จัดตั้งกลุ่ม-ชมรม-สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนเพื่อสนับสนุน การมีส่วนร่วมในโรงเรียน	4.02	1.13	มาก
4.	สร้างและขยายเครือข่ายพ่อ แม่ ผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทั้งในและนอกโรงเรียน	3.94	1.12	มาก
เฉลี่ยรวม		4.04	1.01	มาก

จากตารางที่ 4.20 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านอาสาสมัคร มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมาได้แก่ ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน ($\bar{X} = 4.04$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สร้างและขยายเครือข่ายพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทั้งในและนอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.94$)

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน

ข้อที่	สภาพที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ดูแลให้เด็กทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ	4.69	0.62	มากที่สุด
2	สร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียน	4.54	0.79	มากที่สุด
3	เป็นแบบอย่างในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้	4.56	0.76	มากที่สุด
4	มีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ	4.70	0.62	มากที่สุด
5	สังเกตความสามารถของเด็ก	4.72	0.57	มากที่สุด
6	ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์	4.56	0.74	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.62	0.68	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.21 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สังเกตความสามารถของเด็ก ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมาได้แก่ มีเวลารับฟัง และช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ ($\bar{X} = 4.70$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียน ($\bar{X} = 4.54$)

ตารางที่ 4.22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่พึงประสงค์ด้านการตัดสินใจ

ข้อที่	สภาพที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	สมัครเป็นกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.69	1.09	มาก
2	ร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน	4.04	0.97	มาก
3	ร่วมประเมิน ติดตามผล และให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.91	1.06	มาก
เฉลี่ยรวม		3.88	1.04	มาก

จากตารางที่ 4.22 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมาได้แก่ ความเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.91$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สมัครเป็นกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.69$)

ตารางที่ 4.23 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความร่วมมือกับชุมชน

ข้อที่	สภาพที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่ใกล้โรงเรียน	3.75	0.98	มาก
2	ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษากับโรงเรียน	3.68	0.08	มาก
3	ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากร เงินทุนหรือเทคโนโลยี เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ	3.56	0.21	มาก
เฉลี่ยรวม		3.66	0.42	มาก

จากตารางที่ 4.23 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านความร่วมมือกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่ใกล้โรงเรียน ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมาได้แก่ ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา กับโรงเรียน ($\bar{X} = 3.68$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากร เงินทุนหรือเทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.56$)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี จากการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้นำร่างแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี ไปสนทนากลุ่มเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง จากนั้นได้นำไปวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็นแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี ดังนี้

5.1 แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

5.1.1 แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรีมี

รายละเอียดดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่

(1) การอบรมเลี้ยงดู และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้หรือการสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีกระบวนการปลูกฝังเด็กให้ได้พัฒนาสิ่งต่าง ๆ ในตนเอง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีการให้รางวัล ลงโทษ หรือควบคุมเด็กทางวาจา

(2) ตรวจสอบและพัฒนาสุขภาพของเด็กให้พร้อมในการเรียนรู้ พัฒนาสมองลูกโดยให้ลูกรับประทานอาหารเช้าและออกกำลังกายอย่างเหมาะสม

(3) ฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก ฝึกฝนให้เด็กพึ่งตนเองภายใต้การกำกับดูแลของผู้ปกครอง

(4) เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีแบบอย่างที่เหมาะสมและเป็นจริง

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่

- พัฒนาการเด็ก
- โรงเรียน
- และกัน
- กิจกรรมต่าง ๆ
- (1) จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงดูลูก
  - (2) เป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงดู พัฒนาการเด็ก
  - (3) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพบและแลกเปลี่ยนข้อมูลของเด็กที่อยู่ใน
  - (4) จัดทำทำเนียบชื่อผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกัน
  - (5) จัดระบบพบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียนในรูปแบบ

2) การติดต่อสื่อสาร

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่

- เปิดโอกาส
- (1) พบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ
  - (2) เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น
  - (3) แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน ทุกครั้งที่โรงเรียน

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่

- ความต้องการของผู้ปกครอง
- ของโรงเรียน
- คำแนะนำจากผู้ปกครอง
- การสื่อสารที่หลากหลายกิจกรรม โดยทั่วถึง
- ที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง
- ของโรงเรียน
- (1) จัดประชุมผู้ปกครองทุกคนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และติดตาม
  - (2) จัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษา
  - (3) เผยแพร่เอกสารแผ่นพับรายเดือน รายสัปดาห์ ถึงบ้านเพื่อขอ
  - (4) จัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วย
  - (5) จัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในทุกเรื่อง
  - (6) มีข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนของโรงเรียน หลักสูตร และกิจกรรม
  - (7) มีข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ

3) การอาสาสมัคร

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่

(1) ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น เป็นครูพ่อ ครูแม่ ในการสอนหรืออบรมวิชาการต่าง ๆ ตามความถนัดหรือเชี่ยวชาญ ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านปัจจัยและอื่นๆแก่โรงเรียน

(2) จัดตั้งกลุ่ม/ชุมชน/สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง

(3) ร่วมคัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน

(4) สร้างและขยายเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ

(1) สสำรวจข้อมูลผู้ปกครองในเรื่องความรู้ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งระดับความสนใจและเวลาที่จะอุทิศให้ในกิจกรรมการศึกษา

(2) จัดทำห้องทำงานให้อาสาสมัครอย่างเหมาะสม

(3) สร้างบรรยากาศเป็นมิตรกับผู้ปกครอง

(4) มอบรางวัล คำชมเชยแก่อาสาสมัคร

(5) ปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานนั้น ๆ

(6) ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง

(7) ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายผู้ปกครองด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้ใช้สถานที่ประชุม การออกหนังสือเชิญ การเป็นวิทยากรบรรยาย การติดต่อประสานหน่วยงานที่จำเป็น เป็นต้น

4) การเรียนรู้ที่บ้าน

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ

(1) การให้ความรัก โดยการเอาใจใส่ดูแล ให้ความสบาย และความปลอดภัย มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

(2) การให้ลูกได้มีเวลาส่วนตัว ที่จะทำสิ่งที่เขาสนใจและแสดงออกอย่างหลากหลาย

(3) การให้อิสระทางความคิด การพูดและการกระทำแก่เด็กอย่างเหมาะสม

(4) แสดงความสนใจหรือชื่นชมในสิ่งที่ลูกนำเสนอหรือการค้นพบสิ่งต่าง ๆ แก่ลูกตามควรแก่กรณี

(5) มีการอดทนในการรับฟังความคิดเห็นและผลงาน โดยการหลีกเลี่ยงการลงโทษที่ลูกไม่เข้าใจความผิดของตน

(6) เสริมสร้างให้ลูกมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพึงพอใจ และให้การยกย่อง หรือเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

(7) สนทนาร่วมกับลูก โดยคำนึงถึงความสนใจของลูกเป็นหลักรวมทั้งอธิบายความหมายของสิ่งต่าง ๆ ด้วยภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ

(8) ให้ความร่วมมือกับครู ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของลูกอย่างใกล้ชิด เช่น พบปะครูของลูกอย่างสม่ำเสมอ ให้ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน เป็นต้น

(9) จัดเตรียมห้องหรือส่วนหนึ่งของห้องไว้เป็นสัดส่วน รวมทั้งจัดหาเครื่องเล่น และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไว้ให้ลูก

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่

(1) จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเพื่อการช่วยเหลือเด็กในการปรับปรุงทักษะในแต่ละชั้น และงานที่โรงเรียนมอบหมาย

(2) จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กในการปรับปรุงทักษะในแต่ละชั้น และงานที่โรงเรียนมอบหมาย

(3) จัดให้มีการบ้านที่เด็กต้องปรึกษาหรือปรึกษัมพันธ์กับครอบครัวเป็นประจำ เพื่อให้ครอบครัวรู้ว่าเด็กได้เรียนอะไรบ้าง

(4) จัดให้มีปฏิทินกิจกรรมให้ผู้ปกครองและนักเรียนเรียนที่บ้าน

(5) จัดให้มีกิจกรรมการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ที่บ้าน

(6) จัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายในการเรียนของ

นักเรียน

5) การตัดสินใจ

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่

(1) เข้ารับฟังและอบรมความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียน

(2) การเข้าร่วมคิดวิเคราะห์ ช่วยแก้ไขปัญหา สาเหตุ เช่น กระบวนการเรียนการสอน การบริหารการเงิน การบริหารงานบุคคล การป้องกันภัยจากภายนอกโรงเรียน เป็นต้น

(3) มีข้อมูลย้อนกลับกับทุก ๆ ข้อเสนอหรือคำถามของผู้ปกครอง

(4) จัดให้มีระบบการสอบถามข้อมูลหรือความเห็นจากผู้ปกครอง
ก่อนตัดสินใจ

(5) ติดตามตรวจสอบและให้ความเห็นเพื่อการปรับปรุงงานร่วม
รับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของโรงเรียนในฐานะเป็นผู้มีส่วนร่วม

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ

(1) ให้ความรู้ด้านแนวทางการบริหารงานที่ผู้ปกครองต้องดำเนินการ
ร่วมกับโรงเรียน

(2) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมประเมินผล ติดตาม ตรวจสอบ
การดำเนินงานเพื่อปรับปรุงแก้ไข

(3) รับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของโรงเรียน

(4) เผยแพร่สิทธิรูปแบบ วิธีการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมการ
บริหารงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

6) การร่วมมือกับชุมชน

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ

(1) ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อ
การศึกษากับโรงเรียน

(2) ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่น
เงินทุน วิทยาการใหม่ ๆ หรือเทคโนโลยี เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนให้สามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็ง
มีประสิทธิภาพ

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ

(1) ติดต่อประสานงานกับแหล่งทรัพยากรที่ให้ความร่วมมือกับ
โรงเรียน

(2) รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีค่าอันสำคัญยิ่งให้เกิดประโยชน์อย่างเต็ม
ศักยภาพ

5.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัด นนทบุรี

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของ
ผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี
โดยการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรีมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 4.24 การรับรองแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

ลำดับ ที่	ผู้เชี่ยวชาญ	องค์ประกอบที่ 1		องค์ประกอบที่ 2		องค์ประกอบที่ 3		องค์ประกอบที่ 4		องค์ประกอบที่ 5		องค์ประกอบที่ 6	
		รับรอง	ไม่ รับรอง	รับรอง	ไม่ รับรอง	รับรอง	ไม่ รับรอง	รับรอง	ไม่ รับรอง	รับรอง	ไม่ รับรอง	รับรอง	ไม่ รับรอง
กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้าน													
หลักสูตร													
1	นางอรุณี ปลื้มวีระจิตต์	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
2	นางจุฑามาศ รักชาติเจริญ	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
3	นางสาวรณิดา อมรเวช	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
4	นางกุษณิศา คมนันธนาธร	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
5	นางวีรนุช ชมกรด	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
กลุ่มผู้บริหาร													
6	นางอรุณรัตน์ พ่วงมหา	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
7	นางสาวสิริอร โสภณ	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
8	นางปรีชา ธรรมรัตน์พร	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
9	นางกนกพร ทวีพานิช	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
10	นางสาวฉัตรวี ปานทอง	✓		✓		✓		✓		✓		✓	

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ผู้เชี่ยวชาญ	องค์ประกอบที่ 1		องค์ประกอบที่ 2		องค์ประกอบที่ 3		องค์ประกอบที่ 4		องค์ประกอบที่ 5		องค์ประกอบที่ 6	
		รับรอง	ไม่ รับรอง	รับรอง	ไม่ รับรอง	รับรอง	ไม่ รับรอง	รับรอง	ไม่ รับรอง	รับรอง	ไม่ รับรอง	รับรอง	ไม่ รับรอง
กลุ่มผู้ปกครอง													
11	นางแพรวปรียา เจริญลือชัย	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
12	นางนิสากร สกุลแพทย์	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
13	นางสาวกิตติมา ศรีสุภาพ	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
14	นางสาววิจิตรา รัมภ์อุดม	✓		✓		✓		✓		✓		✓	
15	นางศศิگانต์ พันธุ์มุง	✓		✓		✓		✓		✓		✓	

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

1.1.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

1.1.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

1.1.4 เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 6,400 คน และกลุ่มที่ 2 ผู้บริหารและครูผู้สอนและผู้ปกครองของโรงเรียนกวดวิชา ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 64 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้ปกครองของโรงเรียนกวดวิชา ในจังหวัดนนทบุรี ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ได้จำนวน 278 คน 2) ผู้บริหารและครู จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

- 1) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี
- 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครอง ผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี โดยการเก็บรวบรวมแบบสอบถามไปวิเคราะห์เชิงสถิติ
- 2) การเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) ของผู้เชี่ยวชาญ

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา

1.3 สรุปผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง

- 1) เพศ ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 78.05 และเป็นเพศชาย จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 21.94
- 2) อายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.68 รองลงมาได้แก่ อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.36 และช่วงอายุน้อยที่สุด ได้แก่ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 11.15
- 3) วุฒิมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ จบปริญญาตรี จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 71.94 รองลงมาได้แก่ จบปริญญาโท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 14.38 และจบอนุปริญญาหรือต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.68

1.3.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและครู

- 1) เพศ ส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 และเป็นเพศชายจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5
- 2) อายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และ 41-50 ปี จำนวนกลุ่มละ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมา ได้แก่ อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 21.88 และช่วงอายุน้อยที่สุดคือ 20-30 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.62
- 3) วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมา ได้แก่ จบปริญญาโท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5

1.3.3 ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

- 1) ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันในด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากที่สุดทุกด้าน และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ที่บ้านรองลงมาได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความร่วมมือกับชุมชน
- 2) ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ความคิดเห็นของผู้ปกครองด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง สรุปว่า สภาพปัจจุบันในด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้กำลังใจและให้คำชมเชยกับลูก รองลงมาได้แก่ สร้างสัมพันธ์ภาพหรือบรรยากาศที่ดีในบ้าน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ อ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก
- 3) ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน สรุปว่า สภาพปัจจุบันด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ดูแลลูกในเรื่องการไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาได้แก่ พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พบปะครูอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
- 4) ด้านการอาสาสมัคร สรุปว่า สภาพปัจจุบันด้านการอาสาสมัครมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน รองลงมาได้แก่ ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดตั้งกลุ่ม-ชมรม-สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมในโรงเรียน
- 5) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน สรุปว่า สภาพปัจจุบันด้านการเรียนรู้ที่บ้านมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ดูแลให้เด็ก

ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาได้แก่ มีเวลาว่าง และช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่ได้ก ต้องการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์

6) ด้านการตัดสินใจ สรุพบว่า สภาพปัจจุบันด้านการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยรวม ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ร่วมประชุมของ โรงเรียนทุกครั้ง และรองลงมาได้แก่ สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน

7) ด้านการร่วมมือกับชุมชน สรุพบว่า สภาพปัจจุบันด้านการร่วมมือกับ ชุมชน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในโรงเรียน รองลงมาได้แก่ ระดม ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา กับโรงเรียน

1.3.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ใน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการ มีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แบ่งเป็นด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้าน การร่วมมือกับชุมชน มีผลสรุปได้ดังนี้

1) ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง สรุพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วม ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยรวมระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้คำชมเชยกับลูก และสร้างสัมพันธภาพหรือบรรยากาศที่ดีในบ้าน รองลงมาได้แก่ สังเกตความสามารถและความสนใจของลูก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ อ่าน หนังสือหรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก

2) ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน สรุพบว่า แนวทางการมี ส่วนร่วมด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก และเมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ดูแลลูกในเรื่องการไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ การเรียน และการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด รองลงมาได้แก่ พบปะครูอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน

3) ด้านการอาสาสมัคร สรุพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมด้านการอาสาสมัคร มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้ความ ร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน รองลงมาได้แก่ ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัคร

เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดตั้งกลุ่ม/ชมรม/สมาคม ผู้ปกครองโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมในโรงเรียน

4) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน สรุพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมด้านการเรียนรู้ที่บ้าน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ดูแลให้เด็กทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาได้แก่ มีเวลารับฟัง และช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

5) ด้านการตัดสินใจ สรุพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ร่วมประชุมของโรงเรียนทุกครั้ง รองลงมาได้แก่ สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน

6) ด้านการร่วมมือกับชุมชน สรุพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมด้านการร่วมมือกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากและเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากร เงินทุนหรือเทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา กับโรงเรียน

1.3.5 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แบ่งเป็นด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้านการร่วมมือกับชุมชน สรุได้ดังนี้

1) ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง สรุพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยรวมระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สังเกตความสามารถและความสนใจของลูก รองลงมาได้แก่ ให้กำลังใจ ให้คำชมเชยกับลูก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เล่นกับลูกเพื่อฝึกการพูด การฟัง การสังเกตและการคิดวิเคราะห์

2) ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน สรุพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากที่สุด และเมื่อ

พิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ดูแลลูกในเรื่องการไปโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ การเรียนและการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด รองลงมาได้แก่ พบปะครูอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน

3) ด้านการอาสาสมัคร สรุปว่า แนวทางการมีส่วนร่วมด้านอาสาสมัคร มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาโรงเรียน รองลงมาได้แก่ ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สร้างและขยายเครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทั้งในและนอกโรงเรียน

4) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน สรุปว่า แนวทางการมีส่วนร่วมด้านการเรียนรู้ที่บ้าน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สังเกตความสามารถของเด็ก รองลงมาได้แก่ มีเวลารับฟัง และช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียน

5) ด้านการตัดสินใจ สรุปว่า แนวทางการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ร่วมประชุมกับโรงเรียนทุกครั้ง รองลงมาได้แก่ สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมประเมินผล ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน

6) ด้านการร่วมมือกับชุมชน สรุปว่า แนวทางการมีส่วนร่วมด้านความร่วมมือกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยรวมในระดับมากและเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่ใกล้โรงเรียน รองลงมาได้แก่ ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา กับโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากร เงินทุนหรือเทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนให้ดำเนินงานอย่างมี

ตอนที่ 4 แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนกวัดวิชา จังหวัดนนทบุรี

4.1 ผลการวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนกวัดวิชา จังหวัดนนทบุรี พบว่ามีองค์ประกอบ 6 ด้านดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การอบรมเลี้ยงดูมี 9 ข้อ

องค์ประกอบที่ 2 การติดต่อสื่อสารมี 10 ข้อ

องค์ประกอบที่ 3 ความสัมพันธ์ของครอบครัว มี 11 ข้อ

องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้ที่บ้านมี 15 ข้อ

องค์ประกอบที่ 5 การตัดสินใจ มี 9 ข้อ

องค์ประกอบที่ 6 การร่วมมือกับชุมชน มี 4 ข้อ ดังมีรายละเอียดดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่

(1) การอบรมเลี้ยงดู และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้หรือการสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีกระบวนการปลูกฝังเด็กให้ได้พัฒนาสิ่งต่าง ๆ ในตนเอง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีการให้รางวัล ลงโทษ หรือควบคุมเด็กทางวาจา

(2) ฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก ฝึกฝนให้เด็กพึ่งตนเองภายใต้การกำกับดูแลของผู้ปกครอง สร้างวินัยในการทำการบ้านทุกวัน ผู้ปกครองต้องมีส่วนการสร้างวินัยในการเรียน เช่น ดูแลการทำการบ้านที่บ้านสม่ำเสมอ

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่

(1) จัดอบรมหรือสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เช่น การเลี้ยงดูลูก พัฒนาการเด็ก

(2) เป็นที่ปรึกษา เรื่อง การเลี้ยงดู พัฒนาการเด็ก

(3) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพบและแลกเปลี่ยนข้อมูลของเด็กที่อยู่ในโรงเรียน

(4) จัดทำทำเนียบชื่อผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน

(5) จัดระบบพบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียนในรูปแบบกิจกรรม

ต่าง ๆ

2) การติดต่อสื่อสาร

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่

(1) พบปะครูประจำชั้นอย่างสม่ำเสมอ

(2) เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น

(3) แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนทุกครั้งที่มีโรงเรียนเปิด

โอกาส

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่

(1) จัดประชุมผู้ปกครองทุกคนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และติดตามความต้องการของผู้ปกครอง

- โรงเรียน
- (2) จัดให้ผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อเข้าใจวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียน
  - (3) เผยแพร่เอกสารแผ่นพับรายเดือน รายสัปดาห์ ถึงบ้านเพื่อขอคำแนะนำจากผู้ปกครอง
  - (4) จัดให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยการสื่อสารที่หลากหลายกิจกรรม โดยทั่วถึง
  - (5) จัดระบบสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง
  - (6) มีข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนของโรงเรียน หลักสูตร และกิจกรรม
  - (7) มีข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการปฏิบัติของโรงเรียน

3) การอาสาสมัคร

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่

- (1) ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น เป็นครูพ่อ ครูแม่ ในการสอนหรืออบรมวิชาการต่าง ๆ ตามความถนัดหรือเชี่ยวชาญ ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านปัจจัยและอื่นๆแก่โรงเรียน
- (2) จัดตั้งกลุ่ม/ชุมชน/สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง
- (3) ร่วมคัดเลือกผู้ปกครองอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานของโรงเรียน
- (4) สร้างและขยายเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ

- (1) สำรวจข้อมูลผู้ปกครองในเรื่องความรู้ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งระดับความสนใจและเวลาที่จะอุทิศให้ในกิจกรรมการศึกษา
- (2) จัดทำห้องทำงานให้อาสาสมัครอย่างเหมาะสม
- (3) สร้างบรรยากาศเป็นมิตรกับผู้ปกครอง
- (4) มอบรางวัล คำชมเชยแก่อาสาสมัคร
- (5) ปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็นอาสาสมัครให้เหมาะสมกับงานนั้น ๆ
- (6) ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง

(7) ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายผู้ปกครองด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้ใช้สถานที่ประชุม การออกหนังสือเชิญ การเป็นวิทยากรบรรยาย การติดต่อประสานหน่วยงานที่จำเป็น เป็นต้น

4) การเรียนรู้ที่บ้าน

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ

(1) การให้ความรัก โดยการเอาใจใส่ดูแล ให้ความสบาย และความปลอดภัย มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

(2) การให้ลูกได้มีเวลาส่วนตัว ที่จะทำสิ่งที่เขาสนใจและแสดงออกอย่างหลากหลาย

(3) การให้อิสระทางความคิด การพูดและการกระทำแก่เด็กอย่างเหมาะสม

(4) แสดงความสนใจหรือชื่นชมในสิ่งที่ลูกนำเสนอหรือการค้นพบสิ่งต่าง ๆ แก่ลูกตามควรแก่กรณี

(5) มีการอดทนในการรับฟังความคิดเห็นและผลงาน โดยการหลีกเลี่ยงการลงโทษที่ลูกไม่เข้าใจความผิดของตน

(6) เสริมสร้างให้ลูกมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความพึงพอใจ และให้การยกย่องหรือเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

(7) สนทนาร่วมกับลูก โดยคำนึงถึงความสนใจของลูกเป็นหลักรวมทั้งอธิบายความหมายของสิ่งต่าง ๆ ด้วยภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ

(8) ให้ความร่วมมือกับครู ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของลูกอย่างใกล้ชิด เช่น พบปะครูของลูกอย่างสม่ำเสมอ ให้ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน เป็นต้น

(9) จัดเตรียมห้องหรือส่วนหนึ่งของห้องไว้เป็นสัดส่วน รวมทั้งจัดหา เครื่องเล่น และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไว้ให้ลูก

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ ได้แก่

(1) จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเพื่อการช่วยเหลือเด็กในการปรับปรุงทักษะในแต่ละชั้น และงานที่โรงเรียนมอบหมาย

(2) จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กในการปรับปรุงทักษะในแต่ละชั้น และงานที่โรงเรียนมอบหมาย

(3) จัดให้มีการบ้านที่让孩子ต้องปรึกษาหรือปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวเป็นประจำ เพื่อให้ครอบครัวรู้ว่าเด็กได้เรียนอะไรบ้าง

(4) จัดให้มีปฏิทินกิจกรรมให้ผู้ปกครองและนักเรียนเรียนที่บ้าน

(5) จัดให้มีกิจกรรมการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ที่บ้าน

(6) จัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายในการเรียนของนักเรียน

5) การตัดสินใจ

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ได้แก่

(1) เข้ารับฟังและอบรมความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียน

(2) การเข้าร่วมคิดวิเคราะห์ ช่วยแก้ไขปัญหา สาเหตุ เช่น กระบวนการเรียน

การสอน การบริหารการเงิน การบริหารงานบุคคล การป้องกันภัยจากภายนอกโรงเรียน เป็นต้น

(3) มีข้อมูลย้อนกลับกับทุก ๆ ข้อเสนอหรือคำถามของผู้ปกครอง

(4) จัดให้มีระบบการสอบถามข้อมูลหรือความเห็นจากผู้ปกครองก่อนตัดสินใจ

(5) ติดตามตรวจสอบและให้ความเห็นเพื่อการปรับปรุงงานร่วมรับผิดชอบใน

ผลงานที่เกิดขึ้นของโรงเรียนในฐานะเป็นผู้มีส่วนร่วม

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ

(1) ให้ความรู้ด้านแนวทางการบริหารงานที่ผู้ปกครองต้องดำเนินการร่วมกับ

โรงเรียน

(2) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมประเมินผล ติดตาม ตรวจสอบการ

ดำเนินงานเพื่อปรับปรุงแก้ไข

(3) รับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของโรงเรียน

(4) เผยแพร่สิทธิรูปแบบ วิธีการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมการบริหารงาน

ด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

6) การร่วมมือกับชุมชน

กิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ

(1) ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

กับโรงเรียน

(2) ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่น เงินทุน

วิทยาการใหม่ ๆ หรือเทคโนโลยี เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนให้สามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็งมี
ประสิทธิภาพ

กิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ

(1) ติดต่อประสานงานกับแหล่งทรัพยากรที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน

(2) รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีค่าอันสำคัญยิ่งให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ

4.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

พบว่า องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรีมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้

4. การอภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ได้นำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

4.1 แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดู 2) การติดต่อสื่อสาร 3) การอาสาสมัคร 4) การเรียนรู้ที่บ้าน 5) การตัดสินใจ 6) การร่วมมือกับชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ เอปสไตน์ (Epstein, 1995-2010) ซึ่งพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา 6 รูปแบบ โดยเอปสไตน์ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้น สถาบันครอบครัวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพของเด็ก ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมเมื่อผู้ปกครองให้อบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างดีแล้ว ก็เท่ากับเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กในการเรียนรู้ที่โรงเรียน เด็กก็สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

4.1.1 การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง เป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว ทั้งการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่เด็ก เช่นเดียวกับความหมายของ เอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997, PP.74) ที่ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง เป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของครอบครัว ได้แก่ การจัดเตรียมที่อยู่อาศัย สุขภาพ โภชนาการ เครื่องนุ่งห่ม (clothing) ความปลอดภัย ทักษะของผู้ปกครอง ต่อเด็กทุกระดับอายุ สภาพบ้านที่สนับสนุนเด็กในฐานะนักเรียนทุกระดับชั้น ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมเพื่อช่วยโรงเรียนให้เข้าใจเด็กและครอบครัว นอกจากนี้ เอปสไตน์ ยังได้คาดหวังผลที่จะได้รับ จากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง โดยผลที่ได้รับต่อผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองจะเข้าใจพัฒนาการของเด็กและวัยรุ่นและมั่นใจในการอบรมเลี้ยงดู ผู้ปกครองจะสามารถเปลี่ยนสภาพที่บ้านให้ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้ ผู้ปกครองจะตระหนักว่าหน้าที่การอบรมเลี้ยงดูเด็กและหน้าที่อื่น ๆ ในฐานะผู้ปกครองเป็นหน้าที่ของตน และผู้ปกครองจะรู้สึกว่าได้ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากโรงเรียนและผู้ปกครองอื่น ส่วนผลที่ได้รับต่อครู คือ ครูจะเข้าใจภูมิหลัง วัฒนธรรม ความสนใจ เป้าหมาย ความต้องการของครอบครัว และมุมมองของเด็ก ครูจะเคารพจุดแข็งและความพยายามของครอบครัว ครูจะเข้าใจความหลากหลายของเด็ก ครูจะตระหนักถึงทักษะในการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็ก

4.1.2 การติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสาร มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) กิจกรรมการติดต่อสื่อสารนั้น หากโรงเรียนไม่เปิดโอกาสแล้วการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวย่อมเกิดขึ้นหรือมีประสิทธิภาพไม่ได้เลย สอดคล้องกับแนวคิดของเอปสไตน์ (Epstein. 1995, P.701-705) และเอปสไตน์ และคณะ (Epstein and others. 1997, PP.74-81) ที่ว่า การติดต่อสื่อสารเป็นความรับผิดชอบพื้นฐานของ ได้แก่ การติดต่อสื่อสารจากโรงเรียนสู่บ้าน และการติดต่อสื่อสารจากบ้านสู่โรงเรียน เช่นเดียวกันกับแนวคิดของอิคเคิลส์ และฮาโรลด์ และการวิจัยของ จันท์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ว่าในความเป็นจริง การปฏิบัติของโรงเรียนและครูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญยิ่งต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในทุกกิจกรรม รวมทั้งการติดต่อสื่อสารด้วย และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาสามารถเพิ่มขึ้นได้ด้วยความพยายามของครูและโรงเรียนที่จะอำนวยความสะดวกให้ผู้ปกครองมีบทบาท การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาก็จะสูงขึ้นในโรงเรียนที่กระตือรือร้นในความพยายามที่จะสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (Epstein & Becker. 1982, PP.85-87 ; Epstein & Sander. 1996, PP.289-305) ถ้าไม่มีการติดต่อสื่อสารแล้ว ครูกับผู้ปกครองจะเป็นคนแปลกหน้าซึ่งกันและกัน (Munn. 1993, P.36-38) หากไม่มีการติดต่อสื่อสารกันนาน ๆ บุคคลนั้นจะเกิดความรู้สึกว่าขาดความสำคัญลงไป ประกอบกับพื้นฐานที่แตกต่างกันระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ไม่ว่าจะพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ในวิชาชีพ ภารกิจ หน้าที่การงาน หรือวัฒนธรรม ทำให้ผู้ปกครองและครูอาจไม่เข้าใจวิธีการหรือความคิดที่แตกต่างกันนี้ จนก่อปัญหาขึ้นได้ หลายครั้งที่ผู้ปกครองกับโรงเรียนเสมือนอยู่กันคนละด้าน โดยไม่มีโอกาสติดต่อสื่อสารทางตรงกันมาก่อน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ค, น.24-25) อาจเป็นเพราะ ผู้สื่อสารกันนั้นอาจแปลความหมายของการสื่อสารโดยการขยายความข่าวสารทั้งที่เป็นคำพูดและไม่ใช่คำพูดออกไปจนแปลความหมายแตกต่างกันไปตามทฤษฎีขยายความ (Attribution Theory) (เสนาะ ตีแยว. 2537, น.188-189) โดยปกติแล้ว ผลจากการติดต่อสื่อสารคือ การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้รับข่าวสารในแนวทางที่ผู้ส่งข่าวสารต้องการ

4.1.3 การอาสาสมัคร

ภารกิจด้านการจัดการศึกษาเป็นภารกิจที่ใหญ่หลวงและมีขอบเขตกว้างเกินกว่าระบบการศึกษาในโรงเรียนจะรับผิดชอบได้แต่เพียงผู้เดียว (วิชัย ต้นศิริ. 2542, น.137) โรงเรียนต้องการความรู้เฉพาะทางและความเชี่ยวชาญต่าง ๆ จากอาสาสมัคร การอาสาสมัครทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น และการมีอาสาสมัครมาช่วยงานในโรงเรียนเป็นการช่วยลดภาระของครูประจำที่ที่อยู่ในโรงเรียนลงบ้าง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้บริหารโรงเรียนและครูจะดีขึ้น เด็กจะมีพัฒนาการด้านการสื่อสารกับผู้ใหญ่ ทั้งด้านการสื่อสาร ภาษาและความไว้วางใจ

ต่อบุคคลภายนอก ครูและโรงเรียนได้เรียนรู้แนวทางและรูปแบบที่หลากหลายในการดูแลเด็กจากผู้ปกครองที่มีประสบการณ์ และเป็นการสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลเด็ก แต่บางครั้งเวลาและโอกาสไม่ได้เอื้ออำนวยให้ผู้ปกครองอาสาสมัครเข้ามาร่วมได้ทุกครั้ง ดังนั้นโรงเรียนจำเป็นต้องจัดตารางเวลาที่เหมาะสม เพื่อช่วยกระจายให้อาสาสมัครต่าง ๆ มาร่วมงานได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการ แต่ในช่วงเวลา การแสวงหาและระดมผู้ปกครองอาสาสมัครให้มาช่วยกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจในการขยายผลและระดมการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ เพราะจะทำให้ได้ผู้ปกครองอาสาสมัครจะสามารถใช้ความรู้ ความชำนาญเฉพาะตัวมาร่วมงานต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องเข้าร่วมเต็มเวลา (Comer & Haynes. 1991, PP.271-26 ; Daniel & Rayna. 1996, PP.142-143) หลุยส์ (Louise. 1998, P.4551-A) วิจัยพบว่า ผู้ปกครองต้องการมากกว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง (involvement) กับโรงเรียนเท่านั้น แต่ต้องการช่วยงานโรงเรียนด้วย และงานที่ผู้ปกครองช่วยได้มากที่สุด ก็คือ การให้ความรู้เฉพาะทาง หรือที่ตนเองมีทักษะ เช่นเดียวกับการวิจัยของพิมพา ตามี (2539 : บทคัดย่อ) และ ศิริรินทร์รัตน์ ทองปาน (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้ปกครองต้องการเป็นวิทยากรพิเศษ สนับสนุนอุปกรณ์การสอนแหล่งความรู้ และสถานประกอบการมากที่สุด

4.1.4 การเรียนรู้ที่บ้าน

ครอบครัวเป็นโรงเรียนตามธรรมชาติของเด็ก เด็กเรียนรู้จากครอบครัวโดยกระบวนการธรรมชาติ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2541, น.77) เด็กเรียนรู้ทุกวินาที สภาพแวดล้อมคือของจริงที่จะทำให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น ผู้ปกครองจึงควรเข้าใจบุตรหลานของตนเอง เพราะถ้ามีการส่งเสริมเด็ก ทั้งที่บ้านและโรงเรียน ย่อมเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ในระบบหรือการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียนให้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์. 2545, น.40) ความสามารถในการเรียนรู้และทักษะหลาย ๆ ด้านของเด็กขึ้นอยู่กับโอกาสที่เด็กจะได้รับจากผู้ปกครองที่จะจัดสภาพแวดล้อมที่ดีแก่เด็ก ความสามารถในการเรียนรู้ ความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติที่ดี เหล่านี้เป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่เด็กจะเรียนรู้จากพ่อแม่ผู้ปกครอง และมีอิทธิพลต่อเด็กไปตลอดชีวิต (บุญเยี่ยม จิตรดอน. 2532, น.362-363) หากผู้ปกครองจัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้หรือเป็นแหล่งเรียนรู้หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ก็จะทำให้เวลาที่เด็กอยู่นอกโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ทุกเวลาทุกสถานที่เป็นการสร้างลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในที่สุด (พรชัย ภาพันธ์. 2543, น.20) ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย และยังเป็นการศึกษาที่ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ข, น.(1), 5, 15) ผู้ปกครองจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการเสริมการเรียนรู้ ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 ข, น.1 ; รุ่งเรือง สุขภิรมย์. 2544, น.11)

ในขณะที่ เราให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบโรงเรียนอย่างมาก แต่จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องการใช้เวลาของผู้เรียน พบว่า เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่บ้าน เด็กมีโอกาเรียนรู้อื่นในห้องเรียนเพียงร้อยละ 19 ของเวลาทั้งหมด ดังนั้นเด็กสามารถเรียนรู้นอกห้องเรียนถึงร้อยละ 81 ของเวลาทั้งหมด (รุ่ง แก้วแดง. 2541, น.170-171; อาภา ภมรบุตร. 2545, น.77) โรงเรียนสามารถแบกรับภาระหน้าที่แทนพ่อแม่ผู้ปกครองได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ครูบาอาจารย์อาจดูแลด้านวิชาการได้มากน้อยหรืออาจเสริมสร้างประสบการณ์หรือกิจกรรมบางอย่างที่ทางบ้านไม่อาจจัดหาให้ได้ แต่ก็ไม่สามารถแทนที่บทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองได้อย่างแน่นอน ด้วยเรื่องสำคัญเหล่านี้ย่อมต้องผ่านประสบการณ์การเรียนรู้จากชีวิตจริงเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544, น.6) การเรียนรู้ในยุคใหม่นั้น มิได้เกิดขึ้นที่โรงเรียนหรือห้องเรียนเท่านั้น แต่เกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวางในสถานที่ต่าง ๆ แม้แต่ในบ้านก็จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ เพราะความรู้ต่าง ๆ สามารถเรียนรู้ได้เองในเวลารวดเร็ว เข้าใจง่ายโดยผ่านการทางสื่อทันสมัยต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน ฯลฯ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น น่าสนใจมากขึ้น และเกิดประสิทธิภาพได้มากขึ้นด้วย (โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์. 2545, น.32 ; พนม พงษ์ไพบูลย์. 2542 ข, น.15) พ่อแม่ผู้ปกครองกับครู/โรงเรียนมีบทบาทแตกต่างกันในการทำหน้าที่ดูแลพัฒนาเด็ก แต่ทั้งสองฝ่ายมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ความรู้ ความดีงาม ความสุข และความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และสร้างสรรค์สังคมของลูกหลานไทยของเรา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544, น.6) โรงเรียนและครอบครัวเป็นสองสถาบันหลักที่ต้องรับผิดชอบ (major responsibility) อย่างเป็นทางการ (formal) ในการศึกษาของเด็ก (Epstein and others. 1997, PP.17 ; Epstein. 1995, P.701 ; Epstein. 1992, P.1140) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 (6) จึงกำหนดว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4.1.5 การตัดสินใจ

การบริหารการศึกษามีลักษณะที่แตกต่างจากการบริหารกิจการอื่น ๆ การบริหารการศึกษาเป็นการบริหารงานที่มีจุดเน้นอยู่ที่การพัฒนาเด็ก ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการนาน และเป็นไปโดยหวังผลระยะยาว และการบริหารการศึกษาเกี่ยวพันถึงบุคคลหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน บุคลากรในโรงเรียน เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม ฯลฯ ด้วยลักษณะพิเศษของการบริหารการศึกษาดังกล่าวจึงมีผลทำให้การจัดระบบการบริหารการศึกษาต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหรือการตัดสินใจ (ประยูร ศรีประสาธน์. 2536, น.242 ; อาภา ภมรบุตร. 2545, น.248-249) ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารเดิมมาเป็นการบริหารโดยองค์คณะบุคคลหรือการ

บริหารแบบมีส่วนร่วม (ธีระ รุญเจริญ. 2545, น.(ซ)) หากเรื่องใดที่บุคคลมีผลประโยชน์หรือมีความเกี่ยวข้อง รวมทั้งมีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ผู้บริหารก็ควรให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่หากเรื่องใดที่บุคคลไม่มีผลประโยชน์หรือมีความเกี่ยวข้อง ตลอดจนไม่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ก็ไม่ควรจะให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Hoy & Miskel. 20014, PP.328 ; citing Bridges. 1967)

การวิจัยครั้งนี้พบว่า ทั้งกิจกรรมที่ผู้ปกครองควรปฏิบัติ 3 กิจกรรม และกิจกรรมที่โรงเรียนควรปฏิบัติ 4 กิจกรรมนั้น เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองเป็นฝ่ายให้ความร่วมมือกับโรงเรียน คือ โรงเรียนเป็นฝ่ายคิดงานและผู้ปกครองเป็นฝ่ายมาช่วยกันทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จมากกว่า ผู้ปกครองมาร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน และร่วมพบปัญหาหรือเผชิญอุปสรรค พร้อมทั้งแก้ไขให้ลุล่วง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ดาเนียล และเรย์นา (Danial & Rayna. 1996, PP.142-143) ที่ว่า การที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับโรงเรียนในทันทีนั้น อาจเป็นไปได้ได้ เพราะแนวคิดและความสัมพันธ์ที่มีต่อโรงเรียนอาจจะยังมีความแปลกแยก ห่างเหิน และไม่สามารถกำหนดบทบาทตนเองที่เหมาะสมได้ในทันที จึงควรสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมก่อน ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับทุกฝ่าย ดังนั้นการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมเพื่อจะประสานความร่วมมือของพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูจึงควรเป็นสัมพันธภาพที่เป็นธรรมชาติมากกว่าเป็นแบบทางการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 ค, น.3)

4.1.6 การร่วมมือกับชุมชน

การร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with Community) เป็นการเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือโรงเรียน นักเรียน และครอบครัว หรือการเชื่อมโยงโรงเรียนให้ไปช่วยเหลือชุมชน (Epstein and others. 1997, PP.81) การร่วมมือกับชุมชนนั้น เป็นความพยายามอุดช่องโหว่ในการบริหารโรงเรียน ด้วยการระดมบุคลากร เงินทุน วิทยาการใหม่ ๆ และระบบการบริหารงานเพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถบริหารงานได้อย่างแท้จริง (U.S. Department of Education. 2000, P.2) หลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ก็คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษาทั้งครูผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น (ธีระ รุญเจริญ. 2545, น.51; สุรัฐ ศิลปะอนันต์. 2545, น.263) โดยมีเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วม คือ การ ทำให้คนที่ถูกละเลยหรือถูกกีดกันให้ออกไปอยู่นอกได้เข้ามาเกี่ยวข้องหรือการให้คนที่อยู่นอกเคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ในวงในเพื่อกระจายผลให้ครอบคลุมถ้วนทั่ว ให้ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะมีส่วนร่วม (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. 2542, น.12-13) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษานั้น จะทำให้บุคคลและกลุ่มมีความรับผิดชอบและมีความผูกพันทางใจต่อองค์การ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายต่าง ๆ การมีส่วนร่วมเป็นความเกี่ยวข้องในด้านจิตใจและอารมณ์ของ

บุคคลที่มีต่อกิจกรรมของกลุ่มเป็นตัวกระตุ้นให้ทำงานสำเร็จได้ตามเป้าหมาย (สถิติ กองคำ. 2542, น.34-35)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดประเทศได้กำหนดเจตนารมณ์ไว้หลายมาตราที่จะทำให้ประชาชนและทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา (สุวัฒน์ เงินฉ่ำ. 2541, น.30) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 ก็กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ฯลฯ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และมาตรา 58(2) กำหนดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน ฯลฯ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษาเช่นกัน

4.2 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในการปฏิบัติตามแนวทาง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน สอดคล้องกับ อภิสรา สอนเสาวภาคย์ (2556) พบว่า แนวทางการพัฒนาโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทั้งนี้เนื่องจากแนวทางดังกล่าวได้รับการพิจารณาตรวจสอบ กลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในระดับประถมศึกษา จึงทำให้แนวทางดังกล่าวมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี

5. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ข้อค้นพบที่ใช้เป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อเสนอแนะที่มุ่งหวังให้หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำข้อเสนอแนะนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติพัฒนาหรือปรับปรุงระบบการบริหารของสถานศึกษา ได้แก่

5.1.1 โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและจัดระบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ชัดเจน เพื่อที่จะได้เป็นที่รับทราบและเป็นแนวปฏิบัติสำหรับโรงเรียนและผู้ปกครองร่วมกัน

5.1.2 โรงเรียนควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้ผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และเสริมสร้างการเรียนรู้ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

5.1.3 ผู้ปกครอง/ครอบครัว ควรกำหนดบทบาท หน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เหมาะสม ทั้งการมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากบ้าน เช่น ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟัง และช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ ผู้ปกครองควรฝึกนิสัยที่ดีให้เด็ก การมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากโรงเรียน เช่น ผู้ปกครองควรเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น และการมีส่วนร่วมที่มีฐานมาจากการประชุมร่วมกันระหว่างบ้านกับโรงเรียน เช่น ผู้ปกครองควรร่วมประชุมของโรงเรียน

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปเป็นข้อเสนอแนะที่มุ่งหวังให้หน่วยงานหรือบุคคลที่สนใจจะศึกษาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน นำข้อเสนอแนะนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่

5.2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ กัน

5.2.2 ควรมีการพัฒนากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้กิจกรรมการวิจัยและพัฒนา

5.2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในกิจกรรมอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2539). *คู่มือวิทยากรโรงเรียนสำหรับพ่อแม่*. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8* (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2542). *แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา วิไลรัตน์. (2531). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของกรรมการสภาตำบลในท้องที่อำเภอกำแพงแสน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ).
- กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2543). *การสร้างเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีบทบาทในการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2544, ตุลาคม). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน, *การศึกษาปฐมวัย*. 5(4) : 30-37.
- เกตุสุเดช กำแพงแก้ว. (2547). *การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1, สำนักงาน. (2551). *ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภททวิศึกษา พ.ศ. 2545*. [Online]. Available : <http://61.19.32.116/showdetails.php?siteid=1153&menuid=05&contentid=01&path=1153> [2551, กุมภาพันธ์ 04]
- เครือข่ายแกนนำ พ่อแม่ผู้ปกครองและกลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน*. กรุงเทพฯ.
- งามตา วนินทานนท์ และคณะ. (2544). *การวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุผลผลของคุณภาพชีวิตสมรส*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- งามตา วนินทานนท์ นพวรรณ โชติบัณฑิต และวัลภา สบายยิ่ง. (2545). “การอบรมขัดเกลาทางสังคมของครอบครัว” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา จิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน่วยที่ 5-7*. หน้า 348-394. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- จรรยา สุวรรณทัต. (2545). “ระบบครอบครัวกับระบบสังคม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน่วยที่ 5-7*. หน้า 1-44. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภา ชมชื่นจิตต์. (2542). การปฏิบัติงานสหวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศ : ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์ประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็ก จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์. (2545). เตรียมลูกวัยเรียนอย่างเข้าใจ. *อุดมคานต์*, 82(2), 40-42.
- ฉันทนา บุญส่ง. (2559). *ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวในการจัดการศึกษาโดยครอบครัว* http://www.myfirstbrain.com/teacher_view.aspx?id=74176 เข้าถึงเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2559.
- ชมแข พงษ์เจริญ. (2542). *การศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติตามระเบียบของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชวรัตน์ เชิดชัย และนรา สมประสงค์. (2536). “การติดต่อสื่อสาร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 9-12*. หน้า 1-96. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2541). “การศึกษาครอบครัว” ใน *เอกสารประกอบชุดวิชาการศึกษาชีวิตและชุมชน หน่วยที่ 1-8*. หน้า 45-108. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2541). *ทรัพยากรเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (2536). *ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและแนวทางป้องกัน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2537). *ลักษณะของมารดาที่บ่งชี้ลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย. (ภาคนิพนธ์ปริญญา?)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ดุขุฎี โยเหลา. (2535). *รายงานวิจัย เรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทยโดยใช้การวิเคราะห์เมตต้า*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา.(2551) “บทบาทประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา” *The city Journal* 4, 85 (1-15 มีนาคม 2551), 30, 10.
- ธรรมรัตน์ พงษ์ทอง (2559). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในเขตอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1*
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). *สภาพและปัญหาการบริหารและจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2542). *การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ NGOs และองค์กรประชาชนในการนำนโยบายการสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด*.
ขอนแก่น : ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2541). *รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ: บทบาทของครอบครัวกับการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- นัยพินิจ คชภักดี. (2545). *พัฒนาสมองลูกให้ล้ำเลิศ*. กรุงเทพฯ : แพลน พับลิชชิง.
- บุญเจือ ถิ่นนคร. (2534). *ความพึงพอใจในงานอาสาสมัครสาธารณสุข จังหวัดฉะเชิงเทรา*.
ฉะเชิงเทรา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา.
- บุญเยี่ยม จิตรดอน. (2532). “บทบาทของครูและผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย* หน้าที่ 6-10. (หน้า 327-376). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประเวศ วะสี. (2538). *ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ, ทิศทางไทย*. 10(13).
- ประสพสุข บุญเดช. (2543). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.
- ประยูร ศรีประสาน และคณะ. (2532). *ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของเอกชน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ประดิษฐา จันทรไทย. (2532). *การศึกษาการปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครูในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารการศึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- ปรีดาวรรณ อินทิมลศรี. (2541). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมให้บริการชุมชนของโรงเรียนประชานิเวศน์ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. (ปริญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) ไม่ได้ตีพิมพ์). ศรีนครินทร์วิโรฒ, กรุงเทพฯ.*
- ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์ และวิจิตร ศรีสอ้าน. (2536). “การประสานงานและการนิเทศงาน” ใน *เอกสาร การสอนชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 9-15.* หน้า 534-587. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริม กรุงเทพฯ.*
- ไพฑูริ ลิทธิสุนทร. (2543 ก, เมษายน). บทบาทของผู้ปกครองในโรงเรียน. *สาขานวัตกรรม.* 3(25), 22-23.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2542 ก.). “การบริหารการศึกษากระทรวงเดียว” ใน *การบริหารการศึกษา กระทรวงเดียว. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.*
- _____. (2542 ข, ตุลาคม). “บทบาทใหม่ของโรงเรียนตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ,” *วิชาการ.* 2(10), 8.
- พร้อมพิไล บัวสุวรรณ.(2554) *ครอบครัวและโรงเรียน. หุ่นส่วนเพื่อคุณภาพของผู้เรียน. กรุงเทพฯ: แสงดาว.*
- พัทธยา สายหู. (2541). *ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.*
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2527). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ของนักเรียนและครู. *รามคำแหง.* 9(2), 60-65.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2554). *ความรู้คู่คุณธรรม : รวมบทความเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. (2531). การมีส่วนร่วมของประชาชน. *พัฒนาชุมชน,* 27(5), 24-30.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553)*การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กร ปกครอง ส่วนท้องถิ่น และราชการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: บั๊ต พอยท์.*
- ยุพา วงศ์ไชย. (2536). *การบริหารองค์การสังคมสงเคราะห์เอกชน. กรุงเทพฯ : กองการสังคม สงเคราะห์เอกชน กรมประชาสงเคราะห์.*
- รัชณี ศุภจันทร์รัตน์. (2531). *ทักษะการติดต่อสื่อสาร. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.*
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น.*

- รุ่ง แก้วแดง และปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. (2541). “การวางแผนด้านบุคลากร” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วยที่ 1-7*. หน้า 211-232. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณลักษณ์ เมียนเกิด. (2544). *การประสานงานเพื่อพิทักษ์สิทธิเด็กที่ถูกกระทำทารุณระหว่างองค์กรสวัสดิการเด็กภาครัฐและเอกชน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วัชรีย์ อ้นนาค. (2540, มกราคม-ธันวาคม). “การสื่อสารในครอบครัว”. *วารสารศูนย์สุขวิทยา*. 1(22), 31-34.
- วัฒนา นวลสุวรรณ. (2534). *อาสาสมัครกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2535). *ความลับขององค์กร : พฤติกรรมองค์กรสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : ธรรมนิติ.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2542). *การบริหาร : หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา*. (อัดสำเนา).
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2534). *อาสาสมัครกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2542). *สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างสมองเด็กให้ฉลาดได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศิริกาญจน์ โสภุมภ์. (2542). *การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต (พัฒนศึกษาศาสตร์) ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ศิรินทร์รัตน์ ทองปาน. (2544). *รูปแบบและบทบาทการมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์ของผู้ปกครอง : ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้ปกครองที่เป็นกรรมการโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา) ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญ ลักษิตานนท์, ศุภร เสรีรัตน์ และองอาจ ปทะวานิช. (2541). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- โศจิตลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล. (2539). *บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา) ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- สมเดช จิตพิทักษ์. (2540). *รูปแบบการให้บริการของโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงใน กรุงเทพมหานคร. (วิทยาศาสตร์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2540). “แนวคิดและทิศทางการพัฒนางานอาสาสมัครในสังคมไทย” ใน *ทำเนียบอาสาสมัครภาคีรัฐบาลและเอกชน. กรุงเทพฯ : กรมประชาสงเคราะห์.*
- सनานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. (2536). ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยกับการตัดสินใจ. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย หน่วยที่ 1-4. หน้า 161-224. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- สังคม ภูมิพันธ์. (2530). *ทฤษฎีและกระบวนการสื่อสาร. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.*
- สุภัสจิริรา วงษ์มาดิษฐ์. (2559). *พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านไผ่สีทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.*
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด ฉบับพ่อแม่. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.*
- สุทัศน์ ขอบคำ. (2540). *รูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต (การบริหารการศึกษา) ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.*
- สุธี สุทธิสมบูรณ์และสมาน รังสียกฤษฎ์. (2542). *การบริหารเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ : สำนักงานสวัสดิการ กพ.*
- สุพัตรา สุภาพ. (2531). *สังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- _____. (2539). *สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุวัฒน์ เงินฉ่ำ. (2541). การปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ. ใน *แนวคิดและนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ. หน้า 30 กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.*
- เสนาะ ตีเยาว์. (2537). *การสื่อสารในองค์การ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- แสวง รัตนมงคลมาศ. (2546). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง กรุงเทพฯ :*
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). “ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา,” ใน *สัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5-8. หน้า 177-266. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539). *การบริหารโรงเรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.*

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543 ก). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____ . (2543 ข). *รายงานการวิจัยรูปแบบและพัฒนาการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- _____ . (2543 ค). *Partnership for Family Involvement in Education*. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานบริการข้อมูลอินเทอร์เน็ต.
- _____ . (2544 ค). *บทบาทเครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูในการร่วมพัฒนาการเรียนรู้*
- _____ . (2544 จ). *สรุปข้อคิดเห็นเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544 ฉ). *สาระสำคัญการปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____ . (2544 ช). *สาระสำคัญที่เกี่ยวกับบทบาทของบิดามารดา ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้เรียนตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____ . (2544). *ความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). *มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน*. การศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ : กรมศาสนา.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2447). *คู่มือการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็ก 3-5 ปี)*. กรุงเทพฯ: ลาดพร้าว.
- อารี พันธมณี. (2540). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลิฟแอนด์ลิฟ.
- อาภา ภูมรบุตร. (2545). *จิตวิทยาเกี่ยวกับครูและการบริหารงานการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ดวงกลม.
- อุทัย หิรัญโต. (2531). *เทคนิคการบริหาร*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อภิญา เวชชชัย. (2544). *การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- อภิสรุ สอนเสาวภาคย์. (2559). *แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.
- อุ้นตา นพคุณ. (2528). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา*. การศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ : กลุ่มศึกษาปัญหาและทิศทางการศึกษาไทย.

- อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์ (โพธิสุข). (2545). *สร้างเด็กให้เป็นอัจฉริยะ (Raising a Genius) เล่มที่ 3 ฝึกเด็กให้เป็นนักคิด*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- อำไพ สุจริตกุล และคณะ. (2533). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีไทย : การศึกษาเชิงมนุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Baird, J.E. (1977). *The Dynamics of Organization Communication*. New York : Harper & Row.
- Baumrind, D. (1989). "Rearing Competent Children" In *Child Development Today and Tomorrow*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Bell-Gredler, M.E. (1986). *Learning and Instructional Theory into Practice*. New York : Macmillan.
- Berger, E.H. (1995). *Parents as Partners in Education*. New Jersey : Merrill.
- Chukwee, S.A. (1986. January). "The Effect of Power and Communication on Decentralization and Centralization of School Management in Imo State, Nigeria" *Dissertation Abstracts International*. 47(04), 1126-A.
- Cohen, John M. and Uphoff, Norman T. *Rural Development Participation: Concept and measures for project Design, Implementation and Evaluation*, accessed March 2016, available from <http://popline.org/node/499235>.
- Coombs, P.H. (1981). *New Strategic for Improving Rural Family Life Essex*. Connecticut : International Council for Education Development.
- Daft, R.L. (1989). *Organization Theory and Design*. 3rd ed. St.Paul : West.
- Daniel, U.L. & Rayna, F.L. (1996). *Home Environment, The Family and Cognitive Development Society and Education*. 9th ed. New York : Simon & Schuster.
- Dervill, A. & Munday, J.K. (1984). *Effective Leadership in Voluntary Organizations*. Chicago : Follett.
- Devito, J.A. (1978). *Communicology : An Introduction to the Study of Communication*. New York : Harper & Row.
- Dorothy, J. (1976). *Everybody Wins : Transactional Analysis Applied to Organizations*. New York : Addison-Wesley Publishing.

- Dorothy, T. and others. (1993). "Family Theories and Methods : A Contextual Approach" In *Sourcebook of Family Theories and Methods : A Contextual Approach*. New York : Plenum.
- Douglass, M. (1970). Some Perspective on the Phenomenon of Participation. *Adult Education Journal*. 20 (2), 88-98.
- Dubrion M. & Ireland G.D. (1993). *Management and Organization*. 2nd ed. Ohio : South Western Publishing.
- Dusseldorp, V.D. (1981). *Participation in Planned Development*. New York : Wageningen.
- Epstein, J.L. (1982. July). Teachers' Reported Practices of Parent Involvement : Problems and Possibilities. *The Elementary School Journal*. 83(2), 103-113.
- _____. (1992). " School and Family Partnerships" in *Encyclopedia of Educational Research*. 6th ed. New York : MacMillan.
- _____. (1995. May). "School/Family/Community Partnerships : Caring for the Children We share" *Delta Kappan*. 56(3) : 701-712.
- Epstein, J.L. & Becker. H.J. (1982). Parent Involvement : A Survey of Teacher Practices. *The Elementary School Journal*. 83(2), 85-102.
- Epstein, J.L. & Sander, M.G. (1996). "School, Family, Community Partnerships : Overview and New Directions" in *Education and Sociology : An Encyclopedia*. New York : Garland.
- Evanthia, N.P. (1996). "Investigating the Academic Achievement of Adolescents with Learning Disabilities : A Structural Modeling Approach." *Journal of Educational Psychology*. 88(3), 435-450.
- Griffiths, D.E. (1959). *Administrative Theory*. New York : Appleton Century-Crofts.
- Grolnick, S.W. & Slowiaczek, L.M. (1994, December). "Parent's Involvement in Children's Schooling: A Multidimensional Conceptualization and Motivational Model.," *Child Development*. 65 (7), 237-252.
- Henderson Anne T., and Mapp Karen L. (2002), *A New Wave of Evidence The impact of School, Family, and Community Connections on student Achievement* Texas.: Building Knowledge to Support Learning.

- Hoy, K.W. & Miskel, G.C. (2001). *Educational Administration : Theory, Research and Practice*. 6th ed., New York : McGraw-Hill.
- John Hopkin University & Northwest Regional Educational Laboratory. (1977). *Measure of School, Family, and Community Partnerships*. Baltimore : National Network of Partnership Schools.
- Koontz, H. & Donnell, C. (1979). *Principle of Management : An Analysis of Management Function*. New York : McGraw Hill.
- Mann, D. (1975). *Policy Decision-Making in Education : An Introduction to Calculation and Control*. New York : Teachers College Press, Columbia University.
- Massie, J.L. (1971). *Essential of Management*. 2nd ed. Englewood Cliffs : Prentice Hall.
- McCroskey, J.C. (1972). *An Introduction to Rhetorical Communication*. 2nd ed. New Jersey : Prentice-Hall.
- Morphet, G. and others. (1982). *Educational Organization and Administration : Concepts, Practices, and Issue*. 4th ed. New Jersey : Prentice Hall.
- Moorhead, G., & Griffin, R. (1992). *Decision Making and Creativity*. London : Houston Mifflin.
- Munn, P. (1993). *Parent and School*. London & New York : Routledge.
- Myers, M.T. & Gail, E.M. (1982). *Management by Communication : An Organizational Approach*. New York : McGraw-Hill.
- Nasem, R. (1984). "try a little TLC," *Research Report in Science*. 80, (1), 15.
- Roger, E.M. & Shoemaker, F. (1971). *Communication of Innovation*. New York : The Free Press.
- Roger, E.M. & Rekha, A.R. (1976). *Communication in Organization*. New York : Macmillan.
- Shadid, W., Wil P. and others (1982). *Access and Participation : A Theoretical Approach in Participation of the poor in Development*. NewYork : McGraw-Hill.
- Shull, F. and others. (1970). *Organizational Decision Making*. New York : McGraw-Hill.
- Simon, H.A. (1960). *The New Science of Management Decisions*. New York : Harper & Row.

- Stair, Ralph. M. & Render, B. (1990). *Production and Operations Management : A Self-Correcting Approach*. 3rd ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Tableman Betty, et al., *Parent Involvement in schools. Best Practice Briefs*. 30-R. accessed February 22,2016, available from [http:// outreach.msu.edu/bpbriefs/issues/brief30.pdf](http://outreach.msu.edu/bpbriefs/issues/brief30.pdf)(2004, June).1-2.
- Ubben, G.C. & Hughes, L.W. (1992). *The Principal : Creative Leadership for Effective Schools*. Boston : Allyn and Bacon.
- Wem, D.A. (1979). *The Education of Management Thought*. New York : The Ronald Press.
- Whitmann, R.F. & Boase, P.H. (1983). *Speech Communication : Principles and Contexts*. New York : Macmillan.

ภาคผนวก

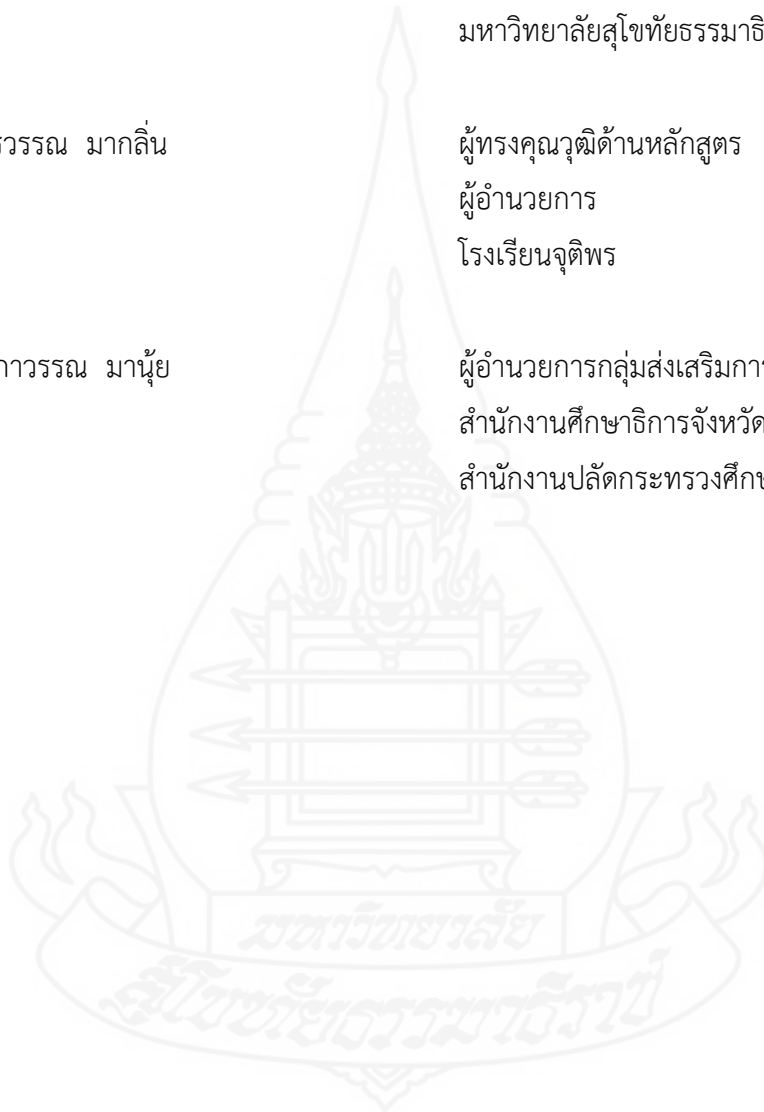
ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรีลักษณ์ รัตนพันธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร
อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. ดร.พรพรรณ มากสิน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร
ผู้อำนวยการ
โรงเรียนจตุพิพร
3. นางวิภาวรรณ มาน้อย ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญระดับความคิดเห็นในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญระดมความคิดเห็นในการวิจัย

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร

1. นางอรุณี ปลื้มวีระจิตต์
2. นางจุฑามาศ รักชาติเจริญ
3. นางสาวรณิดา อมรเวช
4. นางกาญจนิศา คมนัธนาธร
5. นางวีรนุช ชมกรด

กลุ่มผู้บริหาร

1. นางอรุณรัตน์ พ่วงมหา
2. นางสาวสิริอร โสภณ
3. นางปรีชา ธรรมรัตน์พร
4. นางกนกพร ทวีพานิช
5. นางสาวฉัตรวี ปานทอง

กลุ่มผู้ปกครอง

1. นางแพรวปรียา เจริญลือชัย
2. นางนิสากร สกุลงแพทย์
3. นางสาวกิตติมา ศรีสุภาพ
4. นางสาววิจิตรา งามัญญอุดม
5. นางศศิกานต์ พันธุ์มุง

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามผู้ปกครอง

แบบสอบถามผู้บริหาร

แบบสอบถามผู้ปกครอง
เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา
ของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

โปรดประเมินคุณภาพที่มีต่อแบบสอบถามเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี แบ่งเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองและแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร โดยขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน เพื่อแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามชุดนี้ให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาในด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ความหมายของคะแนน

- 5 หมายถึงมากที่สุด
 4 หมายถึงมาก
 3 หมายถึงปานกลาง
 2 หมายถึงน้อย
 1 หมายถึงน้อยที่สุด

1. แบบสอบถามผู้ปกครอง

ข้อที่	สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม					สภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง											
1	พัฒนาสมองของลูกโดยการให้ลูกรับประทานอาหารเช้าและออกกำลังกาย										
2	สร้างสัมพันธ์ภาพหรือบรรยากาศที่ดีในบ้าน										
3	ตรวจและพัฒนาสุขภาพลูกอย่าสม่ำเสมอเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้										
4	สังเกตความสามารถและความสนใจของลูก										
5	อ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก										

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

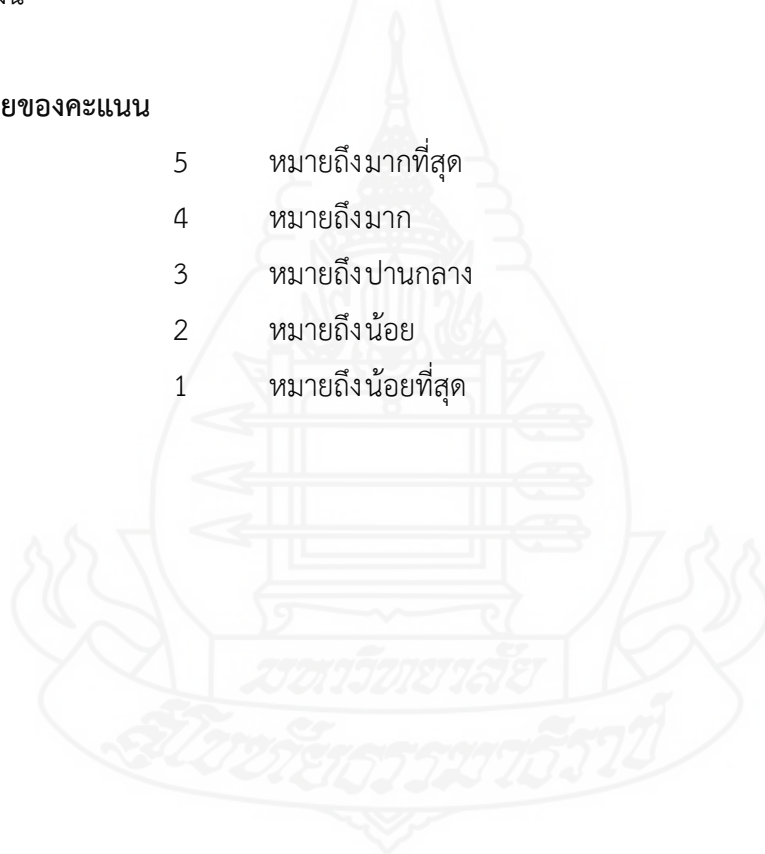
แบบสอบถามผู้บริหาร
เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา
ของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

โปรดประเมินคุณภาพที่มีต่อแบบสอบถามเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกวดวิชาในจังหวัดนนทบุรี โดยขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน เพื่อแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามชุดนี้ ให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาในด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ความหมายของคะแนน

5	หมายถึงมากที่สุด
4	หมายถึงมาก
3	หมายถึงปานกลาง
2	หมายถึงน้อย
1	หมายถึงน้อยที่สุด

2. แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน

ข้อที่	สภาพการมีส่วนร่วมของโรงเรียน	สภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
แบบที่ 1 การอบรมเลี้ยงดู						
กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ						
1	พัฒนาสมองของลูกโดยการให้ลูก รับประทานอาหารและออกกำลังกายอย่าง เหมาะสม					
2	สร้างสัมพันธภาพหรือบรรยากาศที่ดีในบ้าน					
3	ตรวจและพัฒนาสุขภาพของลูกอย่าง สม่ำเสมอเพื่อเตรียมความพร้อมในการ เรียนรู้					
4	สังเกตความสามารถและความสนใจของลูก					
5	อ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก					
6	เล่นกับลูกเพื่อฝึกการพูด การฟัง การสังเกต และการคิดวิเคราะห์					
7	ให้กำลังใจ ให้คำชมเชยกับลูก					
แบบที่ 2 การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน						
กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ						
1	พบปะครูอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยภาค เรียนละ 1 ครั้ง					
2	ดูแลลูกในเรื่องการไปโรงเรียนอย่าง สม่ำเสมอ การเรียนและการทำการบ้าน อย่างใกล้ชิด					
3	ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน ทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส					
4	จัดประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง					
5	พบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรใน โรงเรียน					

ข้อที่	สภาพการมีส่วนร่วมของโรงเรียน	สภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
แบบที่ 3 การอาสาสมัคร						
กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ						
1	ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน					
2	ให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน					
3	จัดตั้งกลุ่ม/ชมรม/สมาคมผู้ปกครองโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมในโรงเรียน					
4	สร้างและขยายเครือข่ายพ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทั้งในและนอกโรงเรียน					
แบบที่ 4 การเรียนรู้ที่บ้าน						
กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ						
1	ดูแลให้เด็กทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ					
2	สร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน					
3	เป็นแบบอย่างในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้					
4	มีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ					
5	สังเกตความสามารถของเด็ก					
6	ฝึกเด็กให้เป็นนักสังเกตและคิดวิเคราะห์					
แบบที่ 5 การตัดสินใจ						
กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ						
1	สมัครเป็นกรรมการห้องหรือกรรมการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน					
2	ร่วมประชุมของโรงเรียนทุกครั้งปกครอง					
3	จัดให้มีระบบสอบถามข้อมูลหรือความคิดเห็นของผู้ปกครองก่อนตัดสินใจ					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวศิริลักษณ์ อางศิริ
วัน เดือน ปีเกิด	14 กุมภาพันธ์ 2513
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2540
สถานที่ทำงาน	ศูนย์คุมองเมืองทองธานี 3
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการโรงเรียนนิชดา

